Issued on 17-11-'59

Volume. III

No. 5

6th March, 1959.
(Friday)

Andhra Pradesh Legislative Assembly Debates

OFFICIAL REPORT

Part II—Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	Pages
Budget for 1959-60—Voting of Demands for Grants	... 384-404
Demand No. XXIV—Industries—Rs. 1,68,66,200 Demand No. XLII—Capital outlay on Industrial Development (Road Transport Corporation) —Rs. 2,98,31,800 —Passed	
Business of the House	... 404-406
Budget for 1959-60—Voting of Demands for Grants	... 406-468
Demand No. XXV—Other Miscellaneous Departments —Rs. 1,29,94,500 —Not concluded	
Business of the House	... 468

NOTE: * at the commencement of the speech denotes confirmation not received in time from the Member.

Printed by Ajanta Printers, Secunderabad
for the Director, Government Printing Press, Hyderabad-A. P.

THE ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

[Part II – Proceedings other than Questions and Answers]

OFFICIAL REPORT

Thirty-ninth day of the Eighth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

---

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Friday, the 6th March, 1959

The House met at Half Past Eight of the Clock

[MR. SPEAKER IN THE CHAIR]

QUESTIONS AND ANSWERS

(SEE PART I)

BUDGET FOR 1959-60
VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

DEMAND No. XXIV — Industries Rs. 1,68,66,200
DEMAND No. XLII—Capital outlay on Industrial Development (Road Transport Corporation)
Rs. 2,98,31,800

*(ముఖ్యమంత్రి) శ్రీ యన్. సంజీవరెడ్డి: అధ్యక్షమహాశయా, నిన్న పరిశ్రమలకు సంబంధించిన డిమాండుపై 18 గురు సభ్యులు పాల్గొన్నారు. కొందరు చాలా ముఖ్యమయిన సలహాలను చేశారు. వారిసలహాలను జాగ్రత్తగా వ్రాసుకున్నాము.

Smt. Masooma Begum (Pathergatti): May I request the hon. Chief Minister to speak in English because he has already delivered 3 speeches in Telugu, and we would at least like one in English.

Sri N. Sanjeeva Reddy: If the Speaker has no objection, I do not mind speaking in English.

Mr. Speaker: You can give a gist in English, but let the speech be in Telugu.

Smt. Masooma Begum: Already, he has delivered three speeches in Telugu and we have been sitting here quietly and patiently. Now, the others should sit here quietly and patiently.

Mr. Speaker: You may speak in Telugu and give a gist in English, as I have already said.

Sri N. Sanjeeva Reddy: Thank you, Sir. I shall make such a speech in Telugu that she will understand, here and there.

పలువురుసభ్యులు చాల ఉపయోగకరమైన సలహాలు యిచ్చినారు శ్రీ చెన్నారెడ్డిగారు చర్చ ప్రారంభము చేశారు. వారు అనుభవపూర్వకముగా చెప్పారు హైదరాబాదులోని మనుష్యులగురించి, పరిశ్రమలగురించి బాగా తెలిసినవారు నేనుక్రొత్తవాణ్ణి వారిచ్చినసలహాలు బాగున్నవి కాని ఈ సలహాలు వారు మంత్రివర్గములో ఉన్నపుడు యిచ్చివుంటే ఎంతో బాగుండేది అని అనిపించింది నాకు ఇప్పుడు యిచ్చిన సలహాలు అప్పుడు [illegible] క్షేమంగా వుండేదికదా! ఈ పరిశ్రమలస్థితి ఇట్లా వుండేదా అనిపిస్తుంది. అప్పుడు తోచలేదేమో. ఇప్పుడు opposition benches లో కూర్చొన్న తరువాతనే వారికి ఈ సలహాలు తోచివుంటవని అనుకొంటాను. వారు సలహాలు చేయక మునుపే నేను కొన్ని పాటించాను. కొన్నిచర్యలు పుచ్చుకొన్నానని చెప్ప డానికి గర్విస్తున్నాను. ఇక్కడి వ్యక్తులను, పరిశ్రమలను అర్థము చేసుకొనుటకు రెండేళ్ళు పట్టిందని చెప్పేను. ఈ demand ను move చేస్తున్నప్పుడు ఎవరిని ఎక్కడ బాధపెడుతామోనని, జాగ్రత్తగా పోతున్నానని చెప్పేను. ఎవరివద్ద నుంచి వచ్చినవైనా మంచిసలహాలు అయితే అంగీకరించాలి అని అనుకొంటు న్నాను. వీటిలో Regional imbalance వుంది. ఇక్కడ మనకు బాగా పరిశ్రమలు లేవని అందరూ అంటున్న విషయమే కాని క్రొత్తవిషయము ఏమీ కాదు. Private sector మంచిదా, public sector మంచిదా అని చెన్నారెడ్డిగారికి సందేహము వచ్చినది. అనుభవము కలిగిన పారిశ్రామిక వేత్తలను ఈ పరిశ్రమ లను నిర్వహించుటకు వేస్తే మంచిదికాని, ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్థులను నియమించ డము మంచిదికాదనే సందేహమును వెలిబుచ్చారు. 20 ఏళ్ళ అనుభవము చూచిన తరువాత కదా ఇప్పుడు మనము తీసుకొంటున్నది! 20 ఏళ్ళ నుంచి వారి చేతులలో వున్నది. పరిశ్రమల స్థితి ఎట్లావుందో చూస్తూనే ఉన్నాముకదా? అనుభవము కలిగిన ఉద్యోగస్థులను పెట్టితే వారిమీద, వారి services మీద మన control వుంటుంది. అవకతవకలు జరుగకుండా వీలు అవుతుందేమోననే ఉద్దేశముతో మార్చాను. సింద్రీఫ్యాక్టరీని బాగా నడపడము లేదా? Technical knowledge కలిగినవారు కావలెనంటే తీసుకొంటాము,

Public sector లో ఉద్యోగస్థులచేత నడపడం ప్రమాదకరమనే వాదనతో నేను ఏకీభవించలేకుండా వున్నాను. నష్టము వచ్చినా ఉద్యోగస్థులద్వారా నడిపించుకొనుట మంచిదని నా అభిప్రాయము. అధికారాలు మనచేతిలో వుంటాయి. పారిశ్రామిక వేత్తలు 20 సం॥ల నుంచి ప్రయత్నము చేశారు. fail అయినారు. ప్రజలయొక్క డబ్బు వృథా అయింది. కాబట్టి వీలైనంత వరకు ప్రభుత్వమే స్వాధీనము చేసుకొని నడపడానికి నిశ్చయించుకొన్నది. Experts to be consulted అన్నారు. I think I have already taken that step. మాకు అన్నీ తెలుసునని మేము చెప్పడము లేదు. అన్నీ తెలియక పోవచ్చునని బహిరంగముగా చెపుతూనే వున్నాను. వీరికి ఏమీ తెలియదని నరసింహంగారు ఆక్షేపించారు. వారుమీద ముఖ్యమంత్రి కావచ్చు వారు సమగ్రము సర్వజ్ఞులా? మనమంతా ప్రజలచేత ఎన్నుకోబడిన వారలము. మనకు అన్ని విషయాలు తెలుసును అని అనుకొంటే ఏమి లాభము? We take the assistance and advice of the experts. We are politicians and elected by the people—representatives of the people.

We have already constituted an advisory committee with experts like Ramakrishna from Andhra Pradesh and other experts from Bombay and Delhi. I have taken on the committee almost the maximum number of people who have got varied experience. The Committee is constituted. It has met already thrice. Wherever there is doubt, I am referring that subject to the Committee. They go to the industry; they see the industry; study that problem and then come with a report. After that, we take a decision.

Advices ఇవ్వడానికి experts తో కూడిన ఒక సలహా సంఘము వుంది. అది చాల మంచి కమిటీ. ఎవరైనా పెద్దవారు మంచి సలహాలు యివ్వడానికి సిద్ధముగా ఉంటే వారి పేర్లనుకూడ ఆ కమిటీలో చేర్చవచ్చు. దానికి limit ఏమీ లేదు. కాని ఇప్పుడువున్న experts చాలు అనుకొన్నాము. అప్పుడేవారు 2,3 sub-committees ను కూడ వేసి పరిశీలించి కొన్ని సలహాలు యిచ్చారు. వారిచ్చిన సలహాలలో ఎంతవరకు వీలున్నదీ ఆలోచిస్తున్నాము. Alcohol చాల తక్కువరేటులో ఇస్తున్నారని అన్నారు. Alcohol factory నూటికి నూరు పాళ్ళు ప్రభుత్వానిదే. అందులో ఎవ్వరికీ shares లేవు. బోధన్‌లో Power alcohol factory ఒకటి ఉంది. ఈ Power alcohol ను Sir Silks వారికి సరఫరా చేస్తున్నారు. హైదరాబాదు మార్కెట్టులో loose గా ఒక్కొక్క గాలను రు 1-8-0 కి రు 1-12-0 కి అమ్ముతున్నారు. మనము ఈ Sir

Silk వారికి supply చేయవలసిన period అయిపోయినది. [illegible] నిరుటి సంవత్సరానికి ముగిసింది. Re-examination [illegible] దానికి ఒక Board Member ను పంపాము. ధరను [illegible] వుంది— పెంచవచ్చును అని సూచన యిచ్చారు. ఆ సూచనను ప్రభుత్వము అంగీకరించింది. 4 అణాలకు, 6 అణాలతో పెంచుదామని అనుకున్నాము. ఈ విధముగా పెంచితేనే లక్షల మీద ఆదాయము వస్తుంది.

శ్రీ బి. ఎల్లారెడ్డి (బుగ్గారం): ఇప్పుడు ఎంత వస్తున్నది?

శ్రీ యన్. సంజీవరెడ్డి: ఎప్పుడో చేసిన agreement ప్రకారము 14 అణాలకు యిస్తున్నారు. ధరను పెంచటానికి "మీకు అధికారము లేదని" వారు అనడముతోనే సిద్ధమునుంచి మొదలైనట్లు అయింది. పాత agreement చూశాము. ధర ఎక్కువగా పెంచడానికి ప్రభుత్వానికి ఎప్పుడు అధికారం వుంది అంటే Sir Silk వారి నష్టాలన్నీ తీరిపోయి, లాభాలు వస్తుంటే ధర ఎక్కువ చేయడానికి అధికారము వుంది. మైసూరు వారికి రూ. 1-2-0 కు అమ్ముతున్నారు. మనకు 0-14-0 ధర మాత్రమే వుంది. మీకు యివ్వము, బయటవారికి ఎక్కువ ధరకు అమ్ముకొంటాము అనడానికి వీలులేదు. కాని ఆ factory లో తయారైన power alcohol అంతను మనకు కావలసినది ఉంచుకొని మిగిలినది వారికి అమ్మవలసినదే. రెండేళ్ళ తరువాత ఈ power alcohol ను 10 లక్షలకు పెంచుతామనుకోండి. అప్పుడు తయారైన produce అంతను మనకు సరఫరా చేయవలసినదే. ఏదో contract చేసుకొన్నారు. 1 సంవత్సరానికో, 10 సంవత్సరాలకో contract ముగియును అనుకుంటాం!

Even that additional quantity produced we are obliged to supply under the contract. Some time-limit must be there. But here is a contract without any time limit. It is a *present* to me by Dr. M. Channa Reddy.

మార్చడానికి అధికారము ఏమైనా వున్నదేమో Legal Department వారు examine చేశారు.

Sri R. Narayana Reddy (*Bhongir*) *:* Why does he not say, colleague or predecessor, in the Congress Government ?

Sri N. Sanjeeva Reddy : Yes, it is true. If Mr. Narayanareddy has raised it, I would have given a different reply. It is only last week that he (Dr. M. Channa Reddy) joined the good company of Mr. Narayana Reddy.

Mr. Speaker : He has not joined.

Sri N. Sanjeeva Reddy : It may be so, Sir. But they both form part of the opposition.

. కాంగ్రెసు ప్రభుత్వము అధికారములో వుండనికాదు. వారు raise చేశారు కాబట్టి చెప్తున్నాను. ధరలవిషయములో 3, 4 సార్లు Cabinet లో discuss చేశాను. ఈ విషయము మిగిలిన మంత్రులకు కూడ తెలియాలి అనే ఉద్దేశములతో Consult చేశాను.

I thought every colleague of mine in the Cabinet must know about a decision like this.

దీనిని మార్చడానికి అవకాశము వుందా లేదా అని Legal department ను consult చేయమని పంపిచేశాను. Legal department కే కాదు. Advocate General కు కూడా పంపించి తెలుసుకొన్నాము.

ఏమాత్రం ఇప్పుడు మార్చడానికి సందులేదు. పోని Legislature వారు మార్చడానికి వీలున్నదా అని ఆలోచిస్తేకూడా వీలున్నట్లులేదు. It is a contract, we cannot change it except with the concurrence and permission of the President of India, పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించాలంటే, ధరలు కొంచెం తక్కువగా ఉండటమే మంచిదని కేంద్ర ప్రభుత్వంవారు సలహా ఇచ్చారు. నేనుకూడా ధర కొంచెం తగ్గించి ఉంచడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. Market లో loose గా అమ్మేదానిని bulk supply లో అదే ధర ఉంచలేము. Normal గా bulk supply కొనేవాళ్లు తక్కువధరకే కొంటారు. అందుకు అంగీకరిస్తున్నాను. పదో నాలుగణాలు తక్కువగా ఉంచవచ్చుకాని ఇంతభేదం ఉండడానికి మేము అంగీకరించమని, notice ఇచ్చాము. మీనుండి ఈధర charge చేస్తున్నామని చెప్పాము మీకు హక్కు లేదని వారు అన్నారు. ఎప్పుడైనా power Alcohol ధర పెంచితే arbitration కు పోవాలి. ఆ arbitration దేనిమీద base చేసి వారు Judgment చెప్పాలి ? Contract లో కొన్ని conditions ఉన్నాయి. ఆ factory Sir silk యొక్క (లాభాన్ని తీసుకొని, దానిలోని) లాభనష్టాలను తీసుకొని, అక్కడ లాభంవస్తేనే ఈధర పెంచాలి. ఇంకా అక్కడ లాభం రావడంలేదని తెలుసు. ఈ clause పైన arbitration కు పంపి లాభమేమిటి? What is the point of sending it to arbitration when there is a clear clause- "When only that factory makes some profits the price can be increased." నేను ఇంకొకటికూడా అడిగాను. "Suppose we mortgage the secretariat; has not somebody got the right

to change it ? Legislature కు ఉందనే నా ఉద్దేశం. కాని దానికిమూడా కొన్ని ఇబ్బందులు ఉన్నాయి. అప్పుడు ఎట్లా వ్రాసుకున్నారో, ఏమి వ్రాసు కొన్నారో నాకు తెలియదు. కాని agreement కదలడానికి వీలులేని పద్ధతిగా, చాలా tight గా ఉంది. దానికి చెన్నారెడ్డిగారు నన్ను అడిగితే ఏమి చెప్ప గలను. I wanted to avoid all this, I did not want to...ఏదో ఒకటి చెయ్యాలి కాని, ఇక్కడ అంతా చెప్పుకోవడం దేనికి ? రవ్వరి, దేవిడ్స్ ఎందు కని చూస్తే, వారె ఎందుకు హెచ్చించలేదని అంటే, ఇదీ పరిస్థితి అని చెబుతున్నాను వారికి. ధర హెచ్చించినట్లు notice ఇచ్చాము.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : ఆ contract ను scrap చేసే పరిస్థితి వస్తున్నా ఉంటే ఆలోచించండి.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : దానిని legislation ద్వారా scrap చేయ డానికి వీలున్నదా అని కూడా ఆలోచించాము. not through Government order. Contract ను break చేయడం అవుతుంది. కాబట్టి legislation చేయాలన్నా సరే President permission కావాలి, అది కూడా ఏమో కావాలి. కాబట్టి ఈ విషయం అంత సులభంగా లేదు. That point is further being examined. ఇంతలోపల వారు అంగీకరిస్తే సరి, లేకపోతే 'if you don't accept, at least increase up to annas 2 or 3 or 4 or something పెంచడానికి అధికారం ఉన్నది కాబట్టి చేస్తున్నాము అని చెప్పాను. I have told them already. This aspect was examined. దీనికిమూడా కొన్ని అడ్డాలు ఉన్నాయి అంటున్నారు. ఢిల్లీ దగ్గరనుంచి ఆమోదం కావాలని అంటు న్నారు.. It is being examined any way. That is the last resort. ఇంతకుమించి మనం చేయగలిగింది ఏమీలేదు. వాళ్ళకు legal గా ఏమి హక్కు లున్నాయో ? ఇంకా ఏ ఇబ్బందులున్నాయో అని examine చేస్తున్నాము. ధర హెచ్చించినట్లు notice ఇచ్చాము. "We are going to collect this" అన్నాము. ఈ రకంగా యిది తగాదాలలో ఉంది. బోధన్ లో ఒక Co-operative Sugar Factory కావాలన్నారు. చాలా సంతోషం. చిత్తూరు, శ్రీకాకుళం వారు డబ్బు వసూలు చేసుకొన్నట్లు బోధన్ వారుకూడా share capital త్వరగా వసూలు చేసుకుంటే, అక్కడ sugar factory పెట్టడానికి ఏలాంటి ఆక్షేపణ లేదు. దానికికూడా Government of India కు వ్రాసి తెప్పించు కొందాము.

"Contribution by factories to political parties is bad" అన్నారు. న్యాయమైన truth చెప్పారు. దానిని ఎవరైనా కాదనగలరా ? ఈనాడు చెన్నారెడ్డిగారు ఎన్నో మంచి విషయాలు చెబుతున్నారు. ఏదు నంవ

క్స రాష్ట్రంలో ఈ విషయాలు చెప్పివుంటే ఎంత బాగుండేది ? అని నాకు అనిపిస్తోంది. Floor Cross చేసిన తరువాతనే ఈ సత్యాలు తెలుస్తాయా ? ముందు ఎందుకు తెలియలేదు ? అని అడుగుతున్నాను. Human being is the same, whether he is in the opposition or in the Government Party wherever he is. Some simple facts like this, will have to be admitted by any body Mr. Speaker sir, to which ever party he may belong: some honest truths will have to be admitted. ఎంత బాగుంది ఇది రాజకీయ పార్టీలకు ప్రభుత్వ పరిశ్రమల share నుంచి ఇవ్వకూడదని నేను అంగీకరిస్తున్నాను. ఈ factories ఏ విధంగా పనిచేస్తున్నాయో అర్థం చేసుకోవడానికి నాకు రెండు సంవత్సరాలు పట్టింది Poor people కి, leper clinic కి, elementary school కి ఇస్తా ... లేదు. రాజకీయ పార్టీలకు ఒక్క రూపాయకూడా ఇవ్వరాదు. I have issued orders last year, that every Government representative whether he is Government officer or nominated man should oppose ti tooth and nail, and see that it is not given. That circular was issued by me last year. ఇప్పుడు చెన్నారెడ్డిగారు చెప్పిన తరువాతగాని నాకు జ్ఞాపకం రాలేదు. ఎక్కడ ఏమి జరుగుతున్నదీ తెలుసుకోవడానికి నాకు రెండు సంవత్సరాలు పట్టింది. ప్రభుత్వఉద్యోగి ఎవరయినా దీనిని oppose చేయాలని ప్రభుత్వం circular జారీ చేసింది. It is a circular to all Government Directors. వ్యక్తిగతంగా ఎవరికో, రహస్యంగా చెప్పింది కాదు. Government has issued a circular to every Government representative in a factory. ఏలాంటిడబ్బు అయినా సరే—మనకు majority shares లేనిచోట్ల మనవాడు ఒక్కడే ఉండవచ్చు, మిగిలినవారు పదిమంది ఉండవచ్చు; అలాంటిచోట వారు ఇచ్చుకొంటే ఇచ్చుకొంటారు. At least in some factories majority of Directors మనం వారు ఉన్నచోట్ల ఏలాంటిడబ్బు అయినా సరే....

శ్రీ ఆర్. బి. రామకృష్ణంరాజు (వడమలపేట) : ఎవరయినా ఇచ్చారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి : ఈపద్ధతులు ఉన్నాయని పదుపళ్ళ క్రిందటనే చెప్పి, చేయించిఉంటే ఎంత బాగుండేది ? అని నేను చెప్పింది దేనికి ? ఇక్కడ అలవాట్లు ఉన్నాయి. కాబట్టే ఆపద్ధతులు అరికట్టడానికి last year circular issue చేయించినందుకు సంతోషిస్తున్నాను. ఇకముందు ఇలాంటివి జరగడానికి వీలులేకుండా చేస్తాను అని చెబుతున్నాను. గతసంవత్సరంనుంచీ ఏమైనా

ఉంటే కలిసి ఏర్పాట్లు చేసుకొందాము. (శ్రీ) చెన్నారెడ్డిగారు point out [illegible] వారు అన్నింటికంటె అభ్యర్థ్యాన్ని [illegible] తెలియనివారు; ఈ తెలంగాణాప్రాంతాలు [illegible] [illegible] factories [illegible] చెప్పారంటే [illegible] చెన్నారెడ్డిగారు చెప్పడం నాకు అన్నింటికంటె [illegible] ముఖ్యమైనయటువంటి ఉంది.

(శ్రీ) [illegible] sugar factory [illegible] చెప్పారు. నేనుకూడా [illegible] [illegible] sugar factory [illegible] నేనుకూడా [illegible] ప్రాంతం [illegible]; [illegible] That was my feeling. [illegible] decide [illegible] [illegible] sugar factory [illegible] ఉన్నాయి. [illegible] ప్రాంతంలో sugar factories [illegible] వాళ్ళు కూడా [illegible] [illegible] ఇచ్చింది. I would have immediately sanctioned one Sugar Factory at Chittoor out of the two granted by Governmet of India. ప్రభుత్వానికి తెలియచేసిందానికి Chittoor Sugar Factory President గారు [illegible] "[illegible]" [illegible] పెట్టి వచ్చారు. How can I rub this on him and on Chittoor district ? When the President of Chittoor Sugar Factory goes and says "I am satisfied if third place is given to me", how can I force. Therefore, I was helpless ఏ Presidesnt ఇచ్చారున్నాడు ? అని [illegible], please put up the file అన్నాను. Secretariat లో Vizag and Srikakulam కు [illegible], చిత్తూరుకు ఎందుకు ఇవ్వలేదని ప్రశ్నించాను. [illegible] Sugar Factory President గారే తమకు 3rd place ఇస్తే చాలునని [illegible]. I did not believe that the President of Chittoor Co-operative Society would go and sign and ask for a third place ; and I got the file. I am surprised and shocked to see that the President betrayed Chittoor and said that third place is enough for him.

Sri R. B. Ramakrishna Raju : Is it Central Bank, Sir ?

శ్రీ ఎస్. సంజీవరెడ్డి : No Sir, I am talking of Co-operative Sugar Factory and not bank. నన్ను తప్పుపడితే ఏమి లాభం ? When the President himself says that he is satisfied with 3rd place, I immediately accepted that and said "all right." చిత్తూరు వెనుకబడ్డ జిల్లా అని నాకు తెలుసు. కాని నన్ను తప్పుపట్టి లాభ మేమిటి ?

శ్రీ సుదర్శనరావు, శ్రీ చిన్నప్ప, శ్రీ ముత్యాలరావు మొదలైన వారు Cottage Industries ఎక్కువచేయాలని చెప్పారు ఒక పెద్దపరిశ్రమను ఒక చోట పెట్టి గ్రామగ్రామానికి మనం ఏమీ ఇవ్వలేము. కాబట్టి Cottage Industries ని ఎక్కువగా అభివృద్ధిచేయాలనే నా ఉద్దేశం కాని ఏదో పడిపోయిన politician ను re-habilitate చేయడానికి ఈ Cottage Industries కావాలనే విధంగా నర్సింగరావుగారు మాట్లాడారు. అనుభవం తక్కువ, Cottage Industries మీద నమ్మకం లేదు. Gandhian methods, hand pound rice, soap వగైరా గురించి వారి కేమి తెలుసు ? ఒకేసారి పై politics లోకి jump చేసిన politician ఆయన. He is a young man who came just to the top over-night, గాంధి రాజకీయాలలోపడి ఈ soap making, hand pounding చేసినవారైతే తెలుసు. వారు అంతా fallen politicians to be re-habilitated

They have religious faith in hand-pounding rice, soap-making, etc. They have not asked for a seat in the Legislature; they are not hankering after a ministership: all that they say is 'give us an opportunity to do like this. We will employ some thousands.'

వాళ్ళకు ఒక పూలమాల వేసేవారు కూడ ఎవరూ ఉండరు. ఏదో అంబర చర్ఖా పెట్టుకొని చేస్తూన్నప్పుడు వస్తేకొంత నష్టం వస్తుంది.

We can never compete with machinery. Hand-pounded rice cannot be sold at the same price as mill rice or hand-spun cloth cannot be sold at the same price as the mill cloth, but with some religious fervour they are doing it. They have done it for 20 or 30 years. They are not fallen politicians; they are pure and simple politicians. If the Government or the co-operative society loses a little it does not matter. I am afraid Sri Narsingarao has not understood the economics of this sector........

శ్రీ పి. నరసింగరావు (హుజూరాబాద్ - జనరల్): గాంధీగారి అగ్రహారం మంత్రిగారు ఉన్నవాణ్ణే నేను.

Sri N. Sanjiva Reddy : Still, if he has not understood, it is worse.

బస్సుల జాతీయకరణ గురించి కొంతమంది మిత్రులు చెప్పారు. దానివిషయమై కార్పొరేషన్ వారిని అడిగి rough idea చెప్పమన్నాను. నేను చెప్పాను. They have given me some indication. వారు చెప్పినదంతా correct గా చేశారని కాదు. I think ultimately Government will have to tell them. కార్పొరేషన్ కే సంపూర్ణాధికారం ఇవ్వకూడదని ప్రభుత్వానికే పూర్తి అధికారం ఉండాలని గౌరవసభ్యులు చెప్పారు. I agree Government must have a voice. If they are going wrong, Government will have certainly to correct them. ఈ బస్సులను జాతీయం చేయటానికి rough గా 10 కోట్లు అవుతుందని వారు చెప్పారు. It will take about 8 to 9 years. They have phased the programme.

Here is a tentative programme drawn up by them. Kistna District- they hope to complete with an additional capital of Rs. 50 lakhs in the years 1958-59 and 1959-60. 1958-59 is almost over; there are only another 24 or 25 days. In 1959-60 with an additional capital of Rs. 50 lakhs they hope to complete it. They hope to take up West Godavari partly in 1959-60 along with Kistna in the next year with an additional Rs. 1 crore. In 1960-61 they hope to complete the whole of West Godavari with additional Rs. 40 lakhs. That means, West Godavari and Kistna they hope to complete bus nationalisation with nearly Rs. 2 crores in the second year.

East Godavari and Guntur in 1961-62 — Addiional Rs. 1 crore.

Guntur and Nellore in 1962-63 — Additional Rs. 1 crore.

Nellore and Chittor 1963-64 — Rs. 1 crore

Kurnool and Cuddapah 1964-65 — Rs. 1 crore.

Anantapur and Visakapatnam — 1965-66 — Rs. 1 crore.

The number of vehicles wanted is 1500 and they want Rs. 8 to 9 crores. This is the tentative programme. I do not think they have yet drawn up the routes.

ఈ రూటు ఆ రూటు అనే పద్ధతికాకుండా, ఒక కార్యక్రమం ప్రకారం చేస్తారు. మొత్తం 1500 బస్సులు కావలసి ఉంటుంది. 8, 9 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. వీలైనంత త్వరలో ఒక ప్లాను ప్రకారం ఇదంతా జరుగుతుంది. శ్రీ వాసువ దేవనాయక్ గారు పరిశ్రమలగురించి చెప్పారు.

He also made a mention that Bengal Coal is much cheaper than Kothagudem coal and asked whether we could not reduce the capital cost. Here, it is almost a nationalised industry. The amenities given here, I am told, are by far better than those in the other coal fields, whether buildings, scales of pay or other amenities. Everything, compared to other coal fields, I am told, is by far better. If we want to make the coal cheaper, we will have to cut down some of the amenities, which, of course, we are not prepared to do. The only possibility of making coal cheaper than the Bengal coal is through increased production. We are making efforts to increase production so that the cost of coal may come down and so that it may compare favourable with coal from other areas. But we are having an advantage. In the whole of South India, there are no coal fields. Therefore, though the cost of production and the cost of coal are a little higher, the transport costs are saved. The transport of, Bengal and Bihar coal to the South is costing crores of rupees; that is saved by the consumers. So, even though the price is slightly higher here, it is cheaper than the Bengal or Bihar coal for consumers in South India in as much as they can save the transport costs. We are, as I have already said, trying to increase production also. In the coming two years we are trying to increase the production from 2 million to 3 million tons. We have reached the target of 2 million tons in the past one year, which is a good increase and in the coming two years we will have to increase it to 3 million tons. We have just started new pits at Kothagudem. I visited Bellampalli also recently; the production there is going up very well and I am sure we are going to reach the 3 millions target in the next two years. Then, perhaps it will be a little cheaper.

...నప్పగారు మాట్లాడుతూ, 1956-57 లో [illegible] వగా కేటాయించినట్లుగా చెప్పారు. కాని చేసిన allotments Foreign Exchange [illegible] ఖర్చు [illegible] లను కేటాయించాము. Foreign exchange [illegible] అందుచేత ఈ బడ్జెటులో [illegible] realistic గా allotments జరిగాయని మాత్రం చెప్పదలచుకొన్నాను. శ్రీ [illegible] శ్రీ [illegible] రావుగారు కుటీర పరిశ్రమలను గురించి చెప్పారు. Joint Director [illegible] పరిశ్రమను [illegible] ఉంటుందని చెబుతున్నాను. శ్రీ [illegible] hand-looms [illegible] జనులకు ప్రాతినిధ్యం లేదని చెప్పారు. Hand-looms [illegible] community [illegible] సహాయం [illegible] హరిజనులకు ప్రత్యేకంగా చేయవలసిన అవసరం లేదు. [illegible] community basis అనే పద్ధతి [illegible] కాకుండా, మొత్తం పరిశ్రమ [illegible] ప్పుడు, ఆ సహాయం అందరకూ వర్తిస్తుంది.

We ars encouraging handlooms on the industry basis. Harijans have separate facilities in other directions but not in industry. Supposing there are labourers in Kothagudem, we do not make distinction between labourer and labourer on the basis of the community to which he belongs. There are amenities which are given to all labourers. Similarly, in the handloom industry there may be different communities— there may be Muslims and there may be Harijans. The amenities given are afforded to all communities in the particular industry, whether he is a Harijan or a Muslim or of any other community.

కొంతమంది మిత్రులు మాట్లాడుతూ "[illegible] ప్రభుత్వం మాంచెస్టరుగా తయారు చేస్తానని చెప్పింది" అని చెప్పారు శ్రీ నరసింగరావుగారుకూడ చెప్పారు. ఏవిధంగా మాంచెస్టరుగా చేస్తారో తెలియదు. రామగుండం పవరు ఇంతవరకు బెల్లంపల్లికి రాలేదు. పోయిన సంవత్సరమే బెల్లంపల్లికి extend చేశారు. బెల్లంపల్లి రామగుండంకు ప్రక్కనే ఉన్నప్పటికి. ఇంకా అక్కడకు supply కాలేదు. It is only last year that we extended the line to Ballampalli. I hear that even now the full quantity is not available.

'మాంచెస్టర్' కావాలంటే దానికి కొన్ని efforts అవసరం. అక్కడ ఫర్టిలైజర్ ఫ్యాక్టరి ఉంది. దానిని అక్కడ ఎందుకు locate చేశారో అందరూ గుర్తించాలి.

Is there raw material here? Or what is the additional advantage. It was located there not on the basis of raw material and not on the basis of additional amenities there. They simply located it. మాంచెస్టర్ చేయాలనే ఆశ పడ్డారు. మాంచెస్టరు కావాలంటే raw meatearial ఉండాలి.

Whenever you locate an industry in a particular place you must be sure of the raw material and you must be sure of the consumer locality. Industries cannot be located like that. If, for instance, facilities are available at Kothagudem, there is no point in locating an industry in some other place simply because we want to compete with Manchester. We need not compete with Manchester at all; we must give up that fantastic plan.

నేను వరంగల్లులో వున్న అండర్ గ్రౌండ్ కేంద్రానికి వెళ్ళినపుడు 7.8 వేలు ఖర్చయిందని చెప్పారు. 7,8 వేలు ఎందుకు ఖర్చయిందో నాకు తెలియలేదు.

అక్కడ షామియానా తప్ప ఇంకేమీ లేదు They cannot be exhibiting in the sun. అక్కడ డస్టర్లు లేవు, టీపార్టీలు లేవు. కనీసం కూర్చుండటానికి కుర్చీలు కూడా లేవు, ఏదైనా సందేహం ఉంటే దాని organiser శ్రీ రాజలింగంగారు ఉన్నారు, వారితో చెప్పండి. దానిలో ఏదైనా wastage ఉంటే I am sure Sri Rajalingam will take steps to control that and see that it is verified.

మిగిలిన పరిశ్రమలలోని ఇబ్బందులను గురించి ప్రారంభోపన్యాసంలోనే చెప్పాను. బిర్లా కంపెనీలవారికి కొత్తగా అప్పులిచ్చారా అని శ్రీ నరసింగరావుగారు అడిగారు. I can assure that since 1956 not one rupee was given. ఆ సర్ సిల్కునుంచి తప్ప మిగిలినవాటినుంచి వసూలు అవుతున్నది. సర్ సిల్కులో మాత్రం production సరిగా లేకపోవడంవల్లనో, మరేకారణాలవల్లనో లాభం ఎక్కువగా లేకుండాపోతున్నది. మిగిలినవాటినుంచి, సిర్పూర్ పేపర్ మిల్సు కానివ్వండి, మరోటి కానివ్వండి మేము సరిగా collect చేస్తున్నాము. ఒక్క సర్ సిల్కు మాత్రమే బకాయి పడ్డది. 1956 నుంచి ఒక్క రూపాయి అయినా కొత్తగా అప్పు ఇవ్వలేదు. అట్టి సందేహం ఉండనక్కరలేదు. సర్ సిల్కులో ప్రభుత్వం డబ్బు దాదాపు రు. 80 లక్షల వరకు ఉన్నది. మనము ఇంకా ఎక్కువగా ఇచ్చేటట్లుగా ఉంటే ప్రభుత్వమే దానిని తీసుకోవచ్చు. మనకు ఆ కంపెనీ ఈయవలసిన డబ్బును share capital క్రింద convert చేసుకోవచ్చును. కాబట్టి కొత్తగా అప్పులిచ్చే విషయంలేదు.

ఏదైనా పిలుంటే 4½% వడ్డీతో సహా రాబట్టుకోడానికి [illegible] కాని కొత్తగా అప్పులిచ్చే ప్రశ్నేలేదు ఇందులో దాచి [illegible]. అందరు చాలా constructive గా useful suggestions చేశారు. Cottage industries ను అభివృద్ధిచేయాలన్నారు. [illegible] మనము ముందుకు పోలకపోతున్నామే అనే విచారం [illegible]. కాని ఇబ్బందులను సర్దుకొని, ఉన్న అవకాశాలతో ముందుకుపోవాలి. [illegible] సభ్యులిచ్చిన సూచనలను ఈ సహకారానికి [illegible]. [illegible] ఏకగ్రీవంగా పాస్ చేయవలెనని కోరుచున్నాను.

DEMAND No. XXIV — Industries - Rs. 1,68,66,200

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(చేతి వృత్తులు గల కుమ్మర్లకు, ఎరుకలకు, [illegible] చేసుకుని జీవించుటకు ప్రభుత్వం వారికి ఏమీ సహాయం చేయ [illegible] విషయం ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకువచ్చుటకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(తోలు పరిశ్రమలద్వారా జీవించిన వారికి [illegible] ప్రభుత్వం ఇంతవరకు ఏ విధమైన సహాయం చేయలేదు [illegible] ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకురాగలందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(విజయనగరం తాలూకా గంగిచోళ్ళ పేట గ్రామములో [illegible] ఏర్పాటుచేసుకుని, వాళ్ళ సొంత శక్తితో [illegible] ప్రస్తుతం 20 మంది పనిచేస్తూ [illegible] అభివృద్ధిచేసుకుని [illegible] బ్రతుకుటకు సహాయం గురించి ప్రభుత్వానికి వ్రాసుకున్నను [illegible] తీసుకోనందుకు.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss about the general policy of the Government in regard to the promotion of Industries in the State)

To impress upon the Government the necessity to encourage Leather Workers' Co-operative Societies by entrusting all Government requirements in leather goods to such Societies;

To discuss about the failure of the Government to start Tanning Unit at Eluru (West Godavari) so far though provision for the same has been made two years back.

To discuss about the failure of the Government to take steps for an amendment of the Shops and Establishment Act so as to enable the merchant clerks also to benefit therefrom:

To impress upon the Government the necessity to open Training Centres in all towns to rehabilitate the un-employed Harijan tanners.)

The motion was negtived.

Mr. Speaker : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss about the Government's policy for not arranging the payment of the bonus to the sugar-cane growers.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(వి. ఎస్. ఆర్. షుగరు ఫ్యాక్టరీ తుంపాలకు చెరకును తీసికొనిపోవు బండ్లను అచ్చట నిలిపి ఉంచుటకు తగుస్థలమును ప్రత్యేకించుటకు తగు ఏర్పాటు చేయనందుకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(షుగరు ఫ్యాక్టరీల గురించి శ్రీ టి.ఎస్. వెంకటసుబ్బారెడ్డిగారి కమిటీ వారి రికమండేషన్సు ఇంతవరకు అమలుజరుపుటకు ప్రయత్నించనందుకు.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(That Government failed to give importance to the industrialisation of the State.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(That Government are not having the data regarding large scale industries to be started in the State.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Non-sending of tannery map for building at Jogipet, Taluk Andole.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Non-opening of a Home Industries Centre at every Taluk of Andhra Pradesh.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Non-approving of an Ambarcharka Sangha at Jogipet, Andole Taluk.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Non approving of a brass training centre at Regood Village, Andole Taluk.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the retrogressive measures of the Government in handing over Government concerns to private Managements and to avoid mismanagement in industries.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to nationalize the Bodhan Sugar Factory in which Government have 75% of the shares.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to take suitable measures for expediting construction of Cement Factory at Vizianagaram, a licence in favour of which was granted long back.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to subsidise small-scale and medium size industries with a view to improving their production quality and create their marketing facilities.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to improve the existing industries in public sector in particular Praga Tools Corporation.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government to improve the wage structure in the industries either Government owned or managed or when the Government have more than 5% of the shares on a part with wage structure existing even in Private Industry.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industry by Re. 1

(To discuss the failure of the Government to reconstitute the Industrial Tribunal by increasing the strength to more than one and not more than three.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Not opening the Industrial Training Centre at Nirmal according to the decision of the District Planning and Development Committee.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Not getting sufficient funds to the Leather Societies in Adilabad District.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Not granting of loans to Industrial Societies at the societies level.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(Not arranging the Trainees for toy makers at Nirmal Toy Society.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వ యాజమాన్యమున ఏ ఒక్క ప్రధాన పరిశ్రమను 2 వ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో స్థాపించేందుకు ప్రయత్నించకపోవుటకు [illegible] నందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(పొగాకు అధికంగా పండే గుంటూరు ప్రాంతంలో ఒక సిగరెట్టు ఫ్యాక్టరీని స్థాపించేందుకు తగు కృషి చేయనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(బెజవాడ ఆంధ్ర సిమెంటు ఫ్యాక్టరీలోనూ, తాడేపల్లి సిమెంటు ఫ్యాక్టరీలోను తయారైన సిమెంటు అమ్మకంలేక నిల్వ వుండిపోతున్నప్పటికీ ఇతర ప్రాంతాలకు ఎగుమతి అయ్యేందుకు తగు ఏర్పాట్లు చేయనందులకు.)

To reduce the allotment of Rs 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(ప్రభుత్వ పరిశ్రమల నిర్వహణలో జరుగుతున్న అసమర్థ విధానాలను గురించి, ప్రయివేటు పరిశ్రమలలో పెట్టుబడిగ ప్రభుత్వ ధనం సద్వినియోగం అయ్యేట్లు తగు అజమాయిషీ చేయనందులకు, కుటీర పరిశ్రమలకు తగు ప్రోత్సాహాన్ని ఆకర్షణీయంగా చూపనందులకు, ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన పారిశ్రామికాభివృద్ధి సలహా సంఘంలో ప్రతిపక్షాలకు ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వనందులకు, రాష్ట్రంలో శ్రేష్ఠమైన సిమెంటు నిల్వ ఉండినప్పటికీ అమ్మకం అయ్యేందుకు తగు ఎగుమతి సౌకర్యాలు ఎదుటి ఏర్పాట్లు చేయనందులకు, ఇనపరాయి స్టేటు ప్రేడింగు కార్పొరేషను ద్వారా ఎగుమతి చేసేందులకు పూనుకోనందులకు, ఇనపరాయి విస్తారంగా లభించే ప్రాంతంలో ముడి ఇనుము తయారుచేసే విస్తారమైన సర్వసును స్థాపించనందులకు)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government in re-organising the various Industries in which the ex-Hyderabad Government invested large amount.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the policy of the Government in reducing the capital value of number of industries and selling them to the private persons instead of Government itself running them.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66, 200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of the Government in collecting the loan amount due from Sir Silk Factory now being managed by Birla Brothers.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the policy of Government of handing over profitable industrial concerns to private persons and selling the others to private persons after reducing the certified value.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(To discuss the failure of Government in taking necessary steps for promoting Industrialisation of our State.)

The motions were negatived.

Mr. Speaker : The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(వ్యవసాయ కార్మికులలోని నిరుద్యోగమును నివారించుటకుగాను, కుటీరపరిశ్రమలు తగినన్ని లేకపోవుట, భారీపరిశ్రమలను ఏర్పాటుచేయుటకు కేంద్రప్రభుత్వమునుండి ఎక్కువ ధనము రానందుకు.)

The motion was negatived.

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(The failure of Government to errect a demonstration plant to manufacture sugar out of Neera.)

To reduce the allotment of Rs. 1,68,66,200 for Industries by Rs. 100

(The failure of Government to encourage Khandsari sugar plants in our State to help ryots in non-sugar factory areas.)

The motions were negatived.

DEMAND No. XLII—Capital Outlay on Industrial Development - Rs. 2,98,31,800

Mr. Speaker : The question is :

To reduce the allotment of Rs. 2,98,31,800 for Capital Outlay on Industrial Development by Re. 1

(To criticise the Government's failure to improve the condition of the existing industries owned by the Government and the Industries in which the Government has major percentage of shares and its complete failure to get the centrally sponsored heavy Industries for the State during the Second Plan.)

The motion was negatived.

A poll was demanded by Sri P. Narsinga Rao.

The House then divided :

Ayes : 38 — Noes : 122.

The motion was negatived.

DEMAND No. XXIV—Industries - Rs. 1,68,66,200.

Mr. Speaker : The question is :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,68,66,200 for the year 1959-60 under demand No. XXIV — Industries."

The motion was adopted.

(The grant was made)

DEMAND No. XLII—Capital Outlay on Industrial Development - Rs. 2,98,31,800.

Mr. Speaker : The question is :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 2,98,31,800 for the year 1959-60 under Demand No. XLII — Capital Outlay on Industrial Development."

The motion was adopted.

(The grant was made)

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker : Before we go to the next demand, I wish to make an announcement.

శ్రీ మాధవరావుగారు ప్రభుత్వపక్షం వారితో కలసి ఓటు చేశారు. వారు కూడా కాంగ్రెస్ లెజిస్లేచర్ పార్టీలో సభ్యులుగా చేరడమే ఇందుకు కారణం. వారు నాకు వ్రాసినజాబు చదువుతాను.

"As I have joined the Congress Legislature Party I would request you to allot my seat on the Congress Benches."

అని వారు వ్రాశారు. కాబట్టి వారికి కాంగ్రెస్ బెంచస్‌లో సీట్ ఈయడమైనది.

శ్రీ గోపాలక్రిష్ణయ్యగారు కూడా శ్రీ మాధవరావుగారు వారి నుంచి విడిపోయారని చెప్పారు. అయితే శ్రీ గోపాలకృష్ణయ్యగారి గ్రూప్ అంటూలేదు. కనుక వారి కాగితంయొక్క అవసరంలేదు. ఇప్పుడు నేషనలిస్ట్

ఉన్నవల్లా రెండు పెద్దపార్టీలు, ముగ్గురు సభ్యులున్న provincial party (అదే ప్రజాపార్టీ).

Sri J. T. Fernandez (Nominated) : Mr. Speaker, Sir, I have a submission to make to which I request you to give serious consideration. The Chief Minister has been making some important policy speeches in the last few days which we are trying to follow as carefully as possible, but handicapped as I am, I am not able to get the complete sense of it. Moreover, very often they contain commitments and pledges. I, therefore, request that a translation of these speeches be recorded in the official proceedings so that it will be available for reference to Members.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మనం పెట్టుకొన్నటువంటి రూల్సు [illegible] "Any member may with permission address the Assembly in any other language" అని ఉన్నది. ఐతే ఇంగ్లీషులోనే మాట్లాడాలని [illegible] నప్పటికీ proceedings లో అదంతా మరల translate [illegible] అందువల్ల అవసరమైన సభ్యులు మంత్రిగారి దగ్గరకు [illegible] వచ్చు. I don't think I can ask translations for every speech in Telugu, but I think his Department must have assisted in preparing a note in English. You can therefore go to him and see that note. There is no objection.

Sri J. T. Fernandez : There are commitments and promises on the part of the Government and, therefore, I wanted them to be recorded in the form of translations. Only the Ministers' speeches on policy matters might be translated. It is not much and involves only some clerical work.

మిస్టర్ స్పీకర్ : Summary ఏదైనా ఇంగ్లీషులో ఇస్తే ఇవ్వవచ్చు.

Sri N. Sanjeeva Reddy : That can be done.—

I know that 50% of my speech is a mixture of Telugu and English and it is difficult for some members like Smt. Masooma Begum and Mr. Fernandez to know, but we have to pull on. I know that some members do not follow it because they do not know Telugu; actually some of them are struggling to learn Telugu.

కొందరు గౌరవ సభ్యులు : Legislature Secretariat [illegible] translate చేయించవచ్చును.

మిస్టర్ స్పీకర్ : వాక్యం తా ఒప్పుచేస్తారండి. ఇంకా కావలసివస్తే, మా Secretary సహాయంత [గారి లేక ఆ Departmental Secretary సహాయముతో గారి ఒక statement మినిస్టర్లే prepare చేసి ఇవ్వవచ్చు Ministers can give a gist in English. అది record లోకి పోతుంది. అది members కు ఉపయోగపడుతుంది. Kindly ask the respective departments to do so. I cannotallow all the big speeches to be translated here.

శ్రీ డి. రామబ్రహ్మం (కుప్పం): ఇక్కడ Chief Minister గాని, ఇతర Ministers గాని మాట్లాడినటువంటివి Hindu Paper లోను ఇతర దినపత్రికల లోను వస్తూ ఉంటాయి కనుక సభ్యులు ఆ పత్రికలు చదువుకొని విషయాలు తెలుసుకోవచ్చు

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి : ముందుగానే note prepare చేసుకోవడం కష్టము ఇక్కడ speech అయిన తరువాతనే దాన్ని translate చేయించాలి. అది ఎలా translate చేయవలెను ? అనే విషయము తరువాత మాట్లాడుకో వచ్చును తమ chambers లో ఈ విషయం గురించి ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడతామని అన్నారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : సరే. Now we go to the next demand.

Demand XXV—Other Miscellaneous Departments Rs. 1,29,94,500

The Minister for Local Administration and Labour (Sri D. Sanjivayya) : Sir, I beg to move:

Mr. Speaker Sir, on the recommendation of the Governor, I beg to move that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,29,94,500 under Demand No. XXV—Other Miscellaneous Departments.

Mr. Speaker : Motion moved.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : అధ్యక్షా, ఈ పద్దుమీద చాల చిన్న చిన్న శాఖలకు సంబంధించినటువంటి విషయాలన్నీ చర్చకు వస్తాయి. అందులో ముఖ్యంగా, Labour, Factories, Steam Boilers Examinations, Statistics, Administration of Indian Partnership Act, 1932, Preservation and translation of ancient manuscripts, Fire Services, Department of Women Welfare, Religious Endowments, Andhra Pradesh

పార్టీ అనిగాని, శ్రీ గోపాలకృష్ణయ్యగారి గ్రూపువారిగాని ప్రత్యేకంగా Life Insurance Fund, National Employment Service or Children's protection establishment, Home for beggars, Food administration and Food production, Insurance Premia against air risk, Rent control in the city of Hyderabad. Schemes in the Second Five Year Plan—ఇవన్నీ వస్తాయి. వీటిలో ఒక్కొక్కటిగా ప్రతిపాదిస్తూ నేను పెద్దఉపన్యాసం చేయదలచుకోలేదు. ముఖ్యంగా శాసన సభ్యులకు ముందు మాట్లాడడానికి అవకాశం ఇచ్చి, వారి దృష్టికి వచ్చిన విషయాలు ప్రభుత్వ దృష్టికి తెచ్చినట్లయితే, వాటికి సమాధానం ఇవ్వడానికి ప్రయత్నం చేస్తాను అందువల్ల ఎక్కువ సమయము ఇప్పుడు నేను తీసుకోను. ఆ మీద ఆఖరున నేను సమాధానము చెప్పేటప్పుడు నాకు అవసరమైనంత సమయము ఇస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

ఈనాడు, కార్మిక శాఖకు సంబంధించి ఒకటి సంతోషకరమైన విషయం కూడా కలిగిస్తున్నది. యావత్ భారతదేశములో వివిధ రాష్ట్రాలలో కార్మిక సమస్యలను ఏవిధంగా పరిష్కారం చేస్తున్నారు? ఆయా రాష్ట్రాలలో కార్మిక రంగానికి సంబంధించినటువంటి శాంతియుతమైన వాతావరణం ఉన్నదా అనేటువంటి సంగతిని మనం ఒక్క సారి చూచుకొన్నట్లయితే, మన రాష్ట్రములో ఈ కార్మిక రంగములో ఎక్కువ శాంతి లభిస్తున్నదని తెలుస్తున్నది. గత సంవత్సరం, అంటే 1958 ఆగస్టు మాసంలో అనుకుంటాను, రాష్ట్రీయ ... హెచ్చుమంది కార్మికులు సమ్మె చేస్తామని ప్రభుత్వానికి తెలియపరచారు. ముఖ్యంగా A. P. T. U. C. కి సంబంధించినవారు, మజ్దూరు సంఘానికి సంబంధించినటువంటివారు, అక్కడ దాదాపు 30 వేల కార్మికులు ఉంటున్నారు అని ఆ సంఘాల నాయకులు చెప్పుతూ వచ్చారు. వారి కోర్కెలన్నీ తెలియపరచుటకు గాని, లేక ఆ సమ్మెను ... కారణం, ప్రభుత్వం ఎందు నియమించినటువంటి హనుమంతరావు కమిటీ వారు చేసినటువంటి సిఫార్సులను కొన్నింటిని ప్రభుత్వము అంగీకరించిన తరువాత, ఇంకా కొన్ని సౌకర్యాలు మాకు కావాలనేది నేను తెలియపరుస్తున్నాను. అప్పుడు ప్రభుత్వం వారు ఆ కార్మిక సంఘాలకు సంబంధించిన నాయకులందరిని పిలిపించి సంప్రదింపులు జరిపి, రెండుమూడు రోజులు ఉదయం, సాయంత్రము కూర్చొని దేశంలో ఇటువంటి అభివృద్ధి కార్యక్రమం జరుగుతున్నది, దేశంలోపం అందరు, కారు యజమానులైనా గాని, కార్మికులైనా గాని లేక ఇతర రంగాలలో పనిచేసేవారెవరైనా సరే, ఎటువంటి త్యాగాలు చేయవలసి ఉంటుందో వాటన్నింటిని ప్రధానంగా వివరించి పంచవర్ష ప్రణాళిక గురించి అన్నీ చెప్పిన తరువాత, ఆ కార్మిక నాయకులు నిజంగా సహృదయ భావంతో కొన్ని

విషయాలను అంగీకరించినారు. ఇక నిజంగా కష్టాలు అత్యవసరంగా తీర్చవలసిన సందర్భంలో ప్రభుత్వంకూడ కొన్ని అంగీకరించినది. ఆ తరువాత ఆ సమ్మె విరమింపబడినది. ఆ సమ్మె విరమింపచేసే సందర్భములో కూడ I. N. T. U. C. నాయకులు కొంత బాధ్యత వహించారు. అటు A. P. T. U. C. నాయకులతోటి, ఇటు మజుదూరు సంఘ నాయకులతోటి సంప్రతింపులు జరిపి, ప్రభుత్వముతో కూడ సంప్రతింపులు జరిపి, ఈ ఇరువురిమధ్య సామరస్యం చేకూర్చడానికి వారుకూడ ఎంతో కృషిచేశారు. ఈ సందర్భంలో A.P.T.U.C కార్మికులకు, వారి నాయకులకు, మజదూరు సంఘ కార్మికులకు, వారి నాయకులకు, తరువాత I. N. T. U. C. నాయకులకు ప్రభుత్వం తరఫున అభినందనలు తెలుపవలసిన అగత్యం ఉన్నది. సాధారణంగా కార్మికసమస్యలు ఏమైనా ఉంటే, Labour Officer దగ్గరకు వెళ్ళడం. అక్కడ అది కాకపోతే, Assistant Commissioner దగ్గరకు వెళ్ళడం. అక్కడకూడా కాకపోతే, మంత్రిదగ్గరకు వస్తారేమోనని అనుకొంటూ ఉంటిని. మద్రాసులో అట్లే జరుగుతూ ఉండినది. అటువంటి practice ఉండినది. కాని ఇక్కడ అట్లాకాదు. ఏ చిన్నవిషయానికి Labour Officer దగ్గరకు వెళ్ళకుండా నేరుగా ఈ శాఖను నిర్వహించే మంత్రిగారిదగ్గరకు వస్తున్నారు. మరి ఆ విషయాలు విషమ పరిస్థితులలోకి పోకుండా వెనువెంటనే తగినటువంటి ఉత్తరువులు ఆఫీసర్లకు ఇచ్చి, సరియైన పద్ధతిలో పరిష్కారం చేయడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాము. ఇది నాకు ప్రత్యేకంగా ఉండేటటువంటి సౌలభ్యం ఇక్కడ. ఇది నాకు చాల సంతోషాన్ని కలిగించినటువంటి విషయము. ఎంత చిన్నవిషయమైనా సరే, ఒకవేళ ఏదైనా ఊరేగింపు చేసినా, ఇంకేదైనా చేసినా, జులుసు అంటారు ఇక్కడ— అటువంటి సందర్భంలో కూడ ప్రభుత్వాన్ని తిట్టడం అనేది నేను చూడలేదు. ఏదో కార్మికమంత్రి ముర్దాబాద్ అనో లేకపోతే, ప్రభుత్వం ముర్దాబాద్ అనో, అటువంటి slogans కూడ నాకు వినపడడంలేదు. ఇంకా ప్రభుత్వానికి జిందాబాద్ అనే మాటలు చెపుతూ ప్రభుత్వాన్ని పొగుడుతూ, కార్మికులకు ఈ కష్టాలు ఉన్నాయి, వీటిని ప్రభుత్వము తీర్చాలని చెప్పుకొంటూ వాటిని నడుపుతారు. రెండవదానివల్ల, కార్మికులకు ప్రభుత్వములో సంపూర్ణ విశ్వాసము ఉన్నదనే విషయం నాకు తెలుస్తున్నది. అందువల్ల కార్మికనాయకులు, యింతకు పూర్వము యిచ్చిన సహకారము యిక ముందుకూడ యిస్తారనే ఆశ, నమ్మకము, నాకు ఉన్నవి.

హనుమంతరావు కమిటీ సిఫార్సులు అంగీకరించిన సందర్భములో ప్రభుత్వానికి అర్థికంగా ఎన్ని ఇబ్బందులున్నా చిన్న జీతాలు తెచ్చుకొని బాధలు పడుతున్న కార్మికులకు సహాయము చేయుట ప్రభుత్వబాధ్యత అని

ంత్రింటి రు 30, 25 లు పెనుకు నేవాటికి రు 18 లు basic pay గాంచి వారికి కూడ రు 30 లు కనీస వేతనముగా నిర్ణయించాము. ఇది ప్రభుత్వరంగములోని సంబంధించి అమలు చేస్తున్నాము. ప్రైవేటు మనేజిమెంట్సు వారిని కూడ కొందరిని సమావేశము చేసి ఈ సమావేశములో వారికి చెప్పాము. ప్రభుత్వము అంగీకరించిన సిద్ధాంతాలను ప్రైవేటు మేనేజిమెంట్సు అంగీకరించవలెనని, అలా వారు తప్పకుండా చేయాలని ప్రభుత్వం చెప్పినా సంకల్పించింది. కాని పోలీసు వారి సహాయముతో పాటించదగిన చట్టరీత్యా చర్య తీసుకోనుటకు అవకాశం లేదు. అంతేగాక కార్మిక నాయకులకు మనవిచేశాను. వేతనసంఘం సిఫార్సుల ప్రకారము ప్రభుత్వము అంగీకరించిన మేరకు అమలుపరచవలసిన యజమానులకు తెలిపిన సందర్భములో యజమానులు ప్యాలి లేని పొరపాటు అనుసరించి వారికి వసతి సౌకర్యములు చేయని యెడల industrial dispute క్రింద ఒక issue గా raise చేసి కోర్టుకు పంపు టకు అవకాశము ఉన్నదని తెలిపినాను. ఈ విధముగా కొన్ని కేసులు కూడ వచ్చినవి. కోర్టుకు పంపించవలసి వస్తుంది.

పరిష్కారములలో చాల ఆలస్యములు జరుగుచున్నవని కార్మిక నాయ కులు తెలుపుచున్నారు. Industrial Disputes Act రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వారు చేసిన చట్టము కాదు. కేంద్రప్రభుత్వం చేసిన చట్టము. ఇటీవల ఢిల్లీలో నైనిటాలులో దేశం మొత్తానికి సంబంధించి వివిధ రాష్ట్రాలనుంచి కార్మిక శాఖామంత్రులు, ఉద్యోగులు సమావేశమైనారు. పెట్టుబడి దారులు, కార్మిక నాయకులను ఆహ్వానం పెట్టించింది. ఈ సమావేశములో మేము భారత ప్రభుత్వమునకు తెలిపినాము. Industrial Disputes Act లో గాని, Trade Unions Act లో గాని, ఇతర కేంద్రప్రభుత్వ చట్టాలలోగాని కొన్ని లోపాలు ఉన్నవని, వాటిని సవరించాలని సూచించాము. తప్పకుండా సవరిస్తా మని అంగీకరించినారు. సవరించేవరకు మన కార్యక్రమమునకు అడ్డుగా ఉంటుంది. ఆ చట్టాల్ని సవరించుకోవడమునకు మనకు అవకాశము లేదు. కాబట్టి వారే త్వరలో సవరిస్తారని ఆశిస్తున్నాము.

Industrial Tribunal కు, Labour Court కు disputes పంపించే సందర్భంలో ఒక విషయము అందరూ తెలుసుకోవాలి. అంతకుముందు conciliation విషయములో సంగతి అన్ని యజమానులకు, కార్మికు లకు ఒప్పందము కుదిరితే కోర్టుకు వెళ్ళ అవసరము లేదు. ప్రభుత్వము ఈ రంగములో కృషి చేస్తుంది. Conciliation విఫలమైతే, Labour Commissioner ద్వారా ప్రభుత్వానికి వస్తుంది. అప్పుడు ప్రభుత్వము చూచి న్యాయస్థాన మునకు పంపుటకు అర్హతలు ఉన్నవో లేదో ఆలోచించి పంపించాలి. కాని

వచ్చినటువంటి కేసులు అన్నింటిని పంపిస్తే యిప్పుడు ఉండే రెండు Labour Courts చాలవు. ఒక ట్రిబ్యునల్ చాలదు. ఇంకా 10, 12 లేబర్ కోర్టుస్ రెండు మూడు ట్రిబ్యునల్స్ పెట్టవలసివస్తుంది. అందువల్లనే ప్రభుత్వానికి అధికారముకూడ ఇచ్చారు. అయితే ఈ అధికారము ఉన్నదికదా అని ప్రభుత్వము దానిని దుర్వినియోగము చేయదని మనవి చేస్తున్నాను. నిజమైన కష్టము ఉండి ఎక్కడయినా యింకా వివాదగ్రస్తములైన సమస్యలు ఉంటే వాటిని Industrial Tribunal కు గాని, Industrial Court కు గాని పంపిస్తున్నాము. నా సమాధానములో ఇంకా statistics చెబుతాను. ఎన్ని వివాదాలు వచ్చినవో, ఎన్ని conciliation లో సఫలీకృతమైనవో, ఎన్ని వివాదాలు కోర్టుస్కు పంపామో చెబుతాను. ఒక విషయం ఖచ్చితముగా చెప్పగలను. ప్రభుత్వము వద్దకు వచ్చిన కేసులలో నూటికి 90 వంతులు Industrial Tribunal కు, కోర్టులకు పంపుట జరుగుతోంది. కాని ప్రభుత్వమునకు refer చేసిన కేసులు నూటికి నూరుపాళ్ళు వెనువెంటనే, అభ్యంతరం పెట్టకుండా Industrial Court కు పంపవలెనని కార్మికనాయకులు కోరుతున్నారు నేను ఇతర రాష్ట్రముల విషయములు తెలుసుకొన్నాను.—అస్సాము రాష్ట్రమునకు సంబంధించి, గవర్నమెంటు interfere కాకుండ, వచ్చిన ప్రతి కేసు న్యాయస్థానములకు పంపుతున్నారు. అయితే మిగతా రాష్ట్రములలో ఆ విధముగ చేయుటలేదు. కేంద్రప్రభుత్వ కార్మిక శాఖకు అధిపతిగా ఉన్న శ్రీ నందాగారి అభిప్రాయము కనుక్కొన్నాను—సాధ్యమయినంతవరకు పంపించవలసినదే గాని, అన్నీ పంపించడము బాగుండదనే అభిప్రాయముతో ఉన్నారు. సాధ్యమైనంతవరకు అన్నీ పంపిస్తున్నాము. కాని న్యాయస్థానములో ఒక తీర్పు వచ్చిన తరువాత దానికి అందరూ బద్ధులై ఉండాలి. అందులో ఆ danger ఉన్నది. ఒక ఫ్యాక్టరీకి సంబంధించిన వ్యవహారము వచ్చినది. ఆ ఫ్యాక్టరీ పేరు చెప్పను. నా సమక్షములో ఆ యజమానులు కార్మికులకు ఇచ్చే జీతాలు హెచ్చిస్తామని చెప్పారు. కాని కార్మికులు ఒప్పుకొనలేదు. అది న్యాయస్థానమునకు పంపిస్తే (ఫ్యాక్టరీ వారు 0-6-0 లు హెచ్చు చేస్తామంటే) న్యాయస్థానంవారు 0-1-0 హెచ్చు చేయమని తీర్మానం చేశారు. అందువల్ల కార్మికుల శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని కోర్టులకు పంపకుండ negotiations, consultations ద్వారా పరిష్కారం చేస్తూంటారు. కాబట్టి కార్మికుల practical realities దృష్టిలో పెట్టుకొని పరిష్కరించడానికి ప్రయత్నించాలి. ప్రభుత్వం ఏమి చెప్పినా, లేబర్ ఆఫీసర్లు ఏమి చెప్పినా, యజమానులు ఏమి చెప్పినా యివన్నీ లాభదాయకం కాదు, వీరంతా శత్రువులు అనే భావంతో వెళ్ళితే వారికే ముప్పు కలుగుతుందని అనుకొంటున్నాను. అందువల్ల మున్ముందు కార్మికులు దేశశ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని, విశాలభావంతో ముందుకు పోతారని ఆశిస్తున్నాను.

ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునల్ గాని, లేబర్ కోర్టు గాని ఏ award, ఏ decision యిచ్చిన తరువాత వాటిని అమలు చేయని యజమానులు ఉన్నారు. వారిమీద చర్యలు తీసుకొనుటకు ప్రభుత్వమునకు అధికారము ఉన్నది. ఆ విధముగా చర్యలు తీసుకొనిన సంఘటనలు అనేకము చెప్పగలను. ఈనాడు యజమానులపైన ప్రభుత్వం ఎంతో సానుభూతి కలిగి ఉన్నదని కార్మిక నాయకులు అనుకుంటే అంతకంటే పొరపాటైన సంగతి ఏమీలేదు. ఫ్యాక్టరీలకు సంబంధించి అనేక చట్టములు ఉన్నవి. వాటిని అమలు జరుపుటకు అనేక ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. కాని పూర్వము ఆంధ్ర రాష్ట్రములో జరిగిన విధముగా ఈ పాత హైదరాబాదు, - తెలంగాణా జిల్లాలలో జరగలేదు. ఇప్పుడిప్పుడే కొత్తగా Assistant Inspectors of Labour, మొదలైన ఉద్యోగులను నియమించి, తెలంగాణా జిల్లాలలో ఈ ఫ్యాక్టరీ చట్టాలు, minimum wages అమలుపరచడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఎన్ని సంవత్సరములగాని అలవాటు లేనందున కార్మికులే వచ్చి, యీ చట్టాన్ని అమలుపరిస్తే కష్టముగా ఉన్నదని అంటున్నారు. ఈ చట్టాలను కార్మికుల యొక్క శ్రేయస్సుదృష్ట్యా, వారికి హితోధకంగా [illegible] ప్రత్యేకముగా అమలుపరచాలని చూస్తుంటే, కార్మికులే వచ్చి ఈవిధంగా చెప్పుచున్నారంటే ఆశ్చర్యముగా ఉన్నది. వారు గూడ కొంతకాలం అలవాటుపడేవరకు సహించియుండవలెనని అనుకొంటున్నాను.

Minimum wages Act కు సంబంధించి అనేక బోర్డ్సు constitute చేశాము. ఈ బోర్డ్సుచేసే సలహాలు, సిఫార్సులు State Minimum Wages Board ముందుకు వస్తాయి. వారు ఆలోచించిన తరువాత అందులో కార్మిక నాయకులకు స్థానమున్నది. యజమానులకు ప్రాతినిధ్యం ఉన్నది—వీరందరు కూర్చొని —ఆలోచన చేసి సలహా చెబితే వాటిని ప్రభుత్వం అంగీకరిస్తుంది. కాని ఈబోర్డులో వారులేరు వీరులేరు, —అని చెబితే లాభంలేదు. చిన్నబోర్డ్సుగా చేసినప్పుడు అన్ని shades of opinion కు ప్రాతినిధ్యం యివ్వడానికి సాధ్యం గాదు.

Oil, rice కు సంబంధించిన ఫ్యాక్టరీలలో మినిమమ్ వేజస్ ఫిక్సు చేయడానికి ఇప్పుడిప్పుడే కమిటీలు ఏర్పాటుచేశాము. ఆ కమిటీలు త్వరలో సిఫార్సులు పంపిస్తాయని ఆశిస్తున్నాను. ఇప్పుడు ఉండే జీతాలు హెచ్చుగలవని ఆశ ఉన్నది.

Employment Exchanges గురించి చెబుతాను. 1-11-56కు పూర్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడకముందు హైదరాబాదు రాష్ట్రములో వరంగల్, హైదరాబాదులో తప్ప Employment Exchanges లేవు. ఇప్పుడు నిజామాబాద్,

అదిలాబాద్, కరీంనగర్ మొదలయినచోట్ల ఏర్పాటైనవి. మహబూబ్‌నగర్, మెదక్ జిల్లాలలోతప్ప అన్నిజిల్లాలలోను ఉన్నవి. ఇవి ఏర్పాటుచేసిన కారణం చేత అనేకులకు ఉద్యోగాలు లభిస్తున్నాయి. లెక్కలుచూస్తే పోయినసంవత్సరం కంటె యీసంవత్సరం యింకా ఉద్యోగాలు లభించవలెనుండు Live Register లో ఉన్నవారిసంఖ్య ఎక్కువ ఉన్నది. ఎక్కువమంది చదువుకొంటున్నారనే మాట తప్ప, నిరుద్యోగము హెచ్చిందని చెప్పడానికి వీలులేదు, 1959–60 లో మహబూబ్‌నగర్, మెదక్ జిల్లాలలోకూడ Employment Exchanges స్థాపించి ఉద్యోగ అవకాశాలు ఇతోధికంగా తెలంగాణా ప్రాంతాలవారికి కల్పించవలెనని అనుకొంటున్నాము.

ఈ Employment Exchanges కు అయ్యేఖర్చులలో భారత ప్రభుత్వమువారు నూటికి 60 వంతులు భరిస్తున్నారు రాష్ట్రప్రభుత్వం నూటికి 40 వంతులు భరిస్తోంది.

ఇంకొక మంచి కార్యక్రమం మనరాష్ట్రములో యువకులకు, చదువుకొన్నవారికి, నిరుద్యోగముతో బాధపడేవారికి—యిటువంటి ఉద్యోగ అవకాశాలు ఉన్నవని, ఫలాని ట్రైనింగ్ అవకాశాలు ఉన్నవని—చెప్పడానికి ప్రత్యేకంగా ఒక ఉపశాఖ ఏర్పాటుచేశాము.

ఆ శాఖవారు చురుకుగా పనిచేస్తున్నారు. మన విద్యార్థులలో, యువకులలో ఇటువంటి ప్రచారం జరగవలసిన అవసరం ఉన్నది. ప్రతిఒక్కరూ నాకు గుమాస్తా పని ఇవ్వమని వస్తున్నారు. "ఈ చదువుకు ఇటువంటి ట్రైనింగ్ నేర్చుకోటానికి అవకాశం ఉంది; యీ ట్రయినింగ్ అయితే యీ ఉద్యోగం వస్తుంది" అనే విషయం చాలమందికి తెలియకుండా ఉంది. అది దురదృష్టకరమైన విషయము. అలా లేకుండా, యీనాడు ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్ శాఖలో, యీ ఉపశాఖను ఏర్పాటుచేసి యీ కార్యక్రమం జరుగుతోంది. మునుముందు యీ నిరుద్యోగ సమస్యను సంపూర్ణంగా నిర్మూలిస్తామని చెప్పలేముగాని, చాలవరకు తగ్గించి, చాలామందికి ఉద్యోగాలు కల్పించటానికి వీలుగా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. నేను ఇంతదాక మనవిచేసినట్లు, యీ పద్దు క్రింద చాల చిన్నచిన్న శాఖలు ఉన్నవి. వాటన్నింటి గురించి చెప్పటం అసాధ్యము. గౌరవ సభ్యులు వాటికి సంబంధించిన విషయాలను, వాటిలో గల లోపాలను తెలివిస్తే, వాటికి సంబంధించిన విషయాలు నా సమాధానంలో చెప్పగలను. గౌరవ సభ్యులు చర్చ ప్రారంభిస్తారని ఆశిస్తూ సెలవుతీసుకుంటాను.

DEMAND No. XXV—Other Miscellaneous Departments - Rs. 1,29,94,500

Sri Pillalamarri Venkateswarlu (Nandigama) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,29,94,500 for Other Miscellaneous Departments by Re. 1

(To disscus the failure of the Government in enforcing its decision on Hanumantha Rao Committee recommendation in Private Industries as well as State owned or run by the State Industries or establishment.)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,94,500 for Other Miscellaneous Departments by Re. 1

(To discuss the failure of the Government to constitute minimum wages committee with proper representation to various State-wide trade union organisations in proportion to their strength.)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,94,500 for Other Miscellaneous Departments by Re. 1

(To discuss the failure of the Government to make available the existing legal machinery for the settlement of labour disputes.)

To reduce the allotment of Rs. 1,29,94,500 for Other Miscellaneous Departments by Re. 1

(To discuss the failure of the Government to implement the various decisions of fifteenth and sixteenth Indian Tripartite Labour Conferences.)

Mr. Speaker: Motions moved.

Sri S. Kasi Reddy (Podili) : I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 1,29,94,500 for Other Miscellaneous Departments by Rs. 100

(1955 సం.లో అప్పర్ పెన్నారు ప్రాజెక్టులో పనిచేస్తూ అపాయమునకు గురి అయిన షేకు దస్తగిరి అనువానికి, ఎన్నో పిటిషన్లు పంపుకున్నప్పటికి కంట్రాక్టరు వద్ద నష్టపరిహారం క్రింద డబ్బు వసూలుచేసి కూడా ప్రభుత్వం గాయపడినవానికి ఇంతవరకు చెల్లించనందులకు.)

Mr. Speaker : Motions moved.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు (నందిగామ): అధ్యక్షా ! మంత్రి సంజీవయ్యగారు యీ డిమాండ్లను ప్రతిపాదిస్తూ, అన్ని సంఘాలలో ఉన్నటువంటి వివిధ దృక్పథాలు కలిగినటువంటి, రాష్ట్రి ట్రేడ్ యూనియన్ సంఘాలకు అనుబంధించినటువంటి కార్మికులందరిని అభినందించారు. నేనుకూడ ఆమేరకు నా సంతోషాన్ని వెలిబుచ్చుతున్నాను. కార్మికులు ఎన్నికష్టాలువున్నా ఓపికతో తమ సమస్యలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నారని వారు అన్నారు. వారు చూపిన ఓపికను, వారు ప్రదర్శించిన సహనమును ప్రభుత్వం ఎంతవరకు తనయొక్క చర్యలద్వారా సఫలీకృతం చేసింది ? అన్నది యీ రోజున మనముందు ఉన్నటువంటి సమస్య. "అన్ని సంఘాలకు చెందిన కార్మికులు ఓపికతో, సహనంతో తమ సమస్యలను ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నారు. లేబరుమంత్రి ముర్దాబాద్, ప్రభుత్వం ముర్దాబాద్ అని నినాదాలు ఇవ్వలేదు; అలాంటి ఊరేగింపులులేవు" అని మంత్రిగారు చెప్పారు. మంత్రిగారు యీనాడు ఉన్నటువంటి పరిస్థితులను స్పష్టంగా చెప్పలేదు. "లేబరు పరిస్థితి ఏమిటి ? వారి జీవనభృతి ఏవిధంగా ఉన్నది ? వారి జీతాలు పెరిగాయా ? లేక తరిగాయా ? ఎంప్లాయిమెంట్ పొజిషన్ ఎలా ఉన్నది ? నిరుద్యోగ సమస్య ఎలాఉంది ? దానిని పరిష్కరించుటకు తీసుకొంటున్న చర్యలు ఏమిటి ? —" వీటికి సంబంధించిన విషయాలన్నీ మంత్రిగారు వివరించి చెబుతారని ఆశించాను. కాని వారు వాటిని గురించి ఏమాత్రం చెప్పలేదు. బహుశః వారు జవాబులో ఆ విషయాలన్నీ చెప్పటానికి ప్రయత్నిస్తారేమోనని అనుకొంటున్నాను. గత సంవత్సరానికి యీ సంవత్సరానికి కార్మికుల పరిస్థితులలో ఏమైనా మార్పులు వచ్చాయా ? లేబరుకు న్యాయం కలుగుతూ వచ్చిందా ? ట్రిబ్యునల్ద్వారా లేబరు సమస్యలన్నీ పరిష్కారం అవుతున్నాయా ? ఈరోజున అనేక సంఘాలు రిజిస్ట్రేషన్కు అప్లయిచేస్తున్నవి. ఆవిధంగా అప్లయిచేసిన సంఘాలు ఎన్ని రిజిష్టరు అవుతున్నాయి ? రిజిష్టరు కాకుండా ఉండటానికి కారణాలు ఏమిటి ? అనేటటువంటి విషయాలను గురించి పరిశీలన చేయవలసినటువంటి అవసరం ఉన్నది.

నాకు తెలిసిన సమాచారమునుబట్టి మన దేశంలో ఫ్యాక్టరీ కార్మికులకు ఏవరేజ్ పే ఎంత దొరుకుతుందో (మొత్తం ఎమాల్యుమెంట్స్) అంచనా వేస్తే ఆంధ్రదేశంలో సంవత్సరానికి 786.4 రు. లు, అస్సాములో 1525.9 రు.లు, బీహారులో 1285.6 రు. లు. బొంబాయిలో 1404.8 రు. లు, మధ్యప్రదేశ్లో 982.4 రు. లు, మద్రాసులో 950.1 రు. లు. ఒరిస్సాలో 948.5 రు. లు, పంజాబ్లో 991 రు. లు, వింధ్యప్రదేశ్లో 1014 రు. లు, వెస్ట్బెంగాలులో 1141 రు. లు ఉన్నట్లు బోధపడుతుంది. మిగిలిన రాష్ట్రాలతో పోల్చిచూస్తే

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కార్మికులకు మొత్తం వచ్చే సంపాదన చాల తక్కువగా ఉన్నట్లు స్పష్టంగా మనకు బోధపడుతుంది. కానీ ఉత్పత్తి రోజురోజుకు పెరుగుతున్నది. సిమెంట్, షుగరు ఉత్పత్తి విపరీతంగా పెరుగుతున్నవి. మెటల్ గుడియం ఇండస్ట్రీస్‌లో ఉత్పత్తి రోజురోజుకు పెరుగుతున్నది. దానితోపాటు కార్మికుల జీతాలు ఎంత పెరుగుతున్నాయన్నది చూస్తే, ఉత్పత్తిలో ప్రపోర్షనేట్‌గా పెరగటంలేదు ఏవన్నా పెరిగినా దానికనుగుణంగా, ఆ మేరకు మాత్రం వారి జీతాలు పెరగ లేదు. మిగిలిన రాష్ట్రాలలోను లేనంత తక్కువ సంపాదన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మన ఫ్యాక్టరీ కార్మికులకు రావటం మనమందరం బాధపడవలసిన విషయము, సిగ్గుపడవలసిన విషయము. ఆ విషయాలను పరిశీలించి, అందుకు కారణాలేమిటో అన్వేషించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

క్రిందటి సంవత్సరం 16 వ ఇండియన్ లేబర్ కాన్ఫరెన్సు నైనిటాల్‌లో జరిగింది. ఆ సమావేశానికి మన మంత్రిగారుకూడా వెళ్ళినట్లు తెలుస్తున్నది. దాంట్లో కొన్ని నిర్ణయాలకు వచ్చారు. "నీడ్ బేస్‌డ్ మినిమమ్ వేజ్ సెకండ్ ఫైవ్ ఇయర్ ప్లాన్" కు సంబంధించిన ప్రాథమిక సూత్రాలను, అక్కడ ఉన్న నందాగారిద్వారముండి శ్రీ సంజీవయ్యగారివరకు అందరూ ఆమోదించారు. ఆ సూత్రాలు తప్పనిసరిగా అమలుకావలసినదని చెప్పారు. మేము అంటూ సంతోషించాము. శ్రీ సంజీవయ్యగారు వాటిని వెంటనే అమలు జరుపుతారని ఆశించాము. సంవత్సరం గడిచిపోయింది. ఇంతవరకు దాని ప్రసక్తియేలేదు. నైనిటాల్‌లో అంగీకరించిన వేజ్ పాలసీ యొక్క బేసిస్ ఏమిటి? అది నీడ్ బేసిస్‌మీద ఆధారపడి ఉంది. మంత్రిగారుగాని, ప్రభుత్వంగాని, నీడ్ బేసిస్ మీద వర్కవుట్ చేయటంలేదు. యస్. జి. టి. ల విషయంలోగాని, ఎలక్ట్రిసిటీ వర్కర్స్ విషయంలోగాని, పి. డబ్ల్యు. డి. వర్కర్స్ విషయంలోగాని, ప్రయివేట్ ఇండస్ట్రీస్‌లోని వర్కర్స్ విషయంలోగాని, నీడ్ బేసిస్‌ను బట్టి ఆలోచించటం లేదు. "మేము ఎంత ఇవ్వగలం?" అనేది దృష్టిలో పెట్టుకుంటున్నారు. "ఎంత ఇవ్వగలము?" అనే దానిని బట్టి కాకుండా, కార్మికులు కనీసం బ్రతకటానికి ఎంత జీతం ఉండాలనేది ఆలోచించి, వారికి మినిమమ్ వేజ్ నిర్ణయించాలి. మన రాష్ట్రప్రభుత్వం తరఫున వెళ్ళిన కార్మిక శాఖామంత్రి నైనిటాల్‌లో సమావేశంపై నీడ్ బేసిస్ ప్రిన్సిపుల్ యాక్సెప్ట్ చేస్తాము అని అక్కడ చెప్పి, ఇక్కడకు వచ్చి, కేబినెట్ సమావేశంలోకి వెళ్ళి వచ్చిన తరువాత, నైనిటాల్‌లో తీసుకొన్న నిర్ణయాలన్నీ ఎట్లా మరచిపోయినారో బోధపడటం లేదు. నైనిటాల్‌లో అంగీకరించిన సూత్రాలను అమలుజరుపుటకు ఎందుకు కృషి చేయటంలేదో తెలియదు.

హనుమంతరావు కమిటీ చేసిన నిర్ణయాలు చూడండి. ఆనాటి పరిస్థితులనుబట్టి వారు అన్ని విషయాలు ఆవశ్యప్రాయంగా సూచించారు. వారు నిర్ణ

యించిన జీతాలు కార్మికులకు సరిపోతాయా? అనేవిషయం అలా ఉన్నప్పటికీ, కనీసం మన ప్రభుత్వం యన్. జి. ఓ. లకు, ఇతర ప్రభుత్వ సెక్టార్ లో ఉన్నటువంటి పరిశ్రమలలోని ఎంప్లాయీస్‌కు ఇచ్చే జీతాలకంటే మంచి జీతాలు ఆ కమిటీవారు నిర్ణయించారు టోటల్ ఎమాల్యుమెంట్సు గవర్నమెంట్ సెక్టారులో అయితే రు. 65 లు ఉండాలని చెప్పారు. ప్రయివేటు సెక్టారులో అయితే రు 75 ల వరకు ఉంచడానికి అవకాశం ఉంది. కాని గవర్నమెంటు ఈ సూత్రాన్ని అంగీకరించడంలేదు 55 రూపాయలు మాత్రమే గవర్నమెంటు అంగీకరించింది ఈ 55 రూపాయలు ఏ basis మీద యిచ్చారు? N. G Os కు 56 రూపాయలకు పెంచాలన్నారు. కేరళ గవర్నమెంటులో class IV employees కు కనీసజీతం 30 రూపాయలు నిర్ణయించారు 32 రూపాయలు D. A. నిర్ణయించారు. Housing accommodation provide చేయడానికి గాని, house rent allowance యివ్వడానికి గాని నిర్ణయించారు. వారియొక్క బిడ్డలు high school వరకు ఉచితంగా చదువుకునే ఏర్పాటు చేశారు. Madras Government కూడ class IV employees దగ్గరనుంచి అందరికీ increase చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. Madras Government క్రింద ఉన్నటువంటి Electricity Department లో minimum wage రు. 28 గా నిర్ణయించి, D. A. యింతకంటె చాల ఎక్కువగా నిర్ణయించడం జరిగింది. కాని మన ప్రభుత్వం ఎంత తక్కువ యివ్వగలమో అంత తక్కువ యివ్వాలి అనే దృష్టితో నడుస్తున్నది. 1947 దగ్గర నుంచి పరిశీలించి చూసుకున్నట్లయితే 8, 9, 10, 15 రూపాయలు minimum wage గా నిర్ణయించినటువంటి ఘటనలు కూడ ఉన్నాయి. All India Government level లో నందాలాంటివారు, సంజీవయ్యగారి లాంటివారు అక్కడ సమావేశమై అన్నింటికీ కూడ minimum wage నిర్ణయించడానికి అంగీకరించి ఇక్కడికి వచ్చి దాని విషయం ప్రస్తావించకుండా ఉండడం, ఆచరణలో నిరుపయోగం చేయడ మనేది సహించరానటువంటి విషయం. ధవళేశ్వరం P. W. D. Workshop లో చూసినట్లయితే ఈ నాటికి కూడ అక్కడ రు. 1-4-0 యిస్తున్నారు. ఈ విధంగా అధ్వాన్నమైన జీతాలు ఉన్నటువంటి పరిస్థితులు ఉన్నాయి. ఈనాడు కూడ పూర్వంమాదిరిగా ఆలోచిస్తే ప్రయోజనం లేదు. డబ్బు ఎక్కడనుంచి వస్తుంది? ఏ విధంగా వస్తుంది? అని ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే మనుష్యులు ఎట్లా బ్రతుకుతారు? 'ఇతర రాష్ట్రాలలో ఎలా యిస్తున్నారు? మనప్రక్కన ఉన్న State, Central Government wages pay చేయడానికి తయారు అవుతుంటే మనం ఏదో 28 రూపాయలు యిస్తున్నాం, ఎంత పెంచాం! అబ్బా! అని సంతోషిస్తూ రొమ్ములు

బాధుకుంటే అర్థంతేగా. Need base అనేది ప్రధానంగా దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. మీరు నిర్ణయించినటువంటి 55 రూ. లు న్యాయమైనది కాదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : చెన్నారెడ్డిగారు most Parliamentary గా through the Speaker మాట్లాడుతున్నారు. మీరుకూడ senior member. So you must set an example. I commend the example of hon. Dr. Chenna Reddy to every other hon. Member. Please cultivate that example.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : Thank you, Sir. ధన్యవాదం. పెద్ద నగరాలలో ప్రభుత్వం దానిని అనుసరించలేదు. కనీసం 55 రూపాయలైనా ఇవ్వాలి అనుకొని, ఇక్కడికి వచ్చి ఎందుకు వాటిని అనుసరించటం లేదు ప్రభుత్వం Finance తో ముడిపెడుతున్నారు. Why have the Government formulated that at Nainital Conference? ప్రభుత్వం model employer గా ప్రవర్తించాలని అందరు కోరుతున్నారు. Private Establishment లో Government ఇచ్చేదానికన్న ఎంతో ఎక్కువగా ఇస్తూఉంటే Government వాటిల్లో అన్నింటికంటె తక్కువగా ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. అందువల్ల దీనిని తిరిగి పరిశీలనచేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. Electricity workers కు కొన్ని సౌకర్యాలు చేస్తాం అని వాగ్దానం ఇవ్వడంవల్ల వారు సమ్మె withdraw చేసుకున్నారు. ప్రభుత్వమే వారి సమ్మెను withdraw చేయించింది. కాని చేసినటువంటి వాగ్దానాన్ని నెరవేర్చలేదు. ఆ Electricity agreement లో ఏమి ఉన్నదో మీకు చదివి వినిపిస్తాను. హనుమంతరావు కమిటీ report మీద ప్రభుత్వం ప్రకటించినటువంటి statement లో

"A minimum pay policy inclusive of pay and Dearness Allowance and House Rent Allowance should be fixed at Rs. 60/- for all the workers in the public utility service and atleast Rs. 65/- in other services. The above packet should split up into basic wage of Rs. 26 and the balance as D. A. The D. A. should be linked to the cost of living index and should move up or down as the cost of living index goes up or down. There should be a rational categorization of the workers and the general revision of pay scales of the various types of the workers." అని ఉన్నది.

Pay committee report వస్తే దానిని నేరవేరుస్తాం, తేలవిగా దీనిక్రిందకు తెస్తాం అన్నారు. Pay committee report క్రిందకు రాలేదు. అందువల్ల దీనిక్రిందకు రావాలన్నమాట. But the Government are of

the considered view that it would not be practicable to adopt a principle that the D. A. should be linked up with the cost of living index as the financial commitment would be very heavy and indefinite both in terms of quantum and duration." అని చెప్పుతూ దానికి చెప్పినది నిరాకరిస్తూ వచ్చారు. రు. 26.30 అని దేని ప్రకారం fix చేశారు? దానిమీద D. A. 30 రు. చేసుకున్నప్పటికీ 50 రూపాయలనే ఉన్నది. అది చాల తక్కువ అని నేను ప్రత్యేకంగా మంత్రి గారికి మీ ద్వారా తెలియచేయవలసి వచ్చింది. నైనిటాల్ agreement లోనే code of conduct అని ఉన్నది. అంటే 'Agreement between the Management and labour to maintain better discipline in industry' అన్నారు.

గవర్నమెంటుకూడ ఒక ఎంప్లాయర్ మిస్టే. గవర్నమెంటు తరఫున కూడ కొన్ని industries నడుస్తున్నాయి. తాను ideal గా ప్రవర్తించడానికి ప్రయత్నంచేసి తాను ముందు ఆ agreement ను అమలు జరిపి ఆ agreement ను తయారు చెయ్యడానికి కమిటీని వేసి ఉంటే చాల బాగుండేది. కాని అటువంటిది యింతవరకు ఎక్కడా చేయలేదు. అసలు ఆ ఆలోచన అయినా ఉన్నదో లేదో! నైనిటాల్ లో ఏమి మాట్లాడి వచ్చారోగాని యిక్కడికి రాగానే అన్నీ మర్చిపోయారు.

Recognition of Unions ఉన్నది. Recognition of unions కు కూడ యిదే విధమైనటువంటి formulas చేయబడ్డవి. నాదగ్గర ఒక list ఉన్నది. Government industries లో ఉన్నటువంటి Unions, private industries లో ఉన్నయువంటి Unions, Recognised కాబడినటువంటి Unions ఇవన్నీ ఆ list లో ఉన్నాయి. మంత్రిగారికి కావలసి ఉంటే ఒక తడవ యిస్తాను లేకపోతే చదివి వినిపించమంటే చదివి వినిపిస్తాను. ద్ద list కాదు కనుక చదివే వినిపిస్తాను. కొన్నిటిలో single unions ఉన్నాయి. వాటిల్లోకూడ ఒకటి, రెండు recognise చేయబడలేదు. చాల unions ఉంటే వాటిని ఏవిధంగా deal చేయాలి' వాటికి recognition ఏ ఏ విధంగా యివ్వాలి. అనేదికూడ దానిలో చర్చించబడ్డది కాని అవన్నీ యింత వరకు పాటించలేదు. Recognition of the Unions అనేది ప్రభుత్వ దృష్టికి రానందుకు చాల సందేహపడవలసి ఉన్నది. Andhra Pradesh Hospitals Employees' Union అని ఉన్నది, దానికి rival గా వేరే Union లేనేలేదు. అనేక సంవత్సరాలనుంచి పనిచేస్తున్నది. ఎంతో బాధ్యతతో కూడినటువంటి పూర్వం శాసనసభ్యులైన భద్రంగారి నాయకత్వంక్రింద అది నడుస్తున్నది. కాని

దీనిని ఇంతవరకు గుర్తించలేదు. Andhra Pradesh Municipal & Local Boards Employees' Union అని ఉన్నది. ఇది కొన్ని సంవత్సరాలనుంచి పనిచేస్తున్నది. దీనికి కూడ వేరే Union లేదు. దీనిని కూడ గుర్తించలేదు. Highways Employees' Union అని ఉన్నది. దానికి branches ఉన్నాయి. దానిని గుర్తించలేదు. P.W.D. Workers' Union ఉన్నది. దానిని గుర్తించ లేదు. Andhra Pradesh Motor Transport Workers' Federation అని ఉన్నది. దానిని ఇంతవరకు గుర్తించలేదు. Mica Workers' Union, Manganese Workers' Union, Electricity Employees' Union ఎన్నో ఉన్నాయి. వీటన్నింటిని గుర్తించడానికి ప్రభుత్వం ఏ విధమైనటువంటి చర్య తీసుకోలేదు. ఒకచోట agreement కు వచ్చి దానిని అమలుజరపడానికి ప్రభుత్వం చాల తటపటాయిస్తున్నది. దానిలో పెద్ద finance commitments ఏమి ఉండవు. సంవత్సరం దాటిన తరువాత కూడ అమలుజరుపకుండా ఎందుకు తటపటాయిస్తున్నదో, ఎందువల్ల యింత ఆలస్యం చేస్తున్నదో నాకు బోధపడడం లేదు. ఇక ముందు అయినా వాటిని వెంటనే recognise చేయుటకు ఆలోచిస్తారని నేను ఆశిస్తున్నాను. Labour Leaders అందరూ code of discipline ను పాటించాలి. ఒకచోట ఒక Union పనిచేస్తుంటే దానికి Rival Union పెట్టించడానికి గాని, పెట్టించేందుకు ప్రోత్సహించ డానికి గాని అవసరం ఏమైన ఉన్నదా ? అని అడుగుతున్నాను. అలా చేయలేదని చెప్పగలరా ? ఉదాహరణకు అలాంటి సంఘటనలు అనేకం చెప్పగలను. నాగార్జునసాగర్ వద్దకు మంత్రులు అనేకసార్లు వెడుతూఉంటారు. అక్కడ యూనియన్‌కు రైవల్ యూనియన్స్ పెట్టమని ప్రోత్సహిస్తూ ఉంటారు. సింగరేణి కాలరీస్‌లో రైవల్ యూనియన్ పెట్టమని ప్రోత్స హిస్తున్నారు. చక్కగా పనిచేస్తున్న ఆర్.టి.డి. లో కూడా రైవల్ యూని యన్ పెట్టమని చెప్తున్నారు. అసలు యీవిధముగా రైవల్ యూనియన్స్ పెట్టమని ప్రోత్సహించవలసిన అవసర మేమొచ్చింది ? అసలు రైవల్ యూని యన్స్‌లో చేరదలచుకున్న వారిని చేరనీయకుండా తగు ప్రచారమొనర్చి కార్మి కులు సక్రమముగా పనిచేయునట్లు చూడవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వముపైనున్నది. రైవల్ యూనియన్స్‌వలన కార్మికులు అనేక విధాలుగా నష్టపడుతున్నారు. ఈనాడు మనము కార్మికుల శ్రేయస్సుకొరకు నిలబడినామని చెబుతూ మరొక వంక వారికి తీరని నష్టాన్ని కలుగచేస్తున్నామని మంత్రిగారికి నేను మనవి చేస్తున్నాను. ఇందుకు అనేక సంఘటనలను ఉదాహరణగా పేర్కొనగలను. మంత్రులు వెళ్ళి రైవల్ యూనియన్స్‌ను ప్రోత్సహిస్తున్నారు. రికగ్నయిజ్డ్ యూనియన్స్‌నుండి ఎవరైనా ప్రతినిధులు తమ సాధకబాధకాలు చెప్పుకొన

డానికి వెడితే వారిని కలుసుకొనడానికే నిరాకరిస్తారు. రైవల్ యూనియన్స్ నుండి ఎవరైనా వస్తే వారికి ఆహ్వానాలు, మర్యాదలు జరుపుతున్నారు. అవన్నీ ప్రైవేట్‌గా వ్యక్తిగతంగా చేసుకొనమనండి, మాకు అభ్యంతరం లేదు. కాని శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా కాకుండా, ట్రాన్స్‌పోర్టు మంత్రిగా కాకుండా వారిని పిలుచుకుని డిన్నర్లు యిచ్చుకోమనండి. మాకు అభ్యంతరం లేదు. లేబర్ లీడర్సు యూనియన్ ద్వారా ప్రతినిధులుగా వచ్చినపుడు కనీసం వారిని కలుసుకొనడానికి కూడ నిరాకరించడం ఏమి న్యాయంగా వుంటుందో ఆలోచించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. This will not help the development of trade unionism. మేము రైవల్ యూనియన్స్‌ను ఎన్నటికీ ప్రోత్సహించము, ప్రోత్సహించుట లేదు. కాని ప్రభుత్వం మాత్రం ప్రోత్సహిస్తున్నది. That is a wrong policy which they are pursuing.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ప్రభుత్వమేమీ ప్రోత్సహించుట లేదు.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : మంత్రులు ప్రోత్సహిస్తున్నారు.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ప్రభుత్వానికి, మంత్రులకు భేదం లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ : మంత్రులన్నా, ప్రభుత్వమన్నా ఒక్కటే.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : అందుకనే ప్రభుత్వమన్నా, మంత్రులన్నా ఒక్కటే నని శ్రీ రావి నారాయణరెడ్డిగారికి మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ ఆర్. నారాయణరెడ్డి : కాబినెట్ డిసైడ్ చేయకపోవచ్చు. మంత్రులు వ్యక్తిగతంగా వెళ్ళి రైవల్ యూనియన్స్‌ను ప్రోత్సహిస్తున్నారు. మావద్ద ఫోటోగ్రాఫ్ వుంది. ఆవిషయమే మేము చెబుతున్నాం.

శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లు : తరువాత విషయం, ఇంప్లిమెంటేషన్ ఆఫ్ ది యాక్టు. మేము ఇంతకుముందు బడ్జెటు సమావేశాల్లో యీ విషయాన్ని గురించి చెప్పాము. కార్మికులపై ప్రభుత్వమునకు నిజముగా అభిమానమున్నచో లేబరు డిపార్టుమెంటును ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేయండి. తక్కిన అసూయం జావతు బటమ్సు అన్నీ వేరే డిపార్టుమెంటుగా ఏర్పాటు చేయండి. ఈ రోజున ఫ్యాక్టరీయాక్టు ఏవిధముగా అమలు జరుగుతున్నదో ఒక్కసారి చూడండి. అక్కడి స్టాఫ్ ఏ విధముగా పనిచేస్తున్నది? అనే విషయంలోకి నేను పోవడంలేదు. చిలకలూరిపేటలో ఒకరాత్రి కార్మికులచే పని చేయిస్తుండగా పట్టుకుంటేకూడా కేసు పెట్టబడలేదు. ఈ విధముగా కేసులు పెట్టబడని సంఘటనలు అనేకము మంత్రిగారిదృష్టికి తీసుకురాగలను. దీనికి కారణమేమిటో చెప్పవలసినదిగా మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. అదే సందర్భములో అక్కడ 300 మందిని

ప్రాసిక్యూషన్లు చేశారు. రిపోర్టు అయింది. యూనియన్ వారు అక్కడ కార్మిక ప్రతినిధులకు తెలియజేసింది. అంతవరకు జరిగినప్పటికి కూడా అక్కడ కేసు పట్టబడలేదు.

తుంగభద్రా ఇండస్ట్రీస్ (బిర్లా) లో కార్మికులకు తగిన వసతులు లేవు. వారికి ఎటువంటి సౌకర్యాలు కల్పించబడలేదు. బిర్లాగారి దగ్గరికి పోవడానికి యీ మంత్రిగారికి, క్యాబినెట్‌కు వలను అవుతుందా? ఏమో! నాకుమాత్రం నమ్మకం లేదు. ఒకప్రక్క మేము ఇండస్ట్రియలిస్టు పక్షం కాదని చెబుతారు. చాలా సంతోషం. కాని అలా చెబుతూ యీవిధంగా ప్రవర్తించడమున్నట్లు ఎవరికీ మంత్రుల మాటలపై విలువ వుండదు. దీనిని గురించి ఆలోచించవలసినదిగా కోరుచున్నాను. ఇంక ఫ్యాక్టరీయాక్టు ఏవిధముగా అమలు జరుగుతున్నదో చూద్దాం. ఆంధ్రప్రాంతమునకు సంబంధించినంతవరకు మొత్తం 8 సర్కిల్సు వున్నాయి. వాటిలోని 3 సర్కిల్సులో ఇన్‌స్పెక్టర్స్ ఆఫ్ ఫ్యాక్టరీస్ లేనేలేరు. ఇంక యిది ఎట్లా అమలు జరుగుతుంది? ముఖ్యంగా ఆంధ్రప్రాంతములోనూ అనేక చిన్నచిన్న ఫ్యాక్టరీలు వున్నాయి. Very wide and far off distributed. అందువలన యిది సక్రమముగా అమలు జరుగవలెనన్న మినిమమ్ వేజెస్ యాక్టు కూడా సత్వరమే introduce చేయవలసిన అవసరమున్నది. తరువాత స్టాఫ్‌ను కూడా పెంచవలసిన ఆవశ్యకత యున్నది. గత శాసనసభ సమావేశములో మంత్రిగారు ఫ్యాక్టరీ ఇన్‌స్పెక్టర్లును నియమించనున్నట్లుగా తెలిపారు. ప్రభుత్వం యోచించిందని చెప్పారు. యింతవరకు అది అమలు జరుగలేదు. అదేవిధంగా షాప్సు మరియు ఎస్టాబ్లిష్ మెంటు యొక్క యాక్టు వుంది. ముఖ్యంగా హోటల్సు, మొదలైన పెద్దసంస్థలు దీనిక్రిందికి వస్తాయి. డిపార్టుమెంటులో తగినంత స్టాఫ్ లేకపోవడంవలన యీ యాక్టుకూడ సక్రమముగా అమలు జరుగుటలేదు. ఈనాడు హోటల్ వర్కర్సు యొక్క పరిస్థితి మరీ అధ్వాన్నంగా వుంది. ఇక్కడ ఉన్న మైసూరు కేఫ్, టాజ్ మొదలైన పెద్ద పెద్ద సంస్థల వారు లక్షలకొలది సంపాదించి మన కళ్ళ ఎదుటనే మేడలు కట్టుకుంటున్నారు; అలాంటివారు వర్కర్సుకు 12 నుండి 25 రూపాయిలవరకు మాత్రమే జీతాలు ఇస్తున్నారంటే—it is a disgrace for any society or any Government. అందువలన మంత్రిగారి దృష్టికి ఈ విషయమును తీసుకువస్తున్నాను. Take firm action and see that they are paid at least a living wage. దీనిని అడ్జుడికేషన్‌కు పంపించేప్పుడు సెలవులు, జీతాలు మొదలైన విషయాలన్నీ వదిలేసి అదేమి దురదృష్టమో—బోనసు విషయం పంపించారు. జీతాలు లేవుగాని, బోనసు విషయం చూస్తారట! ఇది ఎట్లావుందో ఆలోచించండి. మద్రాసు రాష్ట్రములో ఇది బ్రహ్మాండముగ అమలు జరుగుతున్నది.

మన రాష్ట్రములో కూడ ఈ యాక్టు అన్ని ప్రాంతాలలో సక్రమముగా అమలు జరుగునట్లు చూడాలి. ముఖ్యంగా హోటల్ వర్కర్సుకు మినిమమ్ వేజెస్ నిర్ణయించవలెనని కోరుతున్నాను. అయా హోటల్స్ యజమానుల ధనాలను, పలుకుబడిని ఖాతరుచేయక అవసరమైతే వెంటనే ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి మంత్రివర్గం శ్రద్ధతీసుకొనవలెనని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

మొన్న ముఖ్యమంత్రిగారు నామీద—నేనైతే aspiration అంటాను, వారి మాటల్లో అయితే రిమార్కు—రిమార్కు చేశారు...ఏదో చిల్లిపడవ దానిలో, ఎక్కిపోవలసివస్తుంది...అని మేముమాత్రం చిల్లిపడవల్లో ఎక్కిగలమన్నానలేదు కాంగ్రెసుప్రభుత్వం పట్లో నమ్ముతున్న చిల్లిపడవలోకి రమ్మని చెయ్యిపట్టుకుని లాగినా మేము రాము. మా చెయ్యి పట్టుకుంటే వారినికూడా బయటికి లాగడానికి మేము ప్రయత్నం చేస్తాము. అది సాధ్యం అవుతుందేమో, ఆలోచించండి.

ప్రభుత్వం ఈ రోజున చేస్తున్నది ఏమిటి? పే కమిటీకి మా దృక్పథం ఏమిటో, ఆ వ్యవహారం అంతా చెప్పాము. ఇప్పుడు మళ్ళీ ఆ విషయంలోకి నేను పోదలచుకోలేదు. ఎలక్ట్రిసిటీ, పి. డబ్ల్యు. డి. ఇతర కార్మికులు సమ్మె చేసిన సందర్భములో—ప్రభుత్వమువారు ఒక అండర్ స్టాండింగ్ కు వచ్చారు. సమ్మె అయిపోయింది. బహుశా ఏమి అండర్ స్టాండింగ్ కు వచ్చారో మర్చిపోయి చూస్తున్నదేమో ప్రభుత్వము? అనిపిస్తున్నది ప్రభుత్వ ధోరణి.

"To consider categorisation of workers by a special officer in Telangana; if the electricity departmen, of Andhra region is not covered by the Pay Committeet the Government will examine categorisation of workers there also with a view to bringing about uniformity in the entire State as far as possible."

ఒక Special Officer ను appoint చేస్తాం అనుకున్నారు.

"Appointment of a special officer to go into the question of classification of workers in Andhra region and assign permanent cadres; payment of increased pays with arrears *within two months*; implementation of the decisions arrived at in the previous meeting with the departmental authorities; enforcement of the Provident Fund Act."

ఇది ఆ రోజున అనుకున్నది. దీనిని ఎందుకు అమలు జరుపలేదని నేను అడుగుతున్నాను. ఆఫీసర్ ను నియమిస్తామన్న సమయం దాటిపోయింది.

రెండు నెలలలో రిపోర్టు యివ్వాలి అన్నారు. ఇంతవరకు ఆఫీసరును నియమించలేదు.

What is it you have done? Even the Minister is responsible for not appointing the Special Officer. That point must be made clear, Sir.

ఈ ధోరణిని అవలంబిస్తుంటే ప్రభుత్వం మాటలను ఏ రకంగా నమ్మమంటారు? సమ్మె అయితే ఎవరికి కావాలి? చాలా వాటికి అడ్జుడికేషన్‌కు పంపించాము అంటున్నారు. నిజమే, పంపించారు. కాదనడం లేదు. పేస్కేలు, డియర్‌నెస్ అలవెన్సు, హౌస్‌రెంట్ అలవెన్సు — ఇవన్నీ వదిలిపెట్టి బోనసువంటి చిన్న విషయాన్ని ఎందుకు పంపించారు? దీనివలన వచ్చే చిక్కేమిటంటే — మిగిలినవాటికోసం agitate చేయడానికి వీలు ఉండదు. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని అటువంటి పొరబాటు జరగకుండా చూడాలని కోరుతున్నాను. మంత్రిగారు మరొక విషయం చెప్పారు. నాకు తెలుసు అటువంటి సంఘటనలు. ఏలూరులో సమ్మె జరిగింది. వారు అడ్జుడికేషన్‌లో అవార్డుకంటే ఎక్కువ యివ్వడానికి వీలులేదని తీర్పుచెప్పితే వారు సమ్మె చేశారు. వెంటనే వేజెస్ పెంచారు.

Adjudication ఉన్నది. Adjudication Tribunals ను ప్రభుత్వం appoint చేస్తుంది. Hindu Law కు వలె వాటికి ఒక code లేదు. Labour code లేదు. ఈ విషయం నేను ఇదివరకుకూడ చెప్పాను. It is almost a compulsory arbitration. Compulsory arbitration వంటిది మనం suggest చేసేటప్పుడు కొన్ని కట్టుబాట్లు, నియమాలు, సూత్రాలు ఉండాలి. Minimum wage అంటే ఏమిటి? Adjudication Tribunals దగ్గరకుపోయి "నైనిటాల్ కాన్ఫరెన్సులో మా మంత్రిగారు, ఇండియా గవర్నమెంటు మంత్రులందరూ కూర్చుని తీర్మానాలు pass చేశారు. Wage అంటే need-base గా ఉండాలి." అన్నారు అంటే "I do not care for it" అంటారు ఒకరు. Adjudication లో దీనిమీద ఏమి నిర్ణయానికి రావాలో నాకు బోధపడటం లేదు. Adjudication Tribunals లో Judges ను రెండు సంవత్సరాలుగా extend చేయవలసిన అవసరం ఎందువల్ల వచ్చింది? ఎన్ని Judgments చూచినా labour కు అనుకూలంగా లేవు. All Judgments are favouring the capitalists. అటువంటప్పుడు వాటిని ఎందుకు extend చేయాలి? ఈనాడు Adjudication Tribunal ఒక తీర్పు ఇస్తుంది. అది labour కు వ్యతిరేకంగా ఉంటుంది. అట్లాంటి సందర్భాలలో ఆ తీర్పుకు ప్రభుత్వం ముద్రవేస్తేనే అది order అవుతుంది. A Judgment given by the High Court and a Judgment given by the Tribunal are two different things. A

High Court Judgment is final once for all. కాని Tribunal తీర్పుకు ప్రభుత్వంముద్ర పడితేనే దానికి విలువ ఉంటుంది. లేకపోతే అది చిత్తుకాగితం అయిపోతుంది Labour కు వ్యతిరేకంగా ఉన్న తీర్పులను చిత్తుకాగితాలుగా చూడవలసినదిపోయి labour కు వ్యతిరేకంగా ఉన్నవాటిని ప్రభుత్వం ఆమోదించడం సరైనదికాదు. "నా ఎదుట ఆరణాలకు ఇవ్వమంటే ఒక్క అణా కూడ ఎక్కువ ఇవ్వడానికి వీలులేదు." అని ఒక తీర్పు చెప్పారు. ఈవిషయం మంత్రిగారుకూడ చెప్పారు. Government has got the right to change it. అవసరమైనప్పుడు వాటిని మార్చమని మంత్రిగారికి ప్రార్థించి చెబుతున్నాను. ఈనాటి social system లో లేబరుకు అనుకూలంగాలేని పరిస్థితులను తొలగించుటలో ప్రభుత్వం నిజంగా లేబరుపక్షమే వహించదలచుకుంటే లోటులను గాని, discrepancy ని గాని సవరించేఅధికారం ఉన్నది. అట్లా సవరించమని విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను. ఇప్పుడు నాకు ఎంతో time లేదుకనుక ఎక్కువగా చెప్పుటలేదు. ఏదో మాటవరసకు చెప్పే పద్ధతికాదు నాది. Discriminations జరుగుతున్నాయి. ఈనాడు R. T. C. ఒక well established union. Minimum wages నిర్ణయించడంలో Advisory Board చెప్పినవాటిని అంగీకరించవచ్చు; ఇంకా ఏమైనాచేసుకోవచ్చు కాని, వారిప్రతినిధిని అందులో వేయలేదు. ఒక ఆఫీసరును వేశారు. వారి ప్రతినిధినికూడ వేస్తే ఎంతో బాగుండేది. మరి, ఎందువల్ల చేయలేదో నాకు తెలియదు. Rice mills, flour mills కు సంబంధించి 5, 6 కమిటీలు వేశారు. వాటిలో Trade Union Congress కు రు. 85 వేలు, I. N T. U. C. కి రు. 30 వేలు, H. M. S. కి రు. 12 వేలు బలంఉన్నది. ఫ్యాక్టరీలో బలంగాఉన్న యూనియన్‌కు ప్రాధాన్యత ఇవ్వకుండా ఎక్కడోఉన్నటువంటి leaders ను కమిటీలలో వేస్తారు. వారికి పనికల్పించాలంటే వేరే కల్పించుకోవచ్చును. కాని వారు ఉండడంవల్ల Labour కు నష్టంవస్తున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. Labour Advisory Board ఉన్నది Labour అంటే ఎప్పుడూకూడ వ్యతిరేకంగా మాట్లాడేవ్యక్తిని తెచ్చి అందులో సభ్యుడుగా వేశారు. నాకు తెలుసుకాని, వారిపేరు చెప్పడంలేదు. Registration విషయంలోకూడ discrimination జరుగుతోంది. ఎవరో ఒక పలుకుబడివారువచ్చి అభ్యంతరంచెబితే ఆ రిజిస్ట్రేషను ఆగిపోతుంది. నేటివల 'Handloom Co-operative Society' అని ఒకసంఘం పెట్టుకొని రిజిస్ట్రేషన్‌కోసం వెడితే అది రిజిస్ట్రేషన్ కాలేదు. Demand అంగీకరించవచ్చు. లేకపోతే లేదుకాని రిజిస్ట్రేషను చేయడంలో తప్పేమిటి? మద్రాసు గవర్నమెంటు ప్రత్యేకంగా, డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారుకు ఒక ఆర్డరు communicate చేసింది. సొసైటీ పెట్టుకున్నవారిని సంప్రదించి రిజిష్టరు చేయాలని అందులో పేర్కొన్నారు. మరి, మనరాష్ట్రంలో యిటువంటివి ఇంకా రిజిష్టరు కాకుండా

ఉండవలెను? కారణం ఏమిటి? ప్రైవేట్ యాజమాన్యంలో "ట్రేడ్ యూనియను సర్వసాధారణం చేయాలి, rival union పెట్టరాదు, labour కు న్యాయం లభించేవిధంగా చేయాలి" అన్నారు [illegible] చెప్పుచున్నారు. కాని, యూనియను ప్రభుత్వ సంస్థలలో labour కు కూడ [illegible] పరిస్థితి లేదు.

ఈ ముఖ్య [illegible] సమ్మె [illegible]. నేను అడిగేది? ప్రభుత్వము నడుపుచున్నది. [illegible] మంత్రిగారిని కూడ కలుసుకున్నారు. ఈ సమ్మెను break చేయడానికిగాను ప్రైవేటుగా [illegible] పర్మిట్లు ఇచ్చారు. [illegible] What is the explanation? ప్రైవేటు పర్మిట్లు సమ్మెకు పూర్వం ఇచ్చినా ఈ సమయంలో ఇచ్చినా [illegible] విలువలేదు. ఇది ప్రత్యక్షంగా సమ్మెను break చేయడమే! [illegible] ఈ రగులుతున్న దాని [illegible]. [illegible] సమ్మెను ఎట్లా break చేయాలనే ఆలోచన తప్ప ఇంకొక ఆలోచన లేదు. సమ్మెలు జరిగే సందర్భాలలో ప్రభుత్వం వారు తమ పాలసీని change చేసుకోవలసి ఉంటుంది. సమ్మెలు జరిగితే అదేమీ తప్పుకాదు. 'సమ్మె' అనేది వారి fundamental rights లో ఒకటి. [illegible] విషయం మంత్రిగారు [illegible] ఆలోచించాలి. Labour కు ఉన్న అన్ని demands మీద కూడ సమ్మె చేయవచ్చు. సమ్మె ప్రారంభించడంతోటే పోలీసులను తెచ్చి [illegible]? Lock-out చేస్తే వెంటనే జైలులో పెట్టారా? strike చేసినవారందరిని [illegible] శాంతియుతంగా సమ్మె [illegible]. వారు, [illegible] ఈ న్యాయమైన [illegible]. ప్రభుత్వం తటస్థంగా ఉండవలెను. Law and order కు సంబంధించినంతవరకే ప్రభుత్వం బాధ్యత కలిగి ఉండాలి. Picketing ఎందుకు చేయకూడదు?.... నిలబడి [illegible] గేటుకు అడ్డంగా [illegible] దూరంగా ఉండి చెప్పినమో....ఇవన్నీ [illegible] విచారణ చేయాలి కాని, గుడిసెలలో ఉన్నవారిని తీసుకువచ్చి arrest చేయడం ఏమిటి? ఇటువంటి ఘటనలు అనేకం ఉన్నాయి. ఇట్లా ఎందువల్ల జరిగింది? Labour Policy radical గా మారవలసిన అవసరం ఉన్నది; [illegible] కోరుతున్నాను. ఈనాడు co-operation ఇస్తే [illegible]. చెప్పినది అమలు చేయడానికి, అమలుచేయకపోతే ఎందువల్ల చేయలేదో చెప్పడానికి కూడ మేము తయారుగా ఉంటామనే విషయాన్ని మీ ద్వారా మంత్రి

గారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. ఈ సమయం ఇచ్చిన మీకు ధన్యవాదాలు అర్పిస్తూ నేను సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

شری ٹی۔ انجیا ــ مسٹر اسپیکر سر ــ آج ہمارے لیبر منسٹر صاحب نے لیبر کی پرستیھتی کا نقشہ ہمارے سامنے رکھا ہے۔ لیبر منسٹر صاحب ذاتی طور پر بہت قابل آدمی ہیں اور ہر مسئلہ کو دلچسپی لیکر حل کرنے کی کوشش کرتے ہیں مگر بات یہہ ہے کہ ہر وقت ایسے مسائل نہیں رہتے ہیں کہ جن پر منسٹر صاحب کو ہی ذاتی طور پر سوچنے کی ضرورت ہو۔ بلکہ بعض مسائل ایسے بھی ہوتے ہیں جن پر قانونی حیثیت سے سوچنا ہوتا ہے۔ آج پورے ہندوستان میں مزدوروں کی ایک آواز ہے کہ مینیجمنٹ میں مزدور کو بھی حصہ ملنا چاہئیے لیکن گورنمنٹ آج تک اس بارے میں کوئی قدم نہیں اٹھا سکی۔ آندھرا پردیش میں بہت سے انڈسٹریز میں ۱۰۰ پرسنٹ گورنمنٹ سکٹر ہونے پر بھی مزدور یونین کو نمائندگی نہیں دی جاتی ہے۔ مالکوں اور حکومت کے عہدہداروں کی طرف سے مزدوروں کے ساتھہ جو برتاؤ کیا جارہا ہے وہ ٹھیک نہیں ہے۔ جو کارخانے پرائیویٹ سکٹر کے تحت کام کر رہے ہیں وہاں جنرل ایوب خان کی طرح اٹیٹیوڈ اختیار کیا جا رہا ہے۔ سرمایہ دار اکسپلائیٹ کرنے کی کوشش کر رہے ہیں۔ سرکار انڈیویجول کیاپیٹل پر کنٹرول نہیں کرسکی ورنہ مزدوروں کو پارٹیسیپیٹ کرنے کا ایک راستہ مل سکتا تھا۔ اس بارے میں گورنمنٹ کوئی قدم نہیں اٹھا رہی ہے کوئی نہ کوئی ٹھوس قدم اٹھانا چاہئیے۔ ہم دیکھہ رہے ہیں کہ جتنے کارخانے ہیں انمیں سرمایہدار اپنا پیسہ لگا کر چلانا چاہتے ہیں اور مزدور یونینس میں پھوٹ ڈالنے کی کوشش کرتے ہیں یہی ان کا طریقہ رہا ہے۔ اس سلسلہ میں گورنمنٹ کو تمام باتوں کا علم ہونے پر بھی مداخلت نہیں کرتی ہے یہہ طریقہ ٹھیک نہیں ہے۔ ریکگنائیزیشن آف دی یونینس کے بارے میں گورنمنٹ کے سامنے برابر مسائل پیش کئے جاتے رہے ہیں اور یہہ بھی بتایا گیا ہے کہ مینیجمنٹ میں یونین کو نمائندگی ملنی چاہئیے۔ آئی۔ این ٹی۔ یو۔ سی یونین میں پھوٹ نہیں ڈالتی ہے بلکہ ان کا مقصد یہہ ہے کہ جس یونین میں میجارٹی ہو اس کو موقع ملے۔ میں سمجھتا ہوں کہ ان ہی اصولوں کو ہم اڈاپٹ کر رہے ہیں یہہ کہنا صحیح نہیں ہے کہ آئی۔این۔ٹی۔یو۔سی والے پھوٹ ڈالتے ہیں۔ مزدوروں کو سیاسی طور پر اکسپلائیٹ کیا جا رہا ہے۔ کہا جاتا ہے کہ مزدوروں کو سیاست سے الگ رہنا چاہئیے۔ لیکن یہہ کیسے ہو سکتا ہے۔ بعض مزدور کانگریس کی پالیسی کے ساتھہ ہیں اور بعض مزدور لال باؤٹے کے ساتھہ ہیں۔ جو مزدور کانگریس کے ساتھہ ہیں وہ کانگریس کو سپورٹ کرتے ہیں اور جو لال باؤٹے کے ساتھہ ہیں وہ کمونسٹ پارٹی کو سپورٹ کرتے ہیں۔ ہمارا جو ارادہ ہے وہ گاندھی جی کی پالیسی کو لیکر چلنا ہے۔ آئی۔ این۔ ٹی۔ یو۔ سی

والوں کو انکرجمنٹ ملتا ہے یہہ کہنا صحیح نہیں ہے۔ یہہ ہمارا فرض ہے کو ہم آئی۔ ین۔ ٹی۔ یو۔سی والوں کو انکرج کریں۔ روزانہ آپس میں جو اختلافات پیدا ہو رہے ہیں وہ محض اسلئے پیدا ہو رہے ہیں کہ لیبر پالیسی کو چلانے کے لئے جو مشنری ہے وہ کمزور ہے۔ لیبر منسٹر صاحب کو چاہئیے کہ وہ مزدوروں کو منظم بنائیں۔ ایک کوڈ آف ڈسپلین بنانا چاہئیے۔ ٹریڈ یونین ایکٹ کو محض سلوگنس سے چلانا چاہیں تو چلنے والا نہیں ہے۔ مزدوروں کی مانگ کیا ہے۔ ان کے حقوق کیا ہیں اسکو سمجھنا چاہئیے۔ لیبر منسٹر صاحب ان چیزوں کو اچھی طرح سے سمجھتے ہیں مگر گورنمنٹ کی مشنری کو مضبوط نہیں رکھہ سکے ہیں۔ لیبر منسٹر صاحب یہہ بھی جانتے ہیں کہ جہاں جہاں صنعتیں ہیں وہاں یونین ہونی چاہئیے۔ بہت سے مزدور تاڑی شاپ میں پیسہ خرچ کرتے ہیں۔ اسلئے میں نے گذشتہ مرتبہ بھی یہہ سجیشن دیا تھا کہ پانچ دس میل کے اندر تاڑی شاپ نہیں قائم کرنا چاہئیے۔ اگر منسٹر صاحب اس جانب توجہہ دیں تو یہہ بہت اچھا ہوگا۔

مینیمم ویجس کے سلسلہ میں بھی گورنمنٹ کی پالیسی بہت سست ہے مینیمم ویجس کو بہت تیزی سے نافذ کرنا چاہئیے۔ جب تک مینیمم ویجس منظور نہیں ہونگے کوئی فائدہ نہ ہوگا۔ لیبر ڈپارٹمنٹ کے انسپکٹر جاتے ہیں اور وارننگ دیکر آتے ہیں۔ کارخانہ دار اور سرمایہ دار اس قسم کی وارننگ سے اثر لینے والے نہیں ہیں۔ گورنمنٹ کا اٹیٹیوڈ سخت ہونا چاہئیے جب تک ایسا نہیں ہوگا پروڈکشن بھی نہیں بڑھیگا۔ اگر گورنمنٹ یہہ چاہتی ہے کہ کسی کارخانہ کا پروڈکشن بڑھے تو چاہئیے کہ مینیمم ویجس کا نفاذ عمل میں آئے۔ کئی ادارے ایسے ہیں جہاں مینیمم ویجس مقرر نہیں ہوئے۔ اگریکلچرل لیبر کے تعلق سے مینیمم ویجس مقرر کئے گئے ہیں مگر اون لوگوں سے ملنے پر معلوم ہوا کہ اوس سے کسان بھی خوش نہیں ہیں۔ یہہ خیال اب چلنے والا نہیں ہے کہ اگریکلچرل لیبر ہمیشہ غلام کی طرح سے کام کرتے رہیں۔ کیونکہ ہندوستان کی پرستیتی اب ایسی ڈھنگ سے بن رہی ہے اسلئے تمام رائٹس مزدوروں کو حاصل ہونے چاہئیں۔ مینیمم ویجس ایکٹ آنے والا ہے اسکے بارے میں سارے ہندوستان میں چرچا ہو رہی ہے کہ اس ایکٹ کے آنے کے بعد معلوم نہیں کیا کیا جھگڑے پیدا ہونے والے ہیں۔ آپ کو یہہ معلوم ہونا چاہئیے کہ محض مینیمم ویجس ایکٹ بنا لینا کافی نہیں ہوگا بلکہ اسکو عمل میں لانے کے لئے مشنری قائم ہونا چاہئیے مگر ایسی مشنری گورنمنٹ کے پاس نہیں ہے۔ مالک کارخانہ کو لیبر سکریٹری بلا کر سمجھا دے تو کام چلنے والا نہیں ہے۔ مالک کارخانہ بہت چالاک ہوتا ہے وہ جانتا ہے کہ قانون میں کس قسم کی کمزوریاں ہیں اون کمزوریوں سے وہ فائدہ اٹھانا چاہتا ہے۔ لیکن اب مزدو

ان چیزوں کو برداشت نہیں کریگا ۔ بلکه دوسرا راسته اختیار کرنے کی کوشش کریگا۔ جب کبھی اس قسم کی مشکلات پیش آئیں لیبر لیڈرس کو طلب کرکے ان مسائل کو ان کے سامنے لانا چاہئیے۔ هنمنت راؤ کمیٹی کا اعلان کیا گیا مگر میں پوچھنا چاہتا ہوں کہ کتنے کارخانوں میں اس کمیٹی کی سفارشات پر عمل ہو رہا ہے بہت سے کارخانے هنمنت راؤ کمیٹی کی سفارشات پر عمل نہیں کر رہے ہیں۔ پھر هنمنت راؤ کمیٹی کو کس لئے بٹھایا گیا تھا۔ جن کمیٹیوں کی سفارشات کو عمل میں نہیں لانا چاہتے ایسی کمیٹیاں بنا کر فائدہ کیا ہے۔ مالک کو سمجھانے سے بھی کوئی فائدہ نہیں ہوگا۔ ریگگنائیزیشن کے بارے میں بھی کوئی قانون بنانا چاہئیے۔ اس تعلق سے اب تك کوئی قانون نہیں بنا ہے۔ ایسا کوئی قانون بنایا جانا چاہئیے اتنا کہتے ہوئے میں اپنی تقریر ختم کرتا ہوں—

శ్రీమతి టి. లక్ష్మీకాంతమ్మ (ఖమ్మం-జనరల్): అధ్యక్షా, కార్మిక శాఖా మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టినటువంటి పరిశ్రమల డిమాండును బలపరుస్తూ నేను కొన్ని విషయములు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను. వ్యవసాయ రంగములోగాని, పరిశ్రమల రంగములోగాని పురుషులతోపాటు స్త్రీలకు సమానమయిన వేతనాలు లభించడములేదు. నేను కొన్ని గ్రామాలకు వెళ్ళి నప్పుడు స్త్రీ కార్మికులను కలుసుకొని వారికి ఎంత కూలీ యిస్తున్నారని దర్యాప్తుచేస్తే 0-8-0 లేక యింకా తక్కువగానే వస్తున్నదని వారు చెప్పినారు. అవే గ్రామాలలో పురుషులకు ఎంత యిస్తున్నారని అడుగగా 0-12-0 లేక 1-0-0 వరకు యిస్తున్నారని చెప్పారు. స్త్రీలుకూడ పురుషులతోపాటు శ్రమించి పనిచేస్తున్నప్పటికిని, వారికి పురుషులతోపాటుగా సమానమైన వేతనాలు లభించకపోవడము అక్రమము, అన్యాయము, మరియు . మన రాజ్యాంగానికి విరుద్ధము. కాబట్టి దీనిని వెంటనే అరికట్టడానికి ప్రభుత్వము పూనుకోవాలని కోరుతున్నాను. మన రాజ్యాంగములో 39 (D) లో "That there is Equal Pay' for both men and women" అని వుంది. మగవారితో పాటు స్త్రీలకుకూడ సమానమైన హక్కు వుందని మన Constitution guarantee ఇచ్చినది. Women labourers ను exploit చేయడము సరియైనది కాదు. దీనిని వెంటనే అరికట్టించటానికి తగు చర్యలు తీసుకోనవలయునని కోరుతున్నాను. వెనుకబడిన దేశాలలో ఈ women labour ను exploit చేయడము జరుగుతోంది. మన రాజ్యాంగములో ఈ సూత్రాల్ని అంగీకరించి నప్పటికినీ, దీనిని ఆచరణలోకి తీసుకొనిరావడములేదు. United Nations లో చిన్నశాఖ అయిన I. L. O. వారు కూడ ఈ principle ను ఒప్పుకొని దీనిని అరికట్టించాలని ఒప్పుకొన్నారు. ఈ మధ్యనే సంజీవయ్యగారు ఒక ప్రశ్న కు

...మయో భారము ఎప్పుడూ ఈ విధముగా exploit చేయడము జరుగుతోంది, సమానమైన పనికి సమాన జీతాలకోసము ప్రయత్నము చేస్తున్నామని చెప్పారు. శీఘ్రతరమే ప్రభుత్వము తృప్తి పడుతున్నది తమ బాధ్యత అని నేను భావిస్తున్నాను. ఇది అన్ని దురాచారాలకు కారణమగుచున్నది. అది ఏమంటే prostitution అనేది ఎక్కువగా అర్థము చేసుకోవచ్చు. మన సోదరీమణులు ఇటువంటి దుస్థితిలో ఉండటము చూస్తే చాలా విచారము కలుగుచున్నది. ఎంతో మంది సంఘ సేవకులు, మహిళా సంఘాల వారు, ప్రభుత్వము కూడా ఈ దురాచారాన్ని నిర్మూలించడానికి ప్రయత్నించాలని కోరుచున్నాను.

శ్రీ టి. అంజయ్య: Prostitution ఏ Labour Demand క్రిందకు వస్తుంది అధ్యక్షా.

మిస్టర్ స్పీకర్: ఇది miscellaneous demand. Women Welfare కూడా దీనిలో ఉంది.

శ్రీమతి టి. లక్ష్మీకాంతమ్మ: ఈ miscellaneous demand విషయములో women welfare గురించి ఎక్కువ ముఖ్యమైన మంత్రిగారు చెప్పనందుకు నాకు కొంచెము కష్టమనిపించింది. స్త్రీ కార్మికులకు తక్కువ వేతనాలు ఇవ్వడంవల్ల, ఆర్థిక దుస్థితి వారిని దురాచారములకు తీసుకువస్తున్నది. ఎన్నో సార్లు గురించి మనము మాట్లాడు కొంటూనే ఉన్నాము ... చెబుతాము. ఈ వ్యవస్థ ఎలావుంటున్నది ... సిగ్గుపడుటకన్న దీనిని రూపుమాపుటకు ప్రయత్నము చేయాలి. సమానమైన పనికి సమాన జీతాలు ఇవ్వాలి. మన రాజ్యాంగములో ఉన్నది. Minimum wages fix చేసేటప్పుడు పురుషులతో పాటు సమానముగా స్త్రీలకు కూడా ఇవ్వవలయునని మనవి చేయుచున్నాను. ప్రభుత్వము నియమించిన Minimum Wages Committee for Employment in Agriculture ఒక questionnaire పంపింది. సమానమైన పనికి సమాన జీతాలు ఇస్తున్నారా లేదా అనిపిస్తుంది. ఈ విషయాన్ని కమిటీవారు దృష్టిలో పెట్టుకోవాలని కోరుచున్నాను. ఆ discrimination వారిద్దరిమధ్య వుండకూడదని కోరుచున్నాను. అధికోత్పత్తిని సాధించాలని planning కమిటీవారు చెబుతున్నారు. అధికోత్పత్తిని సాధించడానికి తగిన ఉత్సాహాన్ని labourers లో కలిగించాలి. వ్యవసాయ పరిశ్రమల యాజమాన్యములో కూలీలకుకూడ భాగస్వామ్యము కల్పించినట్లయితే అధికోత్పత్తికి అవకాశము వుంటుంది. ఇతర దేశాలతో మన దేశమును పోల్చి చూసిన యెడల పరిశ్రమలలో కార్మికులకు భాగస్వామ్యము చాలా

తక్కువ అని బోధపడుతుంది ఇండియా ప్రభుత్వము స్త్రీలకుకూడ భాగ స్వామ్యము కల్పించుచున్నది. మన ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వముకూడ దీనిని అమలు జరిపి ఆదర్శవంతముగా వుండాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. Taj Glass Factory లోని 600 మంది కార్మికులను పనినుండి తొలగించారు. వారికి పనిలేక బాధపడుచున్నారు. వారినికూడ పనిలోకి తీసుకొని సమర్థవంతముగా నడపగలరని ఆశిస్తున్నాను. రాజమండ్రి పేపరుమిల్సులో సూత్రాన్ని అమలు జరిపితే ప్రైవేటు పరిశ్రమల యజమానులు కూడా దీనిని అనుసరించడానికి వీలుగా వుంటుంది తరువాత labour disputes ని labour courts refer చేసినపుడు అక్కడి officials ఒక వైపు మాత్రమే చూస్తున్నారు. labourers యొక్క వాదాన్ని వినడములేదు. నిష్పాక్షిక దృష్టితో రెండువైపుల విని న్యాయము చేయాలని కోరుచున్నాను. ఈ disputes dispose of చేయుట లలో చాలా ఆలస్యమగుచున్నది. త్వరగా పరిష్కారమగు మార్గాలు కల్పించ వలయును. Victimised labour, direct గా కోర్టుకు పోవడానికి వీలుగా చట్టాన్ని తీసుకొనిరావాలి. Labour Court వున్నచోట ఒక library ని కూడ స్థాపించవలయును Social workers for women welfare వారు All India Conference లో pass చేసిన కొన్ని resolutions ప్రభుత్వ దృష్టికి తెస్తున్నాను. Industrial Co-operatives ను ఎక్కువ పెంచుట ద్వారా స్త్రీలకు ఎక్కువ పని కల్పించడము జరుగుతోంది. [illegible] ధనము సంపాదించేవారి కుటుంబాల సంఖ్య ఆలోచిద్దాము ఒకరు సంపాదించగలరు, కుటుంబములోని మిగిలిన 4, 5 గురు తినడము జరుగుతూవుంటుంది. N.G.O. లకు ఒక కాలనీ కట్టించాలని అనుకొన్నాము అలాంటిచోట ఒక Industrial Co-operative ఏర్పాటుచేస్తే వారి కుటుంబాల ఆదాయానికి తోడ్పడగలిగిన వారము అవుతాము. స్త్రీ సంక్షేమముకొరకు ధనమును వినియోగించి, వారిని అభివృద్ధిలోనికి తీసుకొని రావాలి A large number of women workers is being supplied to take part in the activities of the Government. So, we can never call this expenditure unproductive expenditure.

ఇక beggar problem వుంది. Begging ను abolish చేయడానికి ప్రయత్నముచేస్తున్నారని మంత్రిగారు చెప్పారు. త్వరగా abolish చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

*శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య (చీరాల) : అధ్యక్షా ! మన ఆర్థిక మంత్రిగారు బడ్జెట్ ప్రసంగంచేస్తూ పంచాయితీలకు భూమిశిస్తునుంచి పదయినా ఇంత

గ్గివ్వడానికి ప్రభుత్వానికి అభ్యంతరం లేదని చెప్పారు. ఇది ప్రత్యేకంగా చేయవలసిన నిర్ణయమని ప్రత్యేకంగా ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను ఎందుకంటే మనం ప్రజలయొక్క అభివృద్ధిని పంచాయతీల ద్వారా సాధించాలని చిరకాలంగా అనుకొంటున్నాము. ఇప్పుడు ప్రత్యేకంగా అందుకోసం కృషి చేస్తున్నాము. కాని పంచాయతీలకు వాటికిసంబంధించిన ధనం లభించని స్థానికంగా అవకాశాలు లేవు గనుక. భూమిశిస్తునుంచి కొంత ఇవ్వవలసినదిగా ప్రభుత్వం ఒక నిర్ణయం తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. పంచాయతీల ఆధీనంలో చెరువులు ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం ఈ చెరువులు రెండు రకాలుగా ఉంటున్నాయి.

***Dr. A. B. Nageswara Rao (Rajahmundry)* : There is no Panchayat administration in to-day's agenda, Sir.**

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య: అయితే ఆ subject మీద కాకుండా వేరే మాట్లాడతాను.

పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లుగారు సాధ్యమైనంతగా కార్మిక సంఘాలను Trade Union Act ప్రకారం register చేయడంలో చాలా ఆలస్యం చేస్తుంది అని ప్రభుత్వంమీద ఒక ఆరోపణ చేయడానికి ప్రయత్నించారు. ఈ సందర్భంలో ప్రత్యేకంగా చేనేత పరిశ్రమను ఉదహరించడం జరిగింది. అయితే వారు అంత స్పష్టంగా చెప్పలేదు. ఎందువల్లనంటే కమ్యూనిస్టులు ఎక్కడ ఎక్కువ ఉన్నారో ఆ ఉద్యమం విచ్ఛిన్నం కావడంతప్ప మరొకటి కనిపించదు మనకు గత 10-15 సంవత్సరాలనుంచి తెలిసినదే. ఎందుకంటే ఎక్కడ వుంటే విచ్ఛిన్నం ఉంటుందో, ఎక్కడయితే సుస్థిరంగా శాంతితో ఒక ఉద్యమం నిర్వహించబడుతూ ఉంటుందో, అలాంటి చోట చిచ్చు పెట్టడానికి ప్రయత్నించేది సాధారణంగా కమ్యూనిస్టులు తప్ప ఇతర రాజకీయపార్టీ అలా చేయదని వారికి ఒకసారి గుర్తుకు తెస్తున్నాను 1936 నుంచి ఆంధ్ర దేశంలోని చేనేత పారిశ్రామికులందరినీ చేనేత కాంగ్రెస్ ద్వారా సంఘటితం చేయాలని ప్రయత్నాలు చేస్తుంటే 1944 వ సంవత్సరం వచ్చేసరికి కమ్యూనిస్టులకు కళ్ళు కుట్టాయి. ఏవిధంగానైనా ఈ ఉద్యమాన్ని తమ స్వాధీనం చేసుకోవాలనే ఉబలాటంతోటి మంచిపేటలో మేము బ్రహ్మాండమైన మహాసభ జరుపుతోంటే, వారు అక్కడ ప్రవేశించి విచ్ఛిన్న వర్గాలనుకూర్చి ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరంలేదు. ఎప్పటికప్పుడు ఈ చేనేత పరిశ్రమలో ఏ సమస్య వచ్చినా కూడా తమకు కూడా సంబంధం ఉన్నదని మాట్లాడడానికి ప్రయత్నించేసి, చేనేత కార్మికులయొక్క ఐక్యతను విచ్ఛిన్నంచేసే ధోరణులను అవలంబిస్తూ వచ్చారు. అయితే మన అదృష్టవశాత్తూ ఈనాడు ఆంధ్రదేశంలో చేనేతపారిశ్రామికరంగంలో వారికి స్థానం

లేకుండా పోయింది. ఈనాడు చేనేత పారిశ్రామికులు నిర్వహిస్తున్న బ్రహ్మాండమైన సంస్థలు ఉన్నాయి. ఈ సంస్థ లన్నిటినీ ఏదోవిధంగా విచ్ఛిన్నం చేయాలనే ఉద్దేశంతో labour laws ని అడ్డం పెట్టుకొని గత 5,6 మాసాలుగా ఏరు సాగిస్తున్న చర్యలు తెలియకపోలేదు. ఏ విధంగానైనా ఆంధ్రదేశ చేనేత సహకార సంఘాన్ని కాని లక్షల పెట్టుబడితో గుంతకల్లులో నిర్వహించబడుతున్న గుంతకల్లు సహకార నూలు మిల్లును కాని విచ్ఛిన్నం చేయాలని వారు చేసిన ప్రయత్నాలు సాగకపోవడంతో, మనస్సులో బాధపెట్టుకొని ఆయన ఏదో Handloom Weaver Factories అంటున్నారు. Co-operative Advisory Council మొన్న రెండుసార్లు స్పష్టంగా తీర్మానం చేసింది. Co-operative Societies కి సంబంధించినంతవరకు యజమానులు, కార్మికులు అనే భేదం లేకుండ, యావన్మంది వాటాదారులుగాచేరి వారి ప్రయోజనంకొరకు కృషి చేస్తున్న సంస్థలలోకూడ ఈ Labour Acts, Shops and Establishment Acts వర్తించాలా లేదా, అనే విషయాన్ని ప్రభుత్వం పరిష్కారం చేయలేకుండా పోతోంది. కాని మద్రాసు ప్రభుత్వం Co-operative Societies అన్నింటినీ ఈ Acts నుంచి మినహాయించిన విషయాన్ని మన ప్రభుత్వం గుర్తుకు తెచ్చుకొంటే మన సహకార ఉద్యమం అభివృద్ధిచెందడానికి ఎక్కువ అవకాశాలు ఉంటాయి. ఈనాడు చేనేత పారిశ్రామిక సహకార ఉద్యమమే కాక వివిధ రంగాలలో కూడ మనం సహకార ఉద్యమాన్ని తీసుకొని రావాలనుకొంటున్నాము గనుక ఈ Labour Act, Shop Establishment Act సహకార సంస్థలకు వర్తించకుండా ఉండేటట్లు మన ప్రభుత్వం కూడా వెంటనే నిర్ణయంచేయాలని చెబుతున్నాను. అట్లా అని అందులో పనిచేస్తూన్న వారికి అన్యాయం చేయడానికి అవకాశాలు ఉండాలని కాదు. ఈనాడు ఆంధ్రదేశంలో సహకార పద్ధతిపై Sugar Factories నిర్మాణం చేస్తున్నాము. అట్లాగే ఖాదీపరిశ్రమలక్రింద నూలు మిల్లులనుకూడా సహకారపద్ధతిమీద నిర్మాణము చేస్తున్నాము. చేనేత పారిశ్రామికులే కాకుండా, అందులో పనిచేసే కార్మికులకుకూడా అందులో సభ్యత్వం కలిపించాలనే విషయాన్ని నేను చాలాస్పష్టంగా మనవి చేస్తున్నాను. ఎందువల్లనంటే ఉత్తరోత్తరా ఈ Co-operative Sugar Factory లో కాని, Co-operative Spinning Mill లో కాని వాటాలు వున్నవారిని యజమానులని, అందులో పనిచేసేవారిని కార్మికులని, వ్యవహారం చేస్తూ, మొత్తంగా సమ్మె తీసుకొనివచ్చి ఈ పరిశ్రమలన్నిటినీ సహకార పద్ధతిపై సాగకుండా చేయడానికి ఈలాంటి విచ్ఛిన్నకారులు కార్యక్రమమేదీ తీసుకోకుండా ఉండటానికి ఈరోజే వాటిలో పనిచేసే కార్మికులందరినీ వాటాదార్లుగా చేర్చుకోవాలి. అప్పుడు వారు మిల్లులోని లాభనష్టాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని పనిచేస్తారు ఏ కార్మికునికి ఎంతవరకు జీతం, బోనసు, ప్రావిడెంటు

ఫండ్ ఎప్పుడావిక్ అవకాశం ఉంటుందనే విషయాలు వారు Board of Management లో ఉండి నిర్ణయించాలని [illegible] ఉంటుంది. భారీ పరిశ్రమలన్నిటిని మనం సహకారపద్ధతిపై నిర్వహించాలని ఉబలాట పడుతున్నాము. కనుక, ఈ విధానాన్ని అమలులో పెడితే బాగుంటుంది. లేకపోతే సహకారము ఉండకపోగా సహకారసంఘాలను ఎత్తివేయడం చేసుకోవలసిన పరిస్థితులు ఏర్పడతాయనే విషయాన్ని నేను ప్రభుత్వానికి స్పష్టంగా మనవి చేస్తున్నాను. అందువల్ల కార్మికులకు కూడా ఈ సహకార సంస్థలలో వాటాలు ఇచ్చి, వారికికూడా సభ్యత్వం కలిగించి, యాజమాన్యంలో భాగస్వామ్యం కలిగించినప్పుడు, ఈ లేబర్ చట్టాలు వారికి సక్రమంగా అమలు చేయడంలో పెద్ద ఇబ్బంది ఏమీ ఉండదు. దీనినిగురించి ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి అని మనవి చేస్తున్నాను. కార్మికులకు బోనస్, ప్రావిడెంట్ ఫండు [illegible] Welfare Centres ఉండాలంటున్నారు. ప్రభుత్వం ప్రతిచోట Welfare Centres, Libraries ఏర్పాటు చేసింది. Co-operative Housing Schemes కావాలంటున్నాము. పరిశ్రమలు కేంద్రీకృతమై ఉన్నచోట అక్కడి కార్మికులకు మాత్రం Minimum Wages, Provident Fund, Life Insurance Fund, Bonus కావాలంటున్నారు. కాని ఫ్యాక్టరీచట్టాలకు లోబడకుండా దేశం మొత్తంమీద పనిపాటలు చేస్తున్న శ్రమజీవులను గురించి Labour Department ఏమి ఆలోచిస్తోంది ? రోజుకు 10-12 గంటలు పని చేస్తున్నవారికి కనీసం ఒక్క రూపాయి వస్తున్నదా ? వారి జీవనం సాగుతోందా ? లేదా ? సంవత్సరంలో ఎన్నిసార్లు వస్తువులు ఉంటున్నాయి ? వారికి ఎన్ని రోజులు పని వుంటున్నది ? ఈ విషయాలను గురించి ప్రభుత్వం కాని, Labour Department కాని ఎందుకు ఆలోచించదు ? వారు శ్రమజీవులు కారా ? వారు కార్మికజనం కారా ? వారికి మినిమం వేజెస్ అవసరం లేదా ? వారు దేశంలో బ్రతికేటట్లు చూడవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికి లేదా ? ఈ విషయం గురించి ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా ఆలోచించాలి. సెంట్రల్ ఇండస్ట్రియల్ సెక్టరన్‌లో పనిచేసే కార్మికుల కొరకు, ఒక ప్రత్యేకమైన డిపార్టుమెంటు పెట్టి, ప్రత్యేకమైన శాసనాలు చేయుచు లేబరు కోర్టులు, ట్రిబ్యునల్సు ఏర్పాటుచేసి అనేకమైన సిబ్బందిని పెడుతున్నారు. దానికి పెట్టే ఖర్చు ప్రజలతాలూకు డబ్బు అని మరచిపోకూడదు. మిగతా శ్రమజీవులను ఈ రోజు ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నదని చెబుతున్నాను. ఈ రోజున అగ్రికల్చర్ లేబరుకు, వ్యవసాయ కూలీలకు ఏమి సదుపాయాలు కల్పిస్తున్నారని అడుగుతున్నాను.

వారు శ్రమజీవులు కారా? factory కార్మికుల మాదిరిగా వారు శ్రమచేయుట లేదా? అలాగే చేనేత పారిశ్రామికులు శ్రమచేయుట లేదా? అలాగే మేదర్లు, రాళ్లు కొట్టేవారు, తాపీపనివారు ఉన్నారు. వారుకూడ శ్రమజీవులు కారా? వారినిగురించి ఎప్పుడైన ప్రభుత్వం ఆలోచించినదా అని అడుగుతున్నాను. ఈ లేబరుచట్టాలవల్ల ప్రయోజనం, ఒక్క ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేసే కార్మికులకే గాకుండా, బయట పనిచేసే శ్రమజీవులకు కూడ అందవేసే సమయం ఆసన్నమైనది. దీనినిగురించి ప్రభుత్వం తీవ్రంగా ఆలోచించవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వ మనస్తత్వంలో మార్పు రావాలని కోరుతున్నాను. Unions Recognition గురించి మాట్లాడుతూ, శ్రీ పిల్లలమఱ్ఱి వెంకటేశ్వర్లు గారు రైవల్ యూనియన్‌లు అంటూ చెప్పారు. వారుచెప్ప దేశంలో ఎవరైన కార్మికసంఘాలు పెడితే Rival Unions అని అనడం కమ్యూనిస్టులకు పరిపాటి అయిపోయినది. తాము పెట్టినటువంటి సంఘమే చట్టబద్ధమైనదని, అభ్యుదయముకోసము పనిచేయుచున్నదని చెప్పుకొనుట వారికి అలవాటు. ఏ కాంగ్రెస్‌వారో లేక ప్రజాసోషలిస్టులో లేక సోషలిస్టులో కార్మికుల దగ్గరకు వెళ్ళినట్లయితే, తమకు ఏదో పెద్ద నష్టం వాటిల్లుతున్నట్లు, తమ అవకాశాలు విచ్ఛిన్నమైపోయినట్లుగా పెద్దగా బాధపడడం వారికి ఒక అలవాటు. These people do not represent the labour అని చెప్పడం పెద్దకేకలు వేయడం వారికి అలవాటు అయిపోయినది. ఈ రోజున లేబరుకోసము ఎవరు యథార్థంగా పని చేస్తున్నది చూచినట్లయితే, శ్రామికవర్గంనుంచి వచ్చిన ఆ మంత్రి తప్ప ఎవరు కాదని ఘంటాపథముగా చెప్పవచ్చు. ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడినప్పటినుంచి, ఎవరు, ఏ పార్టీకి సంబంధించినవారు అన్న సమస్యకు తావు లేకుండా, ఏ విధముగా శ్రమజీవులకు ఎంతవరకు సహాయం, ఇప్పుడు ఉన్న చట్టాల ప్రకారం చేయగలం అన్న ఆలోచనతో ఆ మంత్రిగారు చేస్తుండబట్టే కమ్యూనిస్టుల ఆటలు ఎక్కడ సాగుటలేదు. బెజవాడలో రిక్షాల సమ్మె జరిగినదంటే, Home మంత్రిగారు చేసిన నిర్ణయంప్రకారం రిక్షామీద ఇద్దరు కూర్చోవచ్చునా లేక ఒక్కరే కూర్చోవాలా అనే నిర్ణయంపై ఆ సమ్మె జరగలేదు. యజమానులకు రోజుకు ఎంత యివ్వాలనే సమస్యను తీసుకువచ్చి, కమ్యూనిస్టులు అక్కడ సాగించిన విచ్ఛిన్నకర పాత్ర అక్కడి ప్రజానీకానికి తెలియకపోలేదు. ఈరోజున బెజవాడ వెళ్ళి రిక్షాలులాగే కార్మికులను ఒకచోటకు పిలిచి యీ సమ్మె విషయమై అడిగినట్లయితే, "కమ్యూనిస్టులు మానోట్లో దుమ్ముకొట్టారు" అని స్పష్టంగా చెబుతారు. ఈ విషయాన్ని పిల్లలమఱ్ఱి వెంకటేశ్వర్లుగారు మరచిపోకూడదు. ఈరోజున కమ్యూనిస్టులు దేశంలోఉన్న కార్మిక చట్టాలను అడ్డంపెట్టుకొని, లేక Shops and Establishment Act ను అడ్డంపెట్టుకొని, ప్రతిచోట ఏదోవిధంగా ఒకకుట్రను

ప్రవేశపెట్టి, తద్వారా రక్షించేయడం [illegible] ఏ ఉద్యమాన్ని అణగు మంచుకు [illegible] సాక్షిగా పోతోంటే, చూచి [illegible] వల్లనే దేశంలో ఈ అనర్థాలు జరుగుతున్నాయని [illegible] పరిశ్రమపై ప్రత్యేక అభిమానం ఉన్నట్లు శ్రీ పిల్లలమర్రి [illegible] చెబుతున్నారు. ఆయన ఎగోజునకూడ [illegible] బకింగ్‌హామ్ కర్నాటక మిల్సులో [illegible] కాని యిక్కడకువచ్చి మొసలి కన్నీరు [illegible] చేనేత పరిశ్రమలపై నమ్మకం ఉన్నట్టుగా [illegible] పరిశ్రమలలో యజమానులకు కార్మికులకు సంఘర్షణలు ఏర్పడి, తద్వారా [illegible] తీసుకొనివచ్చి, కార్మిక [illegible] ఏసమస్యను విడమరచి పరిష్కరించాలన ఆలోచన [illegible] యిప్పటి లేకపోవడం మనం చూస్తూనే ఉన్నాము. ప్రభుత్వం [illegible] శాంతిని కాంక్షిస్తున్నా వారు ఈ విషయాన్ని గుర్తించాలని మనవిచేస్తూ [illegible] కొంటున్నాను.

*శ్రీ డి. హనుమంతరావు (జగత్యాల): అధ్యక్షా! లేబరుకు సంబంధించిన డిమాండ్లపై రెండుమాటలు మీముందు ముచ్చటించదలచుకొన్నాను. ప్రధానంగా నేడు దేశంలో ఏవిధంగా మార్పులు జరుగుతున్నవి. [illegible] గుణంగా కార్మిక సమస్యలు, ఏవిధంగా పరిష్కరింపబడుతున్నవి, అన్న విషయం చూడవలసి ఉన్నది. నేడు గౌరవ సభ్యులు, దీర్ఘంగా, లేబరుసమస్యగురించి ముచ్చటించారు. ఒకే పరిశ్రమలో ఒకే యూనియన్ ఉండాలన్న విషయంలో, ప్రభుత్వం కొంత పక్షపాతధోరణిలో వ్యవహరిస్తున్నట్లు నేను మనవిచేస్తున్నాను. ప్రతిపరిశ్రమలో ఒకే యూనియను ఉండాలా లేక రెండు యూనియన్లు ఉండాలా అన్న విషయం గురించి ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొనివస్తున్నాను. పరిశ్రమలలో ఉన్న కార్మికులను సంఘటితపరచి, ఏవిధముగా వారి కోరికలను, వారి సమస్యలను పరిష్కరించాలి; యజమానులకు, కార్మికులకు ఎట్టి సంబంధము ఉండాలి అన్న సమస్యలను, సవ్యమైన రీతులలో పరిష్కరించాలంటే, ఒకే పరిశ్రమలో ఒకేయూనియన్ ఉండాలి. అలా ఉన్నప్పుడే వారి సమస్యలను పరిష్కరించుటలో మనం కృతకృత్యులం కాగలము. అందుచేత ఈవిషయంలో ప్రభుత్వం పునరాలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాను ఒకేయూనియన్. ఒకే పరిశ్రమలో ఉండాలన్నప్పుడే. రాజకీయాతీతమైన, కేవలం కార్మికసమస్యలను, wages. మేనేజిమెంటులో భాగస్వామ్యం మొదలైన సమస్యలను, సులభతరంగా పరిష్కరించుటకు అవకాశం ఉంటుంది. ఆవిధంగా ఒకేయూనియన్,

ఉత్పత్తిపై వారి సమస్యలను పరిష్కరించుటకు వీలుపడుతుంది. అందుచేత ఈ విషయమును ప్రభుత్వం బాగా ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను.

ప్రయివేట్ సెక్టర్‌లోగాని, పబ్లిక్ సెక్టర్‌లోగాని పనిచేస్తున్న కార్మికులకు తగినంత ప్రాముఖ్యత ఈయవలసిఉన్నది. కార్మికవర్గానికి సౌకర్యాలు కలిగించడంలో ఒక క్రొత్త దృక్పథం తీసుకోవలసిఉంది, కాపిటల్‌కు, మ్యానేజిమెంటుకు పరిశ్రమలలో ఎంత ప్రాముఖ్యం, స్టేటస్ ఉన్నదో, అంత ఇంపార్టెన్సు స్టేటస్ కార్మికవర్గానికి కూడా ఇవ్వవలసిఉన్నది. ఆ దృక్పథంతో కార్మిక సమస్యలను పరిష్కారం చేసిననాడే పరిశ్రమలు వృద్ధిచెందడానికి వర్గకలహాలు తగ్గడానికి, దేశం సర్వతోముఖాభివృద్ధి చెందడానికి అస్కారం, అవకాశం కలుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను. 19 వ శతాబ్దములో కార్మికులపట్ల ఉండే దృక్పథాన్ని పెట్టుకొని ప్రాకులాడినంతకాలం పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందవు. కార్మికులను ఎక్స్‌ప్లాయిట్ చేయదలచినంతకాలం దేశం అభివృద్ధి చెందదు. సామ్యవాద సమాజ నిర్మాణానికి పాటుపడుతున్న ఈరోజులలో కార్మికులకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలి. ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యాన నిర్వహింపబడుతున్న పరిశ్రమలలో ప్రత్యేకంగా ఈదృక్పథం ద్యోతకమైననాడు ప్రవేట్ సెక్టర్‌లోని వారికికూడా మనం మార్గదర్శకంగా ఉండగలమని మనవిచేస్తున్నాను.

కార్మికవర్గానికి పరిశ్రమలలో ఈయవలసిన స్థానమెట్టిది, కార్మికుల పరిస్థితి ఎలాఉంది, కార్మికులను దోచుకోవడం తగ్గుతున్నదా, లేదా అనే విషయాల గురించి ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఆలోచిస్తున్నాయి. పరిశ్రమలలో లేబర్‌కు ఎంతవరకు భాగంఉన్నది, ఎంతవరకు వారికి భాగస్వామ్యం కలుగజేశారు అనే విషయాలు మనమందరం గమనించాలి. లేబర్ లాస్, లేబర్ ట్రిబ్యునల్స్ ఏవిధంగా పనిచేస్తున్నాయో చూడాలి. ఈశాసనాలు, సంఘాలు, పకోట్లమంది కార్మికులకేగాక అన్నిరంగాలలోని శ్రమజీవులకు వర్తింపజేయాలి కరీంనగర్, నిజామాబాద్ జిల్లాలలో బీడీపరిశ్రమలో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు ఇస్తున్న వేతనాలు, ఇతరవసతులు ఏవిధముగా ఉన్నాయో ప్రభుత్వం పరిశీలించాలి. పరిశ్రమలలోని కార్మికులను సరిగా చూస్తున్నది లేనిది గమనించాలి. అన్నిరంగాలలోని కార్మికులకు వసతులు, భాగసామ్యం కలుగజేసిననాడే పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందుతాయి. వ్యవసాయరంగములో పనిచేస్తున్న కార్మికులకు కనీస వేతనాలనుఇచ్చే శాసనాలను రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అమలు పరచవలెనని కోరుతున్నాను. గ్రామాలలో పనిచేసె కార్మికులకుకూడా సౌకర్యాలు కలుగునట్లు శాసనములను అములుపరచాలి. బస్తీలలో పనిచేసే గుమాస్తాలకు సంఘాలున్నాయి. షాప్ ఎంప్లాయ్‌మెంట్ యాక్టు ఉన్నాయి. ఈచట్టములో కొన్ని మార్పులు చేయాలి. ఈగుమాస్తాలు పనిచేసేకాలం, వారికిస్తున్న జీతభత్యాలు

చట్టంప్రకారంగా ఉన్నవో లేవో చూడాలి. [illegible] లకు ఉంటున్న ఇబ్బందులను తొలగించడానికి [illegible] మార్పులు తీసుకొని రావలెనని ప్రభుత్వాన్ని కోరుచున్నాను.

*శ్రీ జి. వెంకటస్వామి (సిరిపూర్-రిజర్వుడు): అధ్యక్షా, [illegible] మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ [illegible] గురించి కొన్ని సూచనలు చేయదలచుకున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ [illegible] తరువాత ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న కార్మిక విధానాలు [illegible] తున్నవి అనే విషయంగురించి కొంతమంది సభ్యులు చెప్పారు. [illegible] శ్రీ పిల్లలమర్రి వెంకటేశ్వర్లుగారు ప్రభుత్వ కార్మిక విధానాన్ని [illegible] చారు. ఈ మంత్రివర్గము, ప్రత్యేకంగా కార్మిక మంత్రివర్గము [illegible] యూనియన్లు స్థాపించుటను ప్రోత్సాహిస్తూగా [illegible] డమునేదని అన్నారు. ఈవిషయంలో నేను కొంతమనవి చేయదలచినాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత కూడా మేము [illegible] చేసుకొంటున్నాము. అనేక [illegible] జేయుటకుగాను సమ్మె నోటీసు ఇచ్చినాము. డిమాన్ స్ట్రేషన్ [illegible]. కార్మికుల కోర్కెలు కొంతవరకు సఫలీకృతం చేసుకోగలిగాము. [illegible] ఒకటి, రెండు ఉదాహరణలు చెప్పదలచుకొన్నాను. శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారి ప్రభుత్వం వచ్చినతరువాత కూడా డిమాన్ స్ట్రేషన్స్ జరిపాము. [illegible] చేశాము. లాఠీ ఛార్జీలు జరిగినా వాటికి నిలబడ్డాము. [illegible] ఊరేగింపుగా వచ్చాము. ఇవన్నీ ఐ. ఎన్. టి. యు. సి. ద్వారా జరిగినాయి. శ్రీ రామకృష్ణారావుగారి ప్రభుత్వ సమయంలో వేజ్ బోర్డు ఏర్పాటు చేశారు. ఆ బోర్డువారి సిఫార్సులను అమలుచేయమని ఆందోళనచేశాము. శ్రీ [illegible] రావుగారి కమిటీ ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత వచ్చింది. [illegible] ప్రకారం పబ్లిక్ సెక్టార్ లో ఉన్న కార్మికులకు లాభం కలిగింది. [illegible] నెల రూపాయ లుండాలని అన్నారు. [illegible] కార్మికులకు 6 రూపాయలు డియర్ నెస్ అలవెన్సు, 6 రూపాయలు సిటీ అలవెన్సు ఇచ్చారు. ముఖ్యమంత్రి గారిని పొగడడమే నా ఉద్దేశం కాదు. అయితే ఈ ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత కార్మిక వర్గం సాధించిన ఫలితాలను గురించి మనవిచేశాను.

పోటీ కార్మిక సంఘాలను ఏర్పరుచుకొన్నారని కొందరు గౌరవసభ్యులు విమర్శించారు. రాజ్యాంగ చట్టరీత్యా లభించిన ఫండమెంటల్ రైట్సునే ఆ కార్మికులు ఉపయోగించుకొంటున్నారు. 7 గురు కార్మికులు కలిసి [illegible] యూనియన్ను ఏర్పాటుచేసుకోవచ్చు. అటువంటి హక్కు మాకు ఉన్నది. మేము ఆ హక్కులకు అనుగుణంగా నడుచుకొంటున్నాము. శ్రీ [illegible]

మొహిద్దీన్‌గారు మునిసిపల్ కార్మికులకు సంబంధించిన రైవల్ యూనియన్‌ను ఏర్పాటుచేసి నడిపించుకొంటున్నారు. అయితే మొన్న కౌన్సిలులో శ్రీ మొక్దుం మొహిద్దీన్‌గారు ఒక విషయం చెప్పారు. అక్కడ ఎ. ఐ. టి. యు. సి. కి 9000 ల సభ్యత్వం ఉన్నదని. ఐ. ఎన్. టి. యు. సి. కి చాల తక్కువ యున్న దని అన్నారు. ఇది వాస్తవం కాదనుకుంటాను. హైదరాబాదులో యుండే పరిశ్రమలలోను ముఖ్యంగా సనత్‌నగర్‌లో ఉండే కార్మిక సంఘాలు ఐ. ఎన్. టి. యు. సి. వారి అధ్వర్యం క్రిందనే యున్నవి. అక్కడ సోషలిస్టులు, కమ్యూనిస్టులకు సంబంధించిన సంఘాలు లేవు. ఆల్విన్ మెటల్ వర్క్సు, ఆస్‌బెస్టాస్ సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీ, ఎల్లోరా సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీ, టూ: గ్లాస్ ఫ్యాక్టరీ, ఇంకా అన్ని చిన్న చిన్న పరిశ్రమలలోని కార్మిక సంఘాలు ఐ. ఎన్. టి. యు. సి. క్రిందనే యున్నవి.

దాని తరువాత సికింద్రాబాదునుంచి బలార్షా line వరకు ఉన్న Brook Bond Company లోను, Godavari Thermal Power Station, రామగుండం తీసుకొని, సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ తీసుకొని, బెల్లంపల్లి, సిర్‌పూర్ వరకు కూడ ఈ అన్నింటిలోను I. N. T. U. C. membership ఉన్నది. ఎవరైనా చెప్పగలుగుతారా I. N. T. U. C. లేదని. అక్కడకూడ మేము శాంతంగా అహింసాపద్ధతిగా నడిపించుకొంటున్నాము, మా హక్కులు మేము సంపాదించుకోవాలి అనేటటువంటి పద్ధతితోటి I. N. T. U. C. పనిచేస్తున్నది. అది వాళ్ళకు కొంత మంటమండుతుంది. పాపము I. N. T. U. C. వాళ్ళు ఇంత గట్టిగా నడిపిస్తున్నారుకదా. ఎట్లయినాగాని ప్రభుత్వంపైన దొబ్బులు పొడిచితే I. N. T. U. C. నాయకులు చల్లబడితే వాళ్లు మళ్ళీ మన union గట్టిగా రావాలి అని ప్రయత్నం చేస్తూ ఉండవచ్చు. అంతేకాదు, నాగార్జున సాగర్‌లో ఉండేటటువంటి కార్మికులకు ఎన్నో కష్టాలు ఉన్నవి. వాళ్ళంతా ౧౦ డేళ్ళనుంచి ఆ union నడిపించుకొంటూఉంటే ఒక పైసాకూడ ఎక్కువ చేయకుండా పోయారు. మేము అక్కడికి పోయాము. పోయిన తరువాత ఈ రెండురోజులు సమ్మె చేయించాము. తరువాత అధ్యక్షా ప్రత్యేకంగా ఈ సంజీవరెడ్డిగారి ప్రభుత్వము labour యొక్క పాలసీ ఏ ప్రకారంగా ఉందో నేను ఈ House కు తెలియజేయదలచాను. అక్కడ ఉన్నటువంటి కార్మికులను ఎంత జీతానికి పెట్టుకొంటున్నారంటె, వారు 8 రూపాయిలనుంచి వందరూపాయల వరకు increments తీసుకొంటున్నారు. ఒక్కొక్క కార్మికుని scale of pay లో కూడ ఎంతో disparity ఉంటున్నది. మోటారు నడిపించే డ్రైవరుకు 40 రూపాయలుఉంటే అతను ఈవేళ minimum 100 రూపాయలు సంపాదిస్తున్నాడు. అంతకన్న ఎక్కువ labour policy ఏమి

కావాలని ఆ కమ్యూనిస్టు నాయకులు అడుగుచున్నారు. [illegible] I. N. T. U. C మాత్రం కోరుచున్నది. వాళ్ళను [illegible], [illegible] తున్నాము అని అంటున్నారు. వాళ్ళ increments విషయంలో, wages విషయంలో వారికి ఏది తెలియచేయాలో [illegible] నిస్తున్నట్లు ప్రభుత్వం కమ్యూనిస్టు worker లు I.N.T.U.C. [illegible] దానికి ఋజువు చూపించాను. [illegible] code of discipline [illegible] పెట్టారు. అల్లాగైనా సంజీవరెడ్డిగారి ప్రభుత్వంలో వారికి [illegible] code of discipline ఉన్నదా, I. N. T. U. C. వారి [illegible] ఋజువు చూపిస్తారా, లేదు. [illegible] గారు అక్కడి సిబ్బందితో code of discipline కు వ్యతిరేకంగా I. N. T. U. C office ను loot చేసి [illegible] తులు [illegible] ఉన్నాయని చెప్పారు. [illegible] code of discipline [illegible] ఉన్నదో నిరూపించండి. కనుక ఆ యొక్క policy, [illegible] చాల తప్పు అని మనవిచేస్తున్నాను.

తరువాత ప్రభుత్వంతో నేను [illegible] మనవి చేయదలచుకొన్నాను. ఇక్కడ ఉండేటువంటి scales కును Central Government [illegible] scales కున్నూ చాల తేడా ఉన్నది. కార్మికుల విషయంలో [illegible] వలసిన అవసరం ఉన్నది. Central Government scales కున్నూ ఇక్కడ scales కున్నూ ఉన్న disparity తీసి వేయడానికై revised Pay Commission ఏర్పాటుచేసి Central Government తో [illegible] కార్మికులకు సహాయము చేసేటందుకు కొంత funds ను ఇవ్వవలసినదని అడిగి ప్రయత్నం చేసినట్లయితే, వారికి wages విషయంలో సహాయము జరగడానికి వీలుంటుంది. ఆ విధంగాచేస్తే వాళ్ళ wages increase అయ్యేందుకు అవకాశం [illegible]. రెండవది, [illegible] workers 6 రోజులు strike [illegible] private sector. రామకృష్ణరావుగారి ప్రభుత్వములో 20 సంవత్సరాలు syndicate తో వారికోరకు స్థానం ఇచ్చారు. అక్కడ ఉండేటువంటి కార్మికులు ఏమి [illegible] మంచే, ఆ కార్మికులను ఇష్టం వచ్చినప్పుడు పనిలోకి తీసుకొంటారు. ఇష్టం లేనప్పుడు తీసివేస్తారు. ఆ విధంగా చేయడంవల్ల, ఆ industry లో [illegible] పదివేలు కార్మికులు పనిచేసేది ఈ వేళ అయిదు వేలు మాత్రమే పనిచేస్తున్నారు. కాబట్టి ఆ 20 ఏళ్ళ యొక్క syndicate agreement ను మళ్ళీ ప్రభుత్వము consider చేసి అక్కడ ఉండేటటువంటి కార్మికులకు co-operative basis మీదైనా ఇచ్చి పనిచేయించగలరని మనవిచేస్తున్నాను. ఐదవది, నాగార్జున సాగర్ లో అక్కడ Dam site లో ఉండేటువంటి [illegible] Right Canal, Left Canal లో పనిచేసేటువంటి కార్మికులకుకూడ కావాలని నేను

ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను. మూడవది, city allowance ఏదో declare చేశారు, అది university employees కు apply చేయడంలేదు. University కూడ Hyderabad city premises లో వస్తుంది కాబట్టి, University employees కు కూడ ఆ ఆరు రూపాయలు allowance ఇవ్వవలెనని మనవిచేస్తున్నాను. హనుమంతరావు కమిటీ విషయంలో లోగడ కార్మిక మంత్రిగారు ఒక private sector యొక్క Managing Directors ను పిలిపించి, హనుమంతరావు కమిటీని మేము కూడ ఒప్పుకున్నాము, మీరు కూడ ఒప్పుకోండి అని చెప్పారు. కాని వాళ్ళు మాటలతో వినేటట్లులేరు, అహింసా పద్ధతిగా వాళ్ళకు చెప్పి ఇప్పిస్తామని అనుకుంటున్నారు. గాని వాళ్ళు వినడంలేదు. దానిమీద ప్రత్యేకంగా ఒక చట్టము తీసుకువచ్చి హనుమంతరావు కమిటీ report ను implement చేయడానికి ప్రయత్నం చేయవలెనని మనవి చేస్తున్నాను. మన రాష్ట్రము agricultural ప్రదేశము అని మనము నమ్ముతున్నాము. కనుక ఇక్కడ ఉన్న agricultural workers కు Minimum Wages Committee ఒకటి తీసుకురావడం చాలముఖ్యావసరము. Agricultural workers గా చాలమంది పనిచేస్తున్నారు కాబట్టి వాళ్ళకు అటువంటి కమిటీ ఒకటి తీసుకురావలెనని మనవిచేస్తున్నాను. Work charge కొరకు, ఆరురూపాయలు D. A. వాళ్ళకు increase చేసినామని ఆర్థికమంత్రిగారు వెల్లడించారు. అది Agricultural Department లో పనిచేసేటటువంటి కార్మికులకు, P. W. D. కార్మికులకు మొత్తము apply కావలెనని మనవి చేస్తున్నాను.

తరువాత, Taj Glass Factory విషయంలో చాలసార్లు, ప్రయత్నం కూడ చేస్తున్నారు. ఆరువందలమంది కార్మికులకు సంబంధించినటువంటి ఈ విషయాన్ని నేను స్పష్టంగా చెప్పదలచుకొన్నాను. అక్కడ ఉండేటటువంటి management ఆ factory లో ఉండేటటువంటి ముఖ్యమైన వస్తువులను machinery ని అంతా అమ్ముకొని తిన్నారు. అక్కడ ఉండేటటువంటి కార్మికులకు gratuity అనేదికూడా ఇప్పటివరకు ఇవ్వలేదు. అది ముఖ్యమంత్రిగారు ఇప్పించేందుకు ప్రయత్నం చేస్తున్నారని వాళ్ళంతా ఎదురు చూస్తున్నారు. అందులో 9 మంది కార్మికులు ఇప్పటికే, చచ్చిపోయారు. తిండిలేక ఉపవాసాలు ఉండి చచ్చిపోయారు. కనుక అటువంటి industry ని ముఖ్యమంత్రిగారు ఇప్పించినట్లయితే, వాళ్ళకుజీవనం జరుగుతుంది, అధ్యక్షా, మీద్వారా ప్రభుత్వానికి చెప్పదలచుకొన్నాను. ఈ వేళ నడచేటటువంటి ఈ labour policy విషయంలో కొన్ని విషయాలు, మనవి చేయదలచాను. మీరు ఏదో సహాయంచేశారు గాని, workers కొరకు ఇంకొకముఖ్యమైన విషయంఉన్నది. Labour parti-

cipation of management అనేది ఇప్పుడు [illegible] అమలుజరిపింది. ముఖ్యంగా ముఖ్యమంత్రిగారు [illegible] మంత్రిగారైన సంజీవయ్యగారికి [illegible]. [illegible] public sector లో ఎక్కడైతే industries ఉన్నాయో అక్కడ [illegible] అమలు జరిపినట్లయితే ఇప్పుడు ఉండేటటువంటి private sector లో [illegible] వాళ్ళుకూడ భయపడి, మేము కూడ అదేవిధంగా చేస్తాము [illegible] ఉద్దేశానికి రావచ్చు. వాళ్ళుకూడ [illegible] Labour participation of management కు representation ఇవ్వవచ్చు. కాబట్టి industries లో peace ఉంటుంది. దానివల్ల [illegible] శాంతి ఉంటుంది. అప్పుడే మన దేశంలో శాంతి ఏర్పడి labourers లో ఎటువంటి strikes లేకుండా బాగా ఉంటుంది. ఈ అవకాశాన్నిచ్చినందుకు అధ్యక్షులవారికి ధన్యవాదాలు అర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ కె. సుదర్శనరావు (పాల్వంచ) : అధ్యక్షా, ఈ Demand ను [illegible] పరుస్తూ కొన్ని విషయాలు మనవిచేస్తున్నాను. మన రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక విజయవంతంగా జరగడంగాని, లేక ముందు మనము వేసేటటువంటి ప్రణాళికలు బాగా అమలులోకి వచ్చి విజయవంతం కావడంగాని, దేశం ముఖ్యంగా శాంతి నెలకొల్పబడి కార్మికులు, యజమానులు ఒకే అభిప్రాయంతో దేశాన్ని ముందుకు తీసుకొనిపోగాము, ఉత్పత్తిని పెంచుతాము, సరకుల ధరలు తగ్గించి consumer కు తక్కువ ధరలో అందచేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తాము అనే భావము వాళ్ళలో కలిగి ప్రభుత్వముకూడ అదే రకమైన policy లో తీసుకపోయినప్పుడు, అది సంభవం అవుతుంది. అయితే ఇప్పుడు పరిశ్రమలలో దీర్ఘంగా strikes జరుగుతున్నవి. లేకపోతే, lockouts అవన్నీ జరుగుతున్నాయి. కాని వీటితోటే, పరిశ్రమలలో శాంతి ఉన్నదా లేదా అనేది, ఒక మీటరుగా కొలవలేము. కార్మికులలో జీతాలు తక్కువగా ఉన్నవి. ధరలేమో పెరిగిపోతున్నవి, అనేటటువంటి విమర్శకూడ ఉన్నది. ఈ వేళ కూడ ఈ విమర్శలుఉన్నవి. అయితే, పరిశ్రమలలో శాంతి పరిరక్షింపబడాలంటే, మనం కొన్ని విషయాలు గమనించవలసియుంటుంది. మూడు, నాలుగు విధాలుగా పరిశ్రమలలో శాంతి దెబ్బతింటుంది. అది management యొక్క వైఖరి కావచ్చు. లేకపోతే, రాజకీయపార్టీలు ఒకపక్షం వహించడంవల్ల కావచ్చు. లేక పోతే గవర్నమెంటు యొక్క labour విధానం సక్రమంగా లేకపోవడం మూలంగా కావచ్చు. ఈవిధంగా పరిశ్రమలలో ఉండే శాంతి దెబ్బతినడానికి వీలుంటుంది. యూనియన్లను recognise చేసేటప్పుడు ఒక పక్షాన్ని encourage చేసి యింకొకపక్షాన్ని discourage చేస్తే పరిశ్రమలలో శాంతికి భంగం వాటిల్లు

తుంది ఇవాళ ఒక sweet slogan—'one union, one industry'—అని ఉన్నది. దానివల్ల రాజకీయ పార్టీలు—ఏ పార్టీ అయినా సరే—కార్మికులను పెద్ద జమకట్టుకొని యూనియన్‌గా తయారుచేసి, దానిలో చీలికలు తీసుకువచ్చి, రైవల్ యూనియన్లు వద్దని చెబుతూనే రైవల్ యూనియన్లు పెడుతూ ముందుకుపోతున్నారు. అయితే ట్రేడ్ యూనియన్ చట్టం ప్రకారం 7 గురు కార్మికులు ఉన్నచోట యూనియన్ పెట్టుకునే అధికారం ఉన్నది. యూనియన్లు పెట్టుకొని ముందుకుపోతున్నారు. ఒకవైపు ఒకటే యూనియన్ ఉండాలని చెబుతూ, మరొకవైపు యూనియన్లను ఎక్కువచేస్తూపోతున్నారు. దానివల్ల సమస్య పరిష్కారం కాదు. ఒక ఫ్యాక్టరీకి ఒకటికంటె ఎక్కువ యూనియన్లు రిజిష్టర్ అయితే ఆ సమస్యలు పరిష్కారం చేసుకొనే విధానం కార్మికులపైనే వదిలిపెట్టాలి. అది ప్రభుత్వం నిర్ణయించకుండా కార్మికుల శ్రేయస్సు కార్మికులే నిర్ణయించుకునేట్లు చేయుట ఉచితం. ఎన్ని రిజిష్టరు అయినా ఒక పరిమిత సమయంలో వారి కష్టసుఖాలు, డిమాండ్సు—మేనేజ్‌మెంట్ ముందుగాని, ప్రభుత్వం ముందుగాని, ఇండస్ట్రియల్ ట్రిబ్యునల్ ముందుగాని ఎవరు represent చేయాలనేది, ఫలాని యూనియన్ represent చేయాలని, వారికే వదిలిపెట్టాలి. ఏ యూనియన్ కార్మికుల శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని పనిచేయదో ఆ యూనియన్ పడిపోతుంది రెండవ యూనియన్ పైకివస్తుంది. అందుకొరకై 'one union—one industry' అనే పద్ధతికంటె, కార్మికుల శ్రేయస్సు దృష్ట్యా ఎవరు బాగా పనిచేస్తారనేది, కార్మికుల నిర్ణయానికే వదిలిపెట్టుట ఉచితం. కేవలం అది స్లోగన్‌గానే ఉంచితే లాభంలేదు పొలిటికల్ పార్టీస్ ఐక్యం చేసుకొంటే లాభంలేదు. External influences ఉండకూడదు. యూనియన్లు above politics గా ఉండి కార్మికుల శ్రేయస్సు దృష్ట్యా వారి కష్టసుఖాలు మేనేజిమెంటుకు, ప్రభుత్వానికి, ట్రిబ్యూనల్‌కు రిప్రెజెంట్ చేసుకోవాలి. అప్పుడు one union—one industry సాధ్యం అవుతుంది. అది లేక, యూనియన్లను రాజకీయ పక్షాలు తమ స్వప్రయోజనాలకు వాడుకుంటే ఆ స్లోగన్ ఆచరణలో సాధ్యం కాదు.

ఫ్యాక్టరీ లేబరుకు, బోనస్, మినిమమ్ వేజెస్, మెటర్నిటీ బెనిఫిట్సు, కాంపెన్సేషన్—యివన్నీ అడుగుతున్నారు. ఆ విషయంలో ప్రభుత్వం ఏ విధమైన చర్యతీసుకొనుటకు possibility ఉన్నదో పరిశీలించాలి. Employer-employee relationship సరిగా ఉండాలి. లేకపోతే ఆ తగవులు ఎట్లా తీర్చాలి? ఇవాళ ఉన్న Law లో provision ఉన్నదో, లేదో చూడాలి, పరిశీలించాలి. అందులో fit in కాకపోతే కిందవారికి మేలుచేసే స్కీమ్సు ప్రభుత్వము జనరల్‌గా తీసుకొని రాతిపనులు చేసేవారికి, యితర వృత్తుల

వాటికి, ఫ్యాక్టరీ లేబరు [illegible] వారికి [illegible]
[illegible] లు [illegible]
[illegible]

ఇండస్ట్రియల్ కోర్టు పనిచేస్తున్నది. [illegible] స్యలు పరిష్కారం [illegible]. [illegible] dispute [illegible] 14 [illegible] complete [illegible] delay అవుతున్నది. [illegible] అది [illegible]. [illegible] ఒక నిర్దిష్టమైన [illegible] నిర్ణయించాలి [illegible] Industrial Court కు refer [illegible]. Limited period లో conciliation proceedings [illegible] జరపాలని గట్టిగా కొన్ని నిబంధనలు ఏర్పాటు చేయవలెను [illegible].

ఇండస్ట్రియల్ హౌసింగ్ కాలనీలు ఉన్నవి. హైదరాబాదు [illegible] బాదు ప్రాంతాలలో ఉన్నవి. ఒక అడ్వైజరీ కమిటీ ఉన్నది. [illegible] ఫ్యాక్టరీ, D. B. R. మిల్సు, ఆల్విన్ మెటల్ వర్క్సు మొదలైన [illegible] పనిచేసే కార్మికులకు ఇండ్లుండాలని అంటున్నారు. కాని మేనేజిమెంటువారు ఆ కార్మికుల మీద కోపమువచ్చి తీసివేస్తే, వెంటనే ఇండ్లు ఖాళీచేసి వెళ్ళిపోవాలంటే కష్టముగా ఉన్నది.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : ఇండస్ట్రియల్ [illegible] సింగ్ కు సంబంధించిన విషయాలు ఈడిపార్టుమెంటు క్రిందరావు.

శ్రీ బి. శ్రీరామమూర్తి : ఈడిపార్టుమెంటులో క్రొంత మొత్తం కేటాయించబడి యున్నది.

శ్రీ డి. సంజీవయ్య : లేదని నేను చెబుతున్నాను.

శ్రీ డా. ఎ. బి. నాగేశ్వరరావు : మాకు ఇచ్చిన Second Five Year Plan అనే పుస్తకంలో Industrial Housing Scheme క్రింద రు. 4,26,000లు allot కాబడియున్నది.

శ్రీ కె. సుదర్శనరావు : ఈ మంత్రిగారు లేబరు మంత్రిగా ఉన్నారు. కాబట్టి, లేబరుకు సంబంధించిన యీహౌసింగ్ విషయం దానికి సంబంధించిన మంత్రిగారికి pass on చేయించమని కోరుతున్నాను. కార్మికుల కాలనీలలోని ఇండ్లవిషయంలో, వాటిలో ఎన్ని సంవత్సరములనుంచో ఉంటున్న కార్మికులను వెంటనే వెళ్ళిపొమ్మంటే చాల అవస్థగాఉన్నది. ఖాళీచేయమని కుంద,

పెట్టి, బజార్లలో పెరపప్తే కష్టముగా ఉంటోంది. ప్రభుత్వం ఒక నిర్దుష్టమైన విధానం ఆలోచించాలి. ప్రైవేటుఇండ్లలో ఉండేవారికి పదైన యిబ్బంది ఉంటే రెంటు కంట్రోలరువద్దకు వెళ్ళేఅవకాశం ఉన్నది. కాని ఈ కార్మిక కాలనీలలో ఉండి 15, 20 సంవత్సరాలనుంచి పనిచేస్తున్న కార్మికులు రిటైర్ అయినా, మేనేజిమెంటు ఏ కారణాలవల్లనైనా తీసేసినా, అటువంటి కార్మికుల విషయంలో వారికి కొంత టైము యివ్వడంగాని, యింకేదైనా మార్గంగాని ఆలోచించాలి.

ప్రావిడెంటుఫండు రూల్సు కొన్ని ఉన్నవి. వానిలో అందరికీ అవకాశం ఉన్నదో లేదో పరిశీలించాలి. కేంద్రప్రభుత్వం ఏ Labour Acts చేస్తున్నారో అవే ఆంధ్రప్రభుత్వం తీసుకొంటున్నారు. కాని ప్రత్యేకంగా మనరాష్ట్రపరిస్థితులననుసరించి మనకార్మికులకు ఏమిసౌకర్యములు కలిగించవలెనో ఆలోచించుటలేదు. బొంబాయి మొదలైన యితర రాష్ట్రాలలో అక్కడ స్థానిక కార్మికుల పరిస్థితులను గమనించి సెంట్రల్ చట్టాలతోబాటు additions చేర్చి చట్టాలు pass చేసి స్థానిక కార్మికుల హక్కులను రక్షించుటకు పూనుకొంటున్నారు. మనముకూడ ఆ పద్ధతిని అనుసరించాలని కోరుతున్నాను.

కార్మికుడు పని మానుకున్నతరువాత P. F. యివ్వడానికి సంవత్సరం రెండు సంవత్సరాలుకూడ టైము పడుతున్నది. త్వరలో యిచ్చేట్లు చూడాలి. Gratuity (service fund) యివ్వడంకూడ అమలులోకి తేవాలని కోరుతున్నాను. యజమానుల ప్రతినిధులు, కార్మిక ప్రతినిధులు, ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు కూర్చొని ఆలోచించి Gratuity scheme అమలు చేయడానికి ఎంతవరకు వీలున్నదో పరిశీలించి అమలులోకి తీసుకురావాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ యమ్. రాజేశ్వరరావు (దివి - రిజర్వుడ్): అధ్యక్షా, మిత్రులు చాలమంది కనీసవేతనాల చట్టమును వ్యవసాయకూలీలకు అనువర్తింప చేయవలసినదిగా చెప్పారు. అందుకు నేనుకూడ మరొకసారి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. దానిని కొన్ని ప్రాంతాలలో అమలు జరపలేదు. సాధ్యమైనంతత్వరలో అన్ని జిల్లాలలోను ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రభుత్వం కృషిచేస్తుందని ఆశిస్తున్నాను.

Fire services ను సంబంధించి యిదివరకు ఎన్నిసార్లో ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తులు చేశాము. అగ్నిప్రమాదాలు ఎక్కువగా ఉన్నవి. సాధ్యమైనంతవరకు ప్రతి తాలూకా కేంద్రంలో Fire Service Station పెట్టాలని విజ్ఞప్తి చేశాము. శాసన సభలోకూడ చెబుతూ వచ్చాము. కాని ఈ సంవత్సరం బడ్జెటు చూస్తే గతసంవత్సరం రు. 27 లక్షలు కేటాయించిన దానికి యీ సంవత్సరం రు. 22 లక్షలు మాత్రమే ఉన్నది. అది Maintenance charges తగ్గినందువల్ల తగ్గించారో, లేక కొన్ని సర్వీసు స్టేషన్సు ఎత్తివేస్తున్నారో తెలియదు. దీనిని

మరొకసారి పరిశీలనచేసి సాధ్యమైనంతవరకు [illegible] Fire Service Stations ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని [illegible].

ఇప్పుడు స్టువార్టుపురం, సిద్ధాపురం, [illegible] ఉన్నాయి. స్టువార్టుపురం [illegible] సెటిల్మెంటులో ఉంచారు. [illegible] పనులు జరుగుతున్నవి. [illegible] రెండింటి [illegible] అవుతుంది. సిద్ధాపురం [illegible] ఖర్చు పెడుతున్నారు. [illegible] వంటి ఇన్స్టిట్యూషన్సు ఇక్కడ బాగుంటుంది. [illegible] కోరుతున్నాను.

[illegible] ఈ సంవత్సరం [illegible] కొరకు 50 వేల రూపాయలు [illegible] సంఘసంస్కర్తలు [illegible] ఆంధ్రుల [illegible] సమగ్రమైన గ్రంథాన్ని [illegible] మేము ఇదే విషయాన్ని [illegible] సభలో కూడ కోరుతూ వచ్చాము. [illegible] ఖర్చు పెట్టినప్పటికీ బాధలేదు. కనుక, ఆంధ్రులు [illegible] క్రింద ప్రచురింపచేయుటకు [illegible] ఆంధ్రుల చరిత్ర, ఆంధ్రవాఙ్మయచరిత్ర — [illegible] రెండింటినీ సాధ్యమైనంతత్వరలో ప్రచురించుటకు ఒక ప్రత్యేకమైన సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను.

ప్రొవిన్షియల్ ఫైర్ డిపార్టుమెంటు [illegible] దానికొరకు ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చు పెట్టవలసిన అవసరము ఉన్నది. ఈ సంవత్సరం కొంచెం ఎక్కువ ఖర్చుపెడుతున్నప్పటికీ, అది కేవలం ఎస్టాబ్లిష్మెంటుకే ఎక్కువ ఖర్చుపెట్టబడుతున్నట్లు కనుపిస్తున్నది. ప్రైవేట్ డిపార్టుమెంట్ స్టేషన్సుకు 30 వేల రూపాయలు, స్పెషలిస్టు [illegible] 12 వేల రూపాయలు ఖర్చు పెడుతున్నారు. డైరక్టర్ ఆఫీస్ ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ కొరకు 67 వేల రూపాయలు ప్రతి సంవత్సరం అదనంగా ఖర్చుపెట్టబడుతున్నట్లు, యీ [illegible] క్రింద ఖర్చు పెట్టే స్కీములో కనబడుతున్నది. కేవలం ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ పెంచుకొంటూ వెళ్ళేదానికంటే సర్వీస్ పర్సన్సును విస్తృతం చేయటానికి ప్రయత్నం చేయాలి. ప్రతి తాలూకాలో ఒక సర్వీసు పర్సన్ను పెడితే బాగుంటుంది. కొద్దిగా చదువుకొన్నవారు, ఏ విధంగాను ఆధారం లేనటువంటివారు, విధవరాండ్రు

ుబడిలైనవారు ఎూ సర్వీసు ఏకోస్సులో వృత్తులు నేర్చుకొని. వారు స్వతం త్రంగా ఏవనం చేయటానికి ఉపకారం ఉంటుంది. అందుచేత ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్‌కు ఖర్చు పెట్టే డబ్బు తగ్గించియో, లేక ఇంకా అదనంగా హెచ్చు డబ్బు ఖర్చు పెట్టియో, (అవసరమైతే సప్లిమెంటరీ బడ్జెటులో తీసుకువచ్చి) ఎక్కువ సర్వీస్ ఏకోష్సను స్టార్ట్‌చేసి, అనాథలైన వారికు ఆధారం చూపించటానికి ప్రభుత్వం కృషి చేయాలని కోరుతున్నాను.

Statistics డిపార్టుమెంటు గురించి కొంత మనవిచేయవలసి ఉన్నది. ఇదివరకు ఆంధ్ర రాష్ట్రములో "ఎకనమిక్ ఆఫీసర్ టు గవర్నమెంట్" ఉండేవారు తప్ప, దానికి ఒక ప్రత్యేక డిపార్టుమెంటు లేదు. హైదరాబాదు వచ్చినతరువాత మనం ప్రత్యేకంగా ఒక ఎకనమిక్ బ్యూరోను పెట్టుకొన్నాము. ఇది ఉత్తమమైన విషయము. దీనిని ఇంకా డెవలప్ చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. ప్రభుత్వంవారు బైమన్త్లీ ఒక జర్నల్ పబ్లిష్ చేస్తున్నారు. దానిని మన్త్లీ జర్నల్‌గా కన్‌వర్ట్ చేయవచ్చును. దానివల్ల చాల ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. జిల్లాలలో ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు ఏమేమి జరుగుతున్నవో, ఏమేమి అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు అమలుజరుపబడుచున్నవో తెలుపుతూ డిస్ట్రిక్ట్ హేండ్ బుక్స్ వేయిస్తే బాగుంటుంది. పోయిన సంవత్సరం ఇందుకు బడ్జెటులో కొంత కేటాయించబడినది. కాని ఈ సంవత్సరం దానికొరకు ఏమీ బడ్జెటులో కేటాయింపబడలేదు. దానికి బడ్జెటులో ప్రొవిజన్ క్రియేట్ చేయాలని కోరుతున్నాను.

గవర్నమెంట్ ఎగ్జామినేషన్స్‌కు సంబంధించి కొన్ని విషయాలు చెప్ప దలచుకొన్నాను. వాటివల్ల కొంత డబ్బు వస్తున్నది. సంతోషమే. కమీషనర్ ఆఫ్ గవర్నమెంట్ ఎగ్జామినేషన్స్ డిపార్టుమెంటుకు 19 లక్షల రూపాయలు వస్తున్నవని, ఖర్చులు 14 లక్షల రూపాయలు అవుతున్నాయని అన్నారు. గవర్నమెంట్ ఎగ్జామినేషన్స్‌కు చాలమంది కేండిడేట్స్ వెళ్ళుతున్నప్పుడు, ప్రభుత్వం జిల్లా కేంద్రాలలో పరీక్షలు నడపటానికి ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. సర్వీసుకమీషన్‌కు సంబంధించిన పరీక్షలను జిల్లా కేంద్రాలలో పెడితే బాగుంటుంది. సర్వీసుకమీషన్‌కు 3 లక్షల రూపాయలు ఎగ్జామినేషన్ ఫీజువల్ల వస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. అంతేకాకుండా కాండిడేట్స్ ఇక్కడకు వచ్చి పరీక్షలకు కూర్చోవటంవల్ల మొత్తం ఇంకో లక్ష రూపాయలు కాండిడేట్స్ ఖర్చుపెట్టవలసివస్తున్నది. కనుక జిల్లా కేంద్రాలలో యీ పరీక్షలు పెట్టటానికి ఏర్పాట్లు చేయవలసి ఉన్నది.

బ్యూరో ఆఫ్ ఎకనమిక్స్ డిపార్టుమెంట్‌వారు సర్వేస్ చేయటానికి కొంత డబ్బు ఎలాట్ చేశారు. సమగ్రమైన సర్వేస్ చేయించవలసిన సబ్‌జక్ట్స్ కొన్ని ఉన్నాయి. ట్రేనింగ్‌కు సంబంధించి, ఎంతోమంది నిరుద్యోగులుగా ఉన్నారు.

వారికి ప్రభుత్వం సహాయం చేయవలసి ఉన్నది. ఎంతవరకు ప్రభుత్వం సహాయం చేయటానికి అవకాశం ఉన్నదో సర్వే చేయించటానికి మనము ఒక స్కీము ఎప్రూవ్ చేయించి, దానికి ప్రత్యేకమైన స్టాఫ్‌ను వేసినట్లయితే బాగుంటుంది.

మునిసిపాలిటీలలో, అర్బన్ ఏరియాస్‌లో బెగ్గర్స్ వ్యవహారం రోజు రోజుకు పెరుగుతున్నది. దానివల్ల ప్రజల ఆరోగ్యానికి ఆటంకం కలుగుతున్నది. దానివల్ల వ్యాధులు రావటం, ప్రజారోగ్యం దెబ్బతినటం జరుగుతున్న దనేది ప్రభుత్వం గుర్తించాలి. దీనికి ఒక యాక్టు ఉన్నది. కాని, దానిని అమలుపర్చటం లేదు. ఎందుకంటే, వారికి ఆల్టర్ నేటివ్ రిలీఫ్ చూపించటానికి కావలసిన మార్గాలు మనం అన్వేషించటం లేదు. అందువల్ల ఆ యాక్టును అమలుజరుప లేకపోతున్నాము. పట్టణాలలో వీళ్ళకు బెగ్గర్ హోమ్స్ ఎక్కువగా స్టార్ట్ చేయటానికి పూనుకొంటే బాగుంటుంది. ఈ బెగ్గర్ హోమ్స్‌కు ఈ సంవత్సరం 46 వేల రూపాయలు కేటాయించారు. హైదరాబాదు ఏరియాలో ఒక బెగ్గర్ హౌస్ పెట్టారని వింటున్నాము. బహుశః యీ డబ్బు అక్కడ ఖర్చు పెట్ట బడుతుం దనుకొంటాను. ప్రభుత్వానికి డబ్బు లేకపోతే, అర్బన్ ఇన్‌కమ్ మీద పూర్ సెస్ అనే పేరుతో పన్ను వేయండి. బెగ్గర్స్ సంఖ్య తగ్గించకపోతే ప్రజారోగ్యం దెబ్బతింటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్‌కి సంబంధించి, దానిపై చాల కంప్ల యింట్స్ వస్తున్నాయి. అక్కడ సక్రమంగా పని జరగటంలేదని చాలమంది చెబుతున్నారు. ఇందులో అవినీతి పెరిగిందని, సీనియారిటీ ప్రకారం పంపించ కుండా, తమ ఇష్టమైనవారిని ఇంటర్‌వ్యూలకు పంపిస్తున్నారని తెలుస్తున్నది. "అసలు ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్ లేకపోయినా బాగుండేది; డైరక్టుగా ఇంటర్‌వ్యూకు వెళ్ళేవాళ్ళము; ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్‌వల్ల నష్టం కలుగు తోంది" అని చాలమంది బాధపడుతున్నారు. ఈ విషయంలో దర్యాప్తు చేయించాలి. సీనియారిటీ ప్రకారం అక్కడివారికి ఉద్యోగాలు ఇప్పించకపోతే, ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్చేంజ్‌వల్ల మేలుకంటే కీడు ఎక్కువ కలుగుతుంది కాబట్టి, ప్రభుత్వం దీని విషయమై జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలి.

ఇండస్ట్రియల్ ఎస్టేట్స్ బెజవాడలో, విజయనగరంలో, సామర్లకోటలో నిర్మిస్తున్నారు. వీవింగ్ ఇండస్ట్రీకి సంబంధించి, ఒక ఇండస్ట్రియల్ ఎస్టేట్ స్థాపిస్తే బాగుంటుంది. ఆ విషయాన్ని ప్రభుత్వం జాగ్రత్తగా ఆలోచించి, మొదట దీనిని మోడల్‌గా ఏర్పాటుచేస్తే, తరువాత దాని ఫలితాలనుబట్టి, ఇతర ప్రాంతాలకు ఎక్స్టెండ్ చేయవచ్చును. కనుక దీనినిగురించి ఆలోచించా లని కోరుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

డాక్టర్ ఎ. బి. నాగేశ్వరరావు (రాజమండ్రి) : అధ్యక్షా, కార్మికరంగం ఎంతో ప్రాధాన్యత వహించిన యీ రోజున ఆ కార్మికశాఖకు సంబంధించి ప్రత్యేక డిమాండ్‌ను ప్రవేశపెట్టక, ఇంకా ఏడు అంశాలతో, మిస్‌లేనియస్ డిమాండ్‌గా ప్రవేశపెట్టటం సరైనదికాదు. లేబర్ డిమాండ్ వేరే ప్రత్యేకంగా పెడితే బాగుంటుందని నా సూచన. లేబర్ ఆర్గనైజేషన్స్, ట్రయిబల్ ఆర్గనైజేషన్స్ అని కొందరు గౌరవనీయ సభ్యులు మాట్లాడుతూ అన్నారు. లేబర్ ఎసోసియేషన్స్‌లో అవుట్‌సైడర్స్ ప్రెసిడెంట్‌గాను, సెక్రటరీగాను ఉండటంవల్ల అవి ట్రయిబల్ ఆర్గనైజేషన్స్‌గా ఉంటున్నమాట నిజమే. కాని, అది రెండు పక్షాలనుండి జరుగుతోందని మనవిచేస్తున్నాను నాకు తెలిసినంత వరకు. — రాజమండ్రి పట్టణంలో రాజమండ్రి పేపర్ మిల్ వర్కర్స్‌ను ఐ. యల్. టి. డి వర్కర్స్‌ను యీ రెండుపక్షాలవారే చేరదీస్తున్నారు. కొందరు వీరిని చేరదీయటం, కొందరు వారిని చేరదీయటం జరుగుతున్నది. మొత్తంమీద వీటిల్లో అవుట్‌సైడర్స్ ప్రెసిడెంట్‌గా సెక్రటరీగా ఉండటంవల్ల వారిలోవారికి కలతలు రావటం జరుగుతున్నది కనుక వారి ఎసోసియేషన్స్‌తో (కావాలంటే రూల్సుగాని, బైలాస్‌గాని మార్చి) అవుట్‌సైడర్స్‌ను ప్రెసిడెంట్‌గా, సెక్రటరీగా లేకుండాచేస్తే, వారిలో రైవలరీతగ్గి, వారందరు కలిసి, ఐకమత్యంతో, తమ కోరికలను ప్రభుత్వంయెందు పెట్టటానికి సావకాశం ఉంటుందని నాయొక్కసూచన. ప్రభుత్వం లేబర్‌లాస్‌ను, మద్రాస్ షాప్స్ అండ్ ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్ యాక్టును సక్రమంగా ఎన్‌ఫోర్స్ చేయించి, తాము నడుపుతున్న పరిశ్రమలలోని, ఫ్యాక్టరీలలోని కార్మికులకు నిర్దుష్టంగా అమలు జరిపి తీరవలెను. తరువాత ప్రయివేటు పరిశ్రమల, ఫ్యాక్టరీలలోని కార్మికులకు ఎందుకు అమలు జరపటంలేదని ప్రభుత్వం ఖచ్చితంగా అడగవచ్చును. మద్రాసు షాప్స్ ఎస్టాబ్లిష్‌మెంట్ యాక్టును అమలు జరుపుటకు అసిస్టెంట్ లేబర్ ఇన్‌స్పెక్టర్ శ్రద్ధ చూపటంలేదు.

చాలమంది గౌరవసభ్యులు హనుమంతరావు కమిటీగురించి చెప్పారు, హనుమంతరావు కమిటీయొక్క కొన్ని సూచనలను ప్రభుత్వం అమలుజరిపి, కొన్ని సూచనలను అమలు జరపనట్లు వారు చెప్పారు. ప్రభుత్వంవారు హనుమంతరావుకమిటీ సూచనలను అమలు జరపకపోతే, వేరే ఇంకో కమిటీనివేసి నిర్దుష్టంగా కార్మికసమస్యలను, కార్మికుల కష్టాలను నివారించుటకు ప్రయత్నిస్తే బాగుంటుంది. ఇదివరకు ఆంధ్రరాష్ట్రములో (కర్నూల్‌లో) ఎగ్రికల్చరల్ లేబర్ యాక్టును, మినిమమ్ వేజెస్‌యాక్టును 14 గ్రామాలలో అమలుజరిపారు. ఇప్పటికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడి రెండు సంవత్సరాలు అయినది, కాని ఎగ్రికల్చరల్ లేబర్ వేజెస్ యాక్టును ఇంతవరకు ఇతర గ్రామాలకు, ఇతర జిల్లాలకు

ఎక్స్టెండ్ చేసినట్లు కనబడదు. కనుక వీలైనంత త్వరలో యీ చట్టాలను రాష్ట్రవ్యాప్తంగా అమలుజరిపితే చాలామంది వ్యవసాయకూలీలకు లాభం కలుగుతుంది. కనుక ఆ చట్టాలను వెంటనే అమలు చేయించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

దీనిలో ఉన్న 9 items లో fire services కూడ ఉన్నవి. 1958-59 లో Original Budget లో 23,60,000 కేటాయించారు. Revised estimate లో ఆ మొత్తం 28,37,000 అయినది. 1959-60 లో 23 లక్షల 62 వేలు అయింది. కారణం ఏమిటో తెలియదు. Fire Service Stations increase చేస్తున్నాం అని చెబుతున్నారు. Fire Service Stations ప్రతి తాలూకాకు అవసరం. ముఖ్యంగా వేసవికాలం వచ్చేసరికి అన్ని ప్రాంతాలలో ఆ మూడు నెలలు గ్రామస్థులు ఏ యిళ్ళు తగులబడిపోతాయో అనే ఆదుర్దాలో ఉంటారు. ప్రభుత్వం యిప్పటికే కృషి చేస్తున్నప్పటికీ, యింకా కొంచెం త్వరగా తాలూకా headquarters లో నయినా fire service stations పెట్టేట్లుగా budget ను కొంచెం increase చేస్తే బాగా ఉంటుందని ప్రభుత్వానికి సూచిస్తున్నాను.

Labour కు సంబంధించి Industrial Housing Scheme కు 4 లక్షల 25 వేల రూపాయలు provision చూపించారు. కొన్ని నెలలక్రిందట ముఖ్య మంత్రిగారు, కార్మికమంత్రిగారు రాజమండ్రిలోని Andhra Paper Mill ను సందర్శించినప్పుడు కూలీలు వారియొక్క grievances లో ముఖ్యంగా housing accomodation కలుగచేయాలని మనవి చేసుకున్నారు. అప్పుడు వారు ఆలోచిస్తామని చెప్పారు. అది ఏమైన ఆలోచించడం జరిగితే, లేకపోతే Government చేత నడపబడేటటువంటి Andhra Paper Mill లోనే housing scheme ను అమలు పరచకపోవడం శోచనీయం అని వారికి మనవి చేసుకుంటున్నాను.

Preservation and transcription of ancient manuscripts అని ఈ items లో ఒకటి ఉన్నది. ఈమధ్యనే paper లో చదివాను. Madras లో వున్న library లో తెలుగుకు సంబంధించినటువంటి records ఉన్నాయని, అవి మనకు యిస్తారని ఏదో paper లో చూశాను. మన ప్రభుత్వం తీసుకున్నదో లేదో తెలియదు. వీలైనంతవరకు వాటిని తెప్పించవలసిందని కోరుతున్నాను. ముఖ్యమైన గ్రంథాలయాలలో చీకిపోతున్నటువంటి, చినిగిపోతున్నటువంటి old manuscripts చాల ఉన్నాయి. రాజమండ్రిలో గౌతమ library ఉన్నది. అది పురాతనమైన library. దానిలో తాటియాకు మీద వ్రాసిన గ్రంథాలు అనేకం ఉన్నాయి. ప్రభుత్వంవారు శ్రద్ధవహించి అటువంటివాటిని తీసుకొని preserve చేసే ఆలోచన చేయవలసిందని వారిని కోరుచున్నాను.

Women Welfare విషయంలో నాదగ్గర ఉన్న పుస్తకాలలో లక్ష 40 వేలు ఒక item, 28 వేలు ఒక item కనబడుతున్నది. ఇది చాల తక్కువ amount అని నా అభిప్రాయం. ఇప్పుడు అధ్యక్షత వహించిన లక్ష్మీకాంతమ్మగారు మాట్లాడుతూ ఆమె గ్రామాలకు వెళ్ళినట్లు అనేకమంది కట్టుకోవానికి బట్టకూడలేక స్త్రీలు బాధపడుతున్నట్లు చూశానని చెప్పారు. State Welfare Board వారు, Central Welfare Board వారు కలిసి rescue homes అని, shelter houses అని పెడుతున్నారు. వాటిల్లో అనేక మందిని తీసుకొచ్చి, ప్రోత్సహించి ఏదో వృత్తివిద్య నేర్పించి వారిని economical గా పైకి తీసుకురావలెనన్నట్లయితే దీనిలో ఏర్పాటు చేసిన amount చాలదు. తినడానికి తిండిలేక నీచవృత్తి అవలంబిస్తున్న స్త్రీలు అనేకమంది ఉన్నారు. వారందరినీ సరైన మార్గంలో ఉంచవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంమీద ఉన్నది. కాబట్టి ఈ డబ్బును యింకా ఎక్కువచేసి rescue homes ను, shelter homes ను ఎక్కువగా పెట్టవలెనని ప్రభుత్వంవారిని కోరుతున్నాను.

"Maintenance of Charitable and other institutions," గురించి ఉన్నది. కొన్ని సంవత్సరాల క్రిందట ఒక special officer ను వేశారు. వారు కొన్ని వివరాలలోకి వెళ్ళారు. Trust properties లో చాలమంది లక్షల కొలది అపహరించి వారి స్వార్థంకోసం ఆస్తులు కొనుక్కొని, బాగు పడిన instances ఉన్నాయి. ఆ special officer గారు అవన్నీ ప్రభుత్వ notice కు తీసుకువచ్చారు. మా రాజమండ్రికి సంబంధించినంత వరకు నేను స్వయంగా తీసుకువెళ్ళి Secretary గారికి petition యిచ్చాను. Minister గారితో చెప్పుకున్నాను వారు property ని misappropriate చేస్తున్నారు, alienate చేస్తున్నారు. నాకు తెలిసినంత వరకు ఆ property మీద 6, 7 లక్షల రూపాయలకు account చెప్పవలసి ఉన్నది. ఆ 6, 7 లక్షల రూపాయల account పోగా ఆ ఆసామియే రాజమండ్రి మునిసిపాలిటీకి షుమారు 80 వేలు యివ్వాలి, ఇంకా income tax కొన్ని లక్షలు యివ్వాలి. ఇవన్నీ వారికిచ్చిన petition లో ఉన్నప్పటికీ కూడ తగిన చర్య తీసుకోకపోవడం మూలంగా దానికి రావలసిన రాబడి రావడంలేదు. అసలా డిపార్టుమెంటే సక్రమంగా నడవడంలేదేమో! ఇటువంటి విషయాలలో శ్రద్ధవహించి trust properties ను సక్రమంగా నడిపించే బాధ్యత వహించవలసిందని ప్రభుత్వాన్ని వినయపూర్వకంగా కోరుతున్నాను.

Rehabilitation of Social Assistance to the infirm and the aged- అని 10 వేల రూపాయలు provision ఒకటి కనబడుతున్నది. మనరాష్ట్ర

ములో Beggar Act ఉన్నది. గాని, ఎక్కడా ఆ Beggar Actను enforce చేయడములేదు. కుష్ఠురోగులు, కుంటి, గుడ్డి మొదలైనవాళ్ళు చాలమంది ఉన్నారు Madras లో Philanthrophic Institute ఒకటి ఉన్నది. Government వారు beggars నందరినీ అక్కడికి పంపిస్తున్నారు. నెలకు మనిషికి 15 రూపాయలు యిచ్చి private institutions లో maintain చేయిస్తున్నారు. మన ప్రభుత్వంకూడ experimental గా Beggar Act ను కొన్ని చోట్ల అయినా enforce చేసి infirmed and aged people కు యింకా కొంచెము ఎక్కువ provision చూపించవలసిందిగా కోరుతూ సెలవుతీసుకుంటున్నాను.

*శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాస్ (పాతపట్నం-జనరల్) : అధ్యక్షా, Miscellaneous demand ను బలపరుస్తూ, beggar problem గురించి కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకున్నాను. ఈనాడు మనం దేశాభివృద్ధికి అనేక కార్యక్రమాలు సాధించుకుంటున్నా యింకా దేశంలో beggars ఉన్నారని చెప్పుకోవడం ప్రతి ఒక్కరికి కష్టమైన విషయమే. ఈ beggar problem ను slove చేయడానికి ప్రభుత్వం ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ వహించాలి. దేశంలో అడుక్కు తినే వాళ్ళ పేరుతో, దొంగలు, ఇంకా అనేక రకాలైన మనుష్యులు ఉండడం సొసైటీకి చాల అవమానకరమే కాకుండా అనాగరికతకు కూడ కారణం అవుతున్నది. Beggars లో పనిచేయగలరు అని అనుకున్న వాళ్ళంగరి చేత ప్రాజెక్టులు మొదలైన వాటిల్లో పనిచేయించి వారికి వృత్తి కల్పించడానికి అవకాశం ఉన్నది. మనం యింకా 10,15 ఏళ్ళవరకు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు సాధించుకుంటూ ఉండేటప్పుడు వీరందరికీ అక్కడ పనిపాటలు కల్పించవచ్చు. కాలుపోయి. చెయ్యిపోయి, కళ్ళు కనిపించనివారు ఉన్నారు. వీరికి beggar homes సృష్టించాలి. వృత్తి చేసుకోడానికి కూడ అవకాశం లేనప్పుడు వారికి తిండి కూడ మనమే కల్పించాలి. దేశంలో అనేక temples ఉన్నాయి. వాటికి చాల రాబడి ఉన్నది. వాటి తాలూకు ధనాన్ని కొంత వరకు దీనికి కేటాయించి ప్రతి జిల్లాలోను కనీసం ఒకటి, రెండు beggar homes నయినా సృష్టించాలి. ఇంకా ధనం చాలకపోతే ముఖ్యమంత్రి fund అని ప్రత్యేకంగా ఒక charitable fund ను raise చేయవచ్చు. అటువంటి homes ను సృష్టించుకున్నప్పుడే ఆంధ్రదేశం యితర రాష్ట్రాలకు ఆదర్శంగా ఉండడమేగాకుండా మానవ జాతికే కళంకమైన beggar problem ను మనం తీర్చినవాళ్ళం అవుతాము. స్వాతంత్ర్యం సంపాదించుకున్న తరువాత కూడ beggar problem ను solve చేయలేదంటే అది నాగరికతకే తీరని దెబ్బగా కన్పిస్తుంది. అందుచేత కోవెలలో. వస్తున్న అధిక ధనాన్ని దీని క్రింద

ఉపయోగించుకోవచ్చు. ఈనాడు మనం అనేక ఫ్యాక్టరీలు కట్టిస్తున్నాము. ఇంకా అనేక కార్యక్రమాలు సాధించుకుంటున్నాం. పనిచేయుగలిగిన వాళ్ళందరికీ యిటువంటి **departmental works** లో పనులు కల్పించడంద్వారాను, పని చేయలేని వారికి **beggar homes** ను సృష్టించడంద్వారాను దేశానికి మేలు చేయడమే కాకుండా, దేశాన్ని అనేకవిధాల పీడిస్తున్న **beggar problem** ను తీర్చినవాళ్ళం అవుతాము.

దేశం అనేక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను సాధించుకుంటున్న యీ సమయములో **labourers** కు కల్పించవలసిన సౌకర్యాలను గురించి కూడా ఆలోచించవలసియున్నది. ఈ బాధ్యత ప్రభుత్వంపైనున్నది. **Labour Organisations** కు కార్యదర్శులుగాను, అధ్యక్షులుగా నుండే వారు తప్పక కార్మికులై వుండవలెను. బయటివారు ఆ స్థానములలో వుండనట్లుగా ప్రభుత్వం ఒక శాసనం చేయవలయునని నావుద్దేశం. కార్మికులే తమ కష్టసుఖాలు తెలుసుకుని, తెలుపుకొన్ననాడే, దేశమునకు శ్రేయస్సు. లేకపోతే యితర రాజకీయ పక్షాలు దారిచేసుకుని తమ కోర్కెలకు **labour** ను వుపయోగించుకునే ప్రమాదం ఏర్పడుతుంది. సమ్మెలు మొదలగునవి జరుగుట యీనాడు దేశమునకు మంచిదిగాదు. అవి దేశము యొక్క అభివృద్ధికి నిరోధకాలు కాగలవు. ఈనాడు దేశం అన్నిరంగాలలోను సర్వతోముఖాభివృద్ధి సాధించుటకు ప్రయత్నిస్తున్నది.

ఫ్యాక్టరీదారు కీ కార్మికులకుఅప్పుడప్పుడు తగాదాలు వస్తూనేవుంటాయి. అలాటప్పుడు వాటిని పరిష్కరించుటకు శాశ్వతంగా ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేయవలసి ఉన్నది. **Labour** నుండి ఒక **representative** ను, **factory** నుండి ఒక **representative** ను, ప్రభుత్వము నుండి ఒక **representative**, యీ ముగ్గురితో శాశ్వతంగా ఉండునట్లు ఒక **Standing Committee** ని, ఏర్పాటు చేయవలసియున్నది. సమస్యలుత్పన్న మయినపుడు యీ ముగ్గురూ కలిసి వాటిని పరిష్కరించడానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఒక వేళ అవి అప్పటికీ తరగకపోతే ప్రభుత్వం జోక్యం కల్పించుకుని సమ్మెలు మొదలైనవి జరుగకుండా చూడవలసియున్నది. దేశం పారిశ్రామికంగా వెనుకబడివున్నది. సామాన్యంగా **Labour Organisations** అన్నీ కమ్యూనిస్టులచేతుల్లో వుంటున్నాయి. దీని వలన ఏమవుతుందో ఏమోనని అనేకమంది **industrialists** పరిశ్రమను నెలకొల్పుటకు దడిసిన విషయం మనకందరకూ తెలుసు. అందువలన మనమనేక పరిశ్రమలను నెలకొల్పుకుని, అభివృద్ధి చేసుకొనుటకు లేబర్‌లో క్రమశిక్షణ, కట్టుదిట్టమైన కార్యాచరణ చాలా అవసరం. కేవలం వారి కోరికతే

ప్రధానం కాదు. ఈనాడు దేశంలో సరియైన తిండిలేక అల్లాడుచున్న వారు నూటికి 80 మంది ఏరకుపున్నారు. ఈసమస్య బహుశా ఏ 20 ఏళ్ళ నాటికో మనం సాధించుకో గలము అనిపిస్తున్నది. ఏ పది మందికో యిరవై మందికో తప్ప తక్కిన అందరికీ సమస్యలు వున్నాయి. సమస్యలనే కాదు చూడవలసింది, మన దేశం అన్ని రంగాలలో అభివృద్ధి చెందడానికి మార్గాలు అన్వేషించాలి. భావి తరాలవారు కష్టపడకూడదు అనే ప్రవృత్తి మను కార్మికులలో - ప్రతి ఒక్కరిలో వున్ననాడే మన ఆశయాలను సాధించుకొనగలము. రాజకీయవాదులు లేబర్ ఆర్గనైజేషన్స్‌లో దూరి వానిని తమ స్వలాభముకొరకు వినియోగించుకొనకుండా చూడవలసి యున్నది. దాని వలన దేశమునకు ఏమాత్రం మేలు కలుగదు. ఇటువంటి పరిస్థితులు దేశంలో వున్నప్పుడు మనమేకాదు, యితరులు వచ్చి మన ప్రాంతములలో పరిశ్రమలను అభివృద్ధి చేయుటకు భయపడుట సహజము. ఈసమయములో లేబర్ రూల్సులో కొన్ని మార్పులు చేయవలసిన అవసర మున్నది. కార్మికులే తమ ఆర్గనై జేషన్స్‌కు అధ్యక్షులుగా వుండి, తమ సమస్యలను పరిష్కరించుకొనడానికి ప్రయత్నించాలి. లేక ఎవరో పెత్తందార్లు వచ్చి తీర్పుచెప్పారనేది పట్టిది. అనేక మంది యీ విధముగా లేబరును తమ వుపయోగముకొరకు వుపయోగించుకుంటున్న సంఘటనలు మనం చూస్తున్నాం. అందువలన శాశ్వతంగా వుండే ఒక Standing Committee ని ఏర్పాటు చేయవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతయినా వుందని మరొకసారి మనవి చేస్తున్నాను.

అన్నింటికంటే ఎక్కువగా దేశాన్ని చీకాకు కలిగిస్తున్న సమస్య మరొకటి వున్నది. అది beggar problem. దీని పరిష్కారానికి శ్రీ సంజీవ రెడ్డిగారు తగు శ్రద్ధ వహిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఈ రోజున రైళ్ళలో చూసినా, బస్సులలో చూసినా వాళ్ళే కనబడుతున్నారు. వీళ్లు beggars? లేక దొంగలా? అనే అనుమానంకూడా వస్తున్నది. ఏ కాలో, చెయ్యో పోయినవాళ్ళు కూర్చునివుంటే అది వేరే విషయం. కాని ఆరోగ్యవంతంగా వున్నవారే అవుపిస్తున్నారు. వీళ్ళు దొంగతనాలు చేయుటకు అట్లా వస్తున్నారేమో తెలియదు. కనుక యిటువంటి వారిని beggars నుండి విడదీయుటకు ఒక శాసనం తీసుకునిరావలసి వుంది. ఈ శాసనం అమలుకు కావలసిన డబ్బు యితర పద్దులనుండి కొంత కేటాయించుకొనవచ్చును. తరువాత భారతదేశంలో దానధర్మాలు చేసేవారు అనేకమంది వున్నారు. ఆ దానధర్మాలకుసంబంధించి ఒక fund ను ఏర్పాటుచేస్తే లక్షలాది రూపాయలను పోగుచేయడానికి అవకాశమున్నది. తద్వారా జిల్లాకు ఒకటో, రెండో beggar homes ను స్థాపించుకొనవలసి యున్నది. దేవాలయాలకు సంబంధించిన కొంత ఆస్తి వుంటుంది. తిరుపతి శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిదయతో

మనం విశ్వవిద్యాలయాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాము. ఆ దేముని ధనముతోనే అనేక హాస్పిటల్సు మొదలైనవి ఘనకార్యాలు సాధించుకున్నాము. కేవలం వీధుల్లోపడి అడుక్కుతింటున్న beggars కు రక్షణ కల్పించవలసిన అవసరం దేమునికికూడా వున్నది. దేముని ధనమును కొంత యీ కార్యక్రమానికి వినియోగించుటవలన తప్పులేదు. ఎవరికి ఆక్షేపణ వుండదు. ఈ beggars problem దేశంలో నానాటికి పెరిగితే, అవినీతి, అరాజకం వ్యాపించే అవకాశం వుంది. వీళ్ళలో అడుక్కుతినే వారేకాదు, దొంగతనాలు చేసేవాళ్ళు అనేక జబ్బులు కలవారలుకూడ వుంటున్నారు. Leprosy వున్నవారు అనేకమంది వుంటున్నారు. ఇందుకు కొన్ని clinics ను ఏర్పాటు చేయవలసి యున్నది. వారందరూ అక్కడికి వెళ్ళి జబ్బులు బాగుచేసుకొనే విధముగా శాసనము చేయ వలసివుంది. ఈ problem ను పరిష్కరించుటలో మన ప్రభుత్వం ముందంజవేసి, యితర రాష్ట్రంవారికి ఆదర్శప్రాయం కాగలదని ఆశిస్తున్నాను. ముఖ్యంగా యిందుకు beggar homes ను సృష్టించవలసి వుందని మరొకసారి తెలుపు తున్నాను.

అగ్రికల్చరల్ లేబరర్స్ ప్రాబ్లెముకూడా క్లిష్టముగానే తయారైనది వీరికి మినిమమ్ వేజెస్ నిర్ణయించవలెనా; ఆ విధముగా నిర్ణయించుటకు అవకాశ మున్నదా, లేదా? అనే విషయమును పరిశీలించుటకు ప్రభుత్వ మొక కమిటీని నియమించినది. అందుకు ప్రభుత్వమును అభినందించుచున్నాను. కమిటీవారు యీ విషయాలన్నీ వాస్తవిక దృష్టితో పరిశీలించవలసి వున్నది. వేజెస్ విషయం ప్రత్యేకంగా, జాగ్రత్తగా కమిటీవారు ఆలోచించాలని కోరు చున్నాను. తమరు నాకీ అవకాశమును కలుగజేసినందుకు ధన్యవాదము లర్పిస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

*శ్రీ యస్. వేమయ్య (బుచ్చిరెడ్డిపాలెం-రిజర్వుడు) : అధ్యక్షుడా, ఈ పద్దు క్రింద కేటాయించబడిన మొత్తం రాష్ట్రావసరాల దృష్ట్యా చాలా అల్పమని చెప్పాలి. ఇంతకుముందు మిత్రులు తెలిపిన విషయాలతో నేను పూర్తిగా ఏకీభవిస్తూ, మరికొన్ని విషయాలు ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడానికి ప్రయత్ని స్తున్నాను. అన్నింటికంటె ముఖ్య విషయం—ప్రపంచంలోని ఏ దేశంలోను లేనంత మానవసంపద మనకు ఉంది. మనకు లేబర్ ఫోర్సు ఎంతో వుంది. దేశంలో ఎంతోమంది నిరుద్యోగులుగా నున్నారు. వారి శక్తినంతా మనము దేశసౌభాగ్యమునకు ఉపయోగించుకోవలేకపోతున్నందుకు చాలా బాధగా నున్నది. అన్ని రంగములలో అభివృద్ధికి కృషి చేస్తున్న ప్రభుత్వము యీ లేబర్ 'ఫోర్సు'ను కూడ సక్రమముగ దేశకల్యాణమునకు వినియోగపరచుటకు ప్రయత్నించవలసి వున్నది. దీనికి మన రాష్ట్రప్రభుత్వము కొంతవరకు కృషి

చేస్తున్నది. కాని అది సముద్రములో ఇంగువ కలిపిన విధముగా ఉంటుందని మనవిజేస్తున్నాను. ఈ కృషి చాలదు.

అన్నిరంగాలలోను నిరుద్యోగులు ఎక్కువగా ఉన్నారు. Labourersలో గాని చదువుకున్న వారిలోగాని, కార్మికరంగంలోగాని, వ్యవసాయ కార్మికరంగంలో గాని చాలమంది నిరుద్యోగు లున్నారు. వ్యవసాయ కూలీలకు రెండు మూడు మాసాలు మాత్రమే పని ఉంటుంది. మిగిలిన 9. 10 నెలలు పని లేకుండానే ఉంటు న్నారు. అందువల్ల వారి సంపత్తు అంతా కూడ వృథా అయిపోతున్నది. ఆ సంపత్తును వినియోగించుకోడానికి ప్రభుత్వం కృషిచేయాలని కోరుతున్నాను. Agricultural Minimum Wages Act 1948వ సంవత్సరంలో pass అయినది. ఇన్ని సంవత్సరాలు గడచిపోయినా సదరు చట్టాన్ని మన రాష్ట్రంలో అమలుచేయడానికి కృషి అంత ఎక్కువగా జరుగలేదు 14 గ్రామాలలో ఆ చట్టమును apply చేయాలన్నారు. ఆ గ్రామాలు ఎక్కడో మూగుముూలలలో ఉన్నాయి ఏమి జరగిందో దర్యాప్తు చేయడానికి ఎవ్వరికీ తెలియని పరిస్థితులు ఏర్పడినాయి కనీసం, మాగాణి ప్రాంతాలు ఉన్న గ్రామాలకు దానిని విస్తరింపచేయమని మంత్రిగారిని కోరుతుంటే ప్రతి సంవత్సరం కూడ "రెవిన్యూ బోర్డువారిని రిపోర్టు పంపమని అడిగాము; అది వచ్చిన తరువాత ఆలోచించి తగిన చర్యలు తిసుకుంటాము" అని చెబుతూ ఉంటారు. అంతకంటె ఏమీ జరగడంలేదు. దీనిని గురించి యీ మధ్యనే ఒక కమిటీ వేశారు. ఆ కమిటీ కార్యక్రమం ఎంతవరకు జరిగిందో తెలియడంలేదు. 14 గ్రామాలలో అమలులోనికి తెచ్చిన చట్టంయొక్క ఫలితము ఏమిటి? అసలు ఎంతవరకు అమలుజరిగింది, దానిమీద ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలు ఏమిటి? వీటన్నిటికీ కూడ, రెవిన్యూ బోర్డునుంచి రిపోర్టు రావాలని చెప్పటం తప్ప అంతకంటె ఏమీ లేదు.

ఈనాడు labourersను అనేక విధాలుగా exploit చేయడం జరుగు తోంది. దీనికి, వారిలోని అమాయకత్వం, పరిస్థితులు కూడ దోహదమిస్తు న్నాయి. ఈ మధ్య నా మిత్రు డొకడు ఒక విషయం చెప్పినాడు. ఆయన employee గా ఉంటున్నాడు. ఫ్యాక్టరీలలో ఎక్కువ లాభాలు వస్తున్నప్పటికీ కనీసం 50% లాభం వచ్చినట్లయినా labourersకు తెలియకుండా మభ్యపెట్టడం జరుగుతోంది. ఎంత ఆదాయం వస్తున్నదో; ఎంత లాభం వస్తున్నదో తెలుసు కొనే శక్తి labourersకు లేదు. ఇందువల్లనే వీరి కోరికలను employers ఏమాత్రం కూడ గుర్తించడం లేదు అని వాపోయినాడు. Labour ను exploit చేస్తూ employers బాధపడుతున్నారు, దానిని తెలుసుకొనే బాహాను

కూలీలకు లేదు కాబట్టి ప్రభుత్వంవారు దర్యాప్తుచేయించి తగు విధంగా, labour కు న్యాయం కలగేటట్లు చూడవలసి యున్నది.

Work charged employees కు కూడ 6 రూపాయల allowance ఇస్తామని మంత్రిగారన్నారు. ఇది చాల సంతోషకరమైన విషయం. కాని work charged అనే item క్రింద ఎవరెవరికి ఇస్తారు? ఏయే డిపార్టుమెంటుల లోని వారికి ఇస్తారు? ఈ విషయంలో నాకు కొంత అనుమానం ఉన్నది. Work charged అనేది Highways Department లో ఉన్నది, Electricity Department లోను, P. W. D. లోను కూడ ఉన్నది. Municipalities లో కూడ work charged employees ఉంటారు. Work charged establishment లోని అందరకూ ఈ allowance ఇస్తారా? లేకపోతే ఎవరికి ఇస్తారో, ఎవరికి ఇవ్వరో స్పష్టంగా తెలియచేయాలి. అందరికీ ఈ allowance ఇవ్వడమే కాక, services ను కూడ provincialise చేయాలి. అట్లా చేస్తే వారి కున్నటువంటి ఇబ్బందులన్నీ తొలగిపోతాయని మనవిచేస్తున్నాను. Highways Department లో కూలీలు ఉంటారు. వారు ఎట్టి ఎండలో రోడ్డుపని చేస్తుంటారు. వారికి తక్కువ కూలి ఇస్తున్నారు. వారు ఎన్ని సంవత్సరాలు పనిచేసినా వారిని permanent చేయడంలేదు. కనీసం అవసరమైనంతనుంచి నైనా permanent చేస్తే బాగుంటుంది. Temporary గా అట్టేపెట్టి ఒక్కొక్కప్పుడు తీసేయడం జరుగుతున్నది. ఈ విషయాలన్నీ తుణ్ణంగా పరిశీలించవలసి యున్నది. P.W.D. లో ఉన్న నర్క్యులర్స్‌కు కూడ చాలఇబ్బందు లున్నాయి. నీటి పారుదలకోసం వారు రాత్రింబగళ్ళు పనిచేస్తారు. అంతే కాకుండా ఇంజనీరులు మొదలైనవారిఆఫీసులలో పడకలవంతున night-duty చేయవలసి ఉంటుంది. ఇది బ్రిటిష్‌ప్రభుత్వం నాటినుంచీ వస్తున్న ఆచారం. ఎంతదూరం నుంచైనా, పడకల వంతుప్రకారం వచ్చి పనిచేయవలసి ఉంటుంది. వారికి బత్తాలు కూడ ఇవ్వడంలేదు. వారు work charged employees గానే ఉంటున్నారు. లోగడ మద్రాసు ప్రభుత్వంలో ఉండగా వీరిని temporary గా provincialise చేశారు: మళ్లా ఏ కారణంచేతనో విరమించుకున్నారు. ఇప్పుడు వారినికూడ provincialise చేసి ఈ 6 రూ॥లు వారికి వచ్చేటట్లుచేయాలనికోరుచున్నాను. Highways department లో 60 సంవత్సరాల వయస్సున్న కూలినికూడ boy cooly అంటారు. Boy cooly గా ప్రవేశించాడు కాబట్టి 50, 60 సంవత్సరాలసర్వీసు చేసినాసరే boy cooly అంటారు. ఇది చాలవిచిత్రంగా కనబడుతోంది. కాబట్టి ఎంతవరకు boy cooly అనేది పరిమితం చేయాలని కోరుతున్నాను. చూడ టానికికూడ సాంఘికంగా ఇది బాగాలేదు. దీనిని పరిష్కరించాలని మనవి చేస్తున్నాను.

కార్మికుల విషయంలో "మా దృష్టికి తెచ్చారా, మాకు వ్రాశారా" అని మంత్రిగారు చెబుతూ ఉంటారు. "ఏదైనా చెబితే, దానినిగురించి ఏమీ చర్య తీసుకోం పోతేకదా" అంటూ ఉంటారు.

మీద్వారా, యీ అసెంబ్లీలో ½ గంట చర్చలో గవర్నమెంటు ప్రెస్‌లో ఉన్న employees గురించి వ్రాతమూలకంగా మంత్రిగారిదృష్టికి తెచ్చాను. 1,000 మందినుంచి 2 వేలవరకు ఉద్యోగులున్న చోట సరుగుదొడ్డిలేదు. Labour Acts ఎన్నో ఉన్నాయి. కాని, కనీసం కాఫీత్రాగడానికి canteen కూడలేదు. ఒక మైలు దూరంలోపున ఎక్కడా canteen లేదు. మరుగుదొడ్లుకూడ లేవు. వారు అన్నింటికీ చాలా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. ఆఫీసు క్రిక్కిరిసిఉన్నది. Overtime పనిచేసే workers కు overtime allowance ఇవ్వడంలేదు. Services ను regularise చేయడంలేదు. Bonus కూడ ఇవ్వడంలేదు. Leave salaries ఇవ్వకుండా చాలా కాలంనుంచి pending లో ఉన్నాయి. ఈవిషయం మంత్రిగారిదృష్టికి తెచ్చానుకాని యింతవరకూ ఎట్టిచర్య తీసుకోలేదు. మళ్ళా యీ సమావేశంలో కూడ కాగితంమీద వ్రాసి మంత్రిగారికి ఇచ్చాను. దానిని గుర్తించి వెంటనే చర్యతీసుకోమని కోరుతున్నాను. ప్రయివేటు మేనేజిమెంటు తమ workers ను సరిగా చూడడంలేదని ఫిర్యాదుచేసే ప్రభుత్వం, తనబాధ్యతను తాను నెరవేర్చడంలేదు. తన employees ను సక్రమంగా చూడకుండా ఉండడం సమంజసంకాదు. దానినిగురించి ప్రభుత్వం తగు గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఇప్పుడున్న temporary ఉద్యోగులకు కూడ bonus, leave salaries ఇవ్వాలి.

ప్రభుత్వ concern లో ఉన్న ఉద్యోగులకు minimum facilities కలుగచేయాలి. అట్లా చేసినప్పుడే ప్రయివేటు మేనేజిమెంట్సు కూడా బాగా చేయడానికి వీలుంటుంది.

నాగార్జునసాగర్ మున్నగుచోట్ల labour ఎక్కువగా ఉండేచోట్లలో ఆహారధాన్యాలను ప్రభుత్వమే డిపోలద్వారా సప్లయి చేయాలి. Sanitation పరిస్థితులు చాల అధ్వాన్నంగా ఉండడంవల్ల కలరా మున్నగు వ్యాధులు వస్తున్నాయి. ప్రభుత్వంవారు preventive measures తీసుకొని labour కు సదుపాయాలు కలిగించినట్లయితే బాగుంటుంది. పెద్ద పెద్ద బ్రిడ్జిలు కట్టేచోట పనిచేసే కార్మికులు చాల కష్టపడి పనిచేయవలసి ఉంటుంది. వారు 90 అడుగుల, 100 అడుగుల లోతువరకు నీళ్ళలో రెండు గంటలవరకు ఉండి పనిచేయవలసి ఉంటుంది. వారి విషయములో ప్రత్యేక శ్రద్ధతీసుకొని వారికి యివ్వవలసిన కనీసకర్తవ్యములయినా యీ contractors యివ్వడములేదు. ప్రభుత్వము ఈ

విషయములో శ్రద్ధవహించి వారికి యివ్వవలసిన భత్యాలను యిప్పించే ఏర్పాటు చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ women welfare department సరిగ్గాపనిచేయడములేదని యిదివరలో మంత్రిగారి దృష్టికితెచ్చి వుంటిని. ఇప్పుడుకూడ ప్రభుత్వానికి కొన్ని నిదర్శనలు యిస్తున్నాను. నేను యీమధ్యనే గూడూరు మైకాగనులకు పోయినాను. అక్కడవున్న స్త్రీ పురుష కార్మికులను కలుసు కున్నాను. స్త్రీలు, తాము గర్భిణీస్త్రీ లమని చెప్పుకోవడానికి భయపడు తున్నారు. 'గర్భిణి'అని చెప్పుకుంటే వారిని తాత్కాలికముగా పనినుంచితొలగిస్తా రనే కారణంచేత ఎంతకష్టముగా వున్నప్పటికి ఆవిధముగా చెప్పడానికి భయ పడుతూ వున్నట్లు చెప్పారు. సాధారణముగా స్త్రీ కార్మికులలో గర్భిణీ స్త్రీలు వుంటే ప్రభుత్వం, వారికి కొంత జీతంపై సెలవును మంజూరుచేసి వీరికి ఆరోగ్య సౌకర్యములు కల్పించాలని శాసించింది. కాని యజమానులు వాటిని ధిక్క రించి, వారికి కనీస సదుపాయాలను అయినా కల్పించకపోవడముచేత వారు చాలా బాధపడుతున్నారు. ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వము దర్యాప్తు చేయించా లని కోరుతున్నాను. కొంతమంది మిత్రులు యిక్కడచెప్పినట్లుగా యీ Labour Acts, Shops and Estabilshments Act వృధాగా వున్నవి. ఇవి సరిగ్గా అమలు జరుగడములేదు. వాటిని సరిగ్గా అమలు జరిపించడానికి ప్రభుత్వము కృషిచేయాలని కోరుచున్నాను Mica mines లో హెచ్చుమందే labourers పనిచేస్తున్నారు. వారు "సెలికోసిస్" అనే విపరీతమయిన మరియు T. B. కంటె ప్రమాదమైన వ్యాధితో బాధపడుతూవుంటారు. ఇటువంటి ప్రదేశములో యీ వ్యాధి సంభవించడముచేత welfare department వారు కొన్ని వేల రూపాయలు deposit చేసి hospital లో కొన్ని beds ను ప్రత్యేకముగా కేటాయించమని కోరడము జరిగింది. కాని యింతవరకు ఆ beds కేటాయింపు జరుగనేలేదు. ప్రభుత్వము యీ విషయములో యిత్యోధిక శ్రద్ధవహించాలని కోరుతున్నాను. ఇంకొక ముఖ్యవిషయము కూడ మనవిచేయదలచుకున్నాను. కార్మికరంగంలో వచ్చిన తగాదాలను conciliation కు పంపించి awards pass అయిన తరువాత, ఆ awards ను సరిగ్గా యజమానులు అమలు జరుపుట లేదు. ఇవి అమలు జరుపకుండా సంవత్సరము కాలది జాప్యము చేస్తున్నారు. వాటిని అమలు జరుపని విషయాలలో ప్రభుత్వము మరల వాటిని కోర్టులకు పంపించడము land revenue arrears క్రింద వసూలు చేయడము ఆవిధంగా కాలయాపన జరిగిపోతున్నది. అట్లా జరగకుండా యిక ముందునైనా ఆ awards pass అయిన తక్షణమే pay చేసేటట్టుచేసేటి విధానము ప్రభుత్వము తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. ఇక మూడవది provident fund ను గురించి కొంత చెప్పదలచుకొన్నాను. ఉదాహరణకు నెల్లూరు జిల్లాలో 'Ceramic factory' ఒకటి పనిచేస్తున్నది. అందులో సుమారు 3 వేల మంది కార్మికులు

వసూలు చేస్తున్నారు. ఆ workers సుమారు 15 వేల రూపాయలు వరకు యీ provident fund క్రింద కట్టినారు. సాధారణముగా workers ఎంతడబ్బు provident fund క్రింద కట్టితే అంతడబ్బు management వారు అదనంగా కట్టాలి. యీ provident fund workers నుంచి కొన్ని సంవత్సరాలనుంచి వసూలు చేస్తున్నారేగాని, management వారు మాత్రము తమవాటా యింత వరకు ఎంతకట్టినారో తెలియజేయనేలేదు. కనీసం workers కట్టినడబ్బు security deposit లో నైనా వుంచడానికి ప్రయత్నించలేదు. ఈ విషయము మంత్రిగారి దృష్టిలో వ్రాతమూలముగా తెచ్చాము. ఈ సందర్భములో ప్రభుత్వము ప్రత్యేక శ్రద్ధతీసుకొనవలెనని తమద్వారా విజ్ఞప్తి చేస్తూ యింతటితో విరమిస్తున్నాను.

*شری بسوا مانیا (انڈول) — جناب صدر — مزدوروں کی تعداد کا حساب

لگایا جائے تو معلوم ہوگا کہ ہمارے ملک میں کاشتکاروں کی تعداد جسطرح زیادہ ہے اسیطرح کاشتکار مزدوروں کی تعداد بھی بہت زیادہ ہے اس لحاظ سے زراعتی مزدوروں کا درجہ مزدوروں میں پہلا ہوگا۔ اون مزدوروں کے لئے جنکا پہلا درجہ ہے اور عورتوں کی بہبودی کے لئے اور بھکاریوں کے لئے "مسلینیس" کے مد میں کچھہ گنجایش رکھی گئی ہے۔ اس مسلینیس کے معنے اردو میں ہیں "ایرے غیرے"۔ ایسے اہم مسائل کو سنہ ۱۹۵۹ء جیسے ترقی یافتہ زمانے میں "ایرے غیرے" کی مد میں جگہہ دینا کسقدر بری بات ہے۔ جناب اسپیکر صاحب میں آپکے توسط سے حکومت سے یہہ سوال کرنا چاہتا ہوں کہ مزدوروں عورتوں اور بھکاریوں کی بہبودی کے مسائل کو کیوں اس ایرے غیرے مد میں شامل کیا گیا اور کیوں اس مد کے تحت اتنی کم گنجایش رکھی گئی۔ ان اہم مسائل کے تعلق سے یو۔پی۔سی۔پی سے بھی کم رقم رکھی گئی ہے۔ بہن لکشمی کانتما نے عورتوں کی بہبودی کے تعلق سے اور ٹی۔ انجیا صاحب اور وینکٹیشور راؤ صاحب نے مزدوروں کے تعلق سے توجہہ دلائی ہے کہ گورنمنٹ ھنمنت راؤ کمیٹی کی سفارشات کو کیوں عمل میں نہیں لا رہی ہے۔ انجیا صاحب نے سوال کیا تھا کہ جب ھنمنت راؤ کمیٹی کی سفارشات عمل میں نہیں لائی جاتی ہیں تو پھر اس کمیٹی کو کیوں مقرر کیا گیا تھا۔ آخر ھنمنت راؤ کمیٹی کس مرض کی دوا ہے۔ نہ صرف انجیا صاحب نے بلکہ اون لوگوں نے بھی سوال کیا تھا جو کہ عنان حکومت اپنے ہاتھہ میں لیکر بیٹھے ہوئے ہیں آخر ھنمنت راؤ کمیٹی کی سفارشات کو عمل میں

نہ لانے کی وجہہ کیا ہے۔ جو مطالبہ ہر طرف سے ہو رہا ہے اسکو حکومت ٹھکرا دیتی ہے تو پھر یہہ حکومت کس مرض کی دوا ہے۔ جب ایک کمیٹی مقرر کیگئی تھی تو پھر اسکی سفارشات کو کیوں نافذ نہیں کیا جاتا۔ "ایرے غیرے" کی مد میں عورتوں کی بھبودی کے لئے عوام کو دکھلانے کیلئے گنجایش رکھی جاتی ہے اور ساتھہ ساتھہ اسی دیش میں عزت ماب منسٹر صاحب کے زمانے میں عورتوں کو عصمت فروشی کے لئے لائیسنس بھی اجرا کئے جاتے ہیں کسقدر شرم کی بات ہے۔ عورتوں کو پڑھانے لکھانے کی بجائے انہیں ڈگریاں دینے کی بجائے پیشہ وری کے لئے لائیسنس دئے جاتے ہیں۔ جب یہی مقصود ہے تو پھر عورتوں کی بھبودی کیلئے اس ایرے غیرے کی مد میں کیوں گنجایش فراہم کیگئی ہے۔ تہذیب شائستگی اخلاق اور مذہبی نقطہ نظر سے جو فعل برا ہے اسکی اجازت دیجاتی ہے حالانکہ عورتوں کو تعلیمی سہولتیں فراہم کرکے پیشہ وری کا خاتمہ کرنا چاھئے تھا۔ اس جانب حکومت کی توجہہ نہیں ہے جلد از جلد اس جانب توجہہ کرکے اس قسم کی برائیوں کو دیش سے دور کرنا چاھئے۔

دوسرے یہہ کہ اضلاع میں مزدوروں کی عدالت کے قیام کے لئے حکومت کے آگے مطالبات پیش کئے گئے۔ اسمیں شك نہیں کہ شہر حیدرآباد میں ایك عدالت مزدوروں کی ہے لیکن اضلاع کے مزدوروں کے لئے شہر کی عدالت میں رجوع ہونا دشوار ہے۔ فرض کیجئے کہ کوئی مزدور ضلع میں رھتا ہے اور اسکو عدالت میں رجوع ہونا ہے تو کیا وہ چار سو میل کا فاصلہ طے کرکے شہر کی عدالت میں آئے یہہ ممکن نہیں ہے۔ اگر وہ اسکی جرات کرے تو عدالت میں ہر پیشی کیلئے اسکو ۲۰-۲۵ روپیہ خرچ کرنے ہونگے وہ اس بار کو کہاں سے برداشت کریگا۔ اسلئے ہر ضلع میں مزدوروں کی عدالت کا قیام عمل میں آنا چاھئے۔

پہلے زمانے میں کسی ملك میں بھکاری نہو تو راجہ لوگ فخر سے کہا کرتے تھے کہ ہمارے ملك میں بھکاری نہیں ہے۔ آج اس جمہوری دور میں عوامی حکومت کے زمانے میں ہر جگہہ بھکاری موجود ہیں۔ اسکا انسداد ہونا ضروری ہے۔

کاریگروں کے تعلق سے میں کہونگا کہ ہمارے ملك میں کتنے قسم کے کاریگر ہیں۔ سونے کے کاریگر۔ لوہے کے کاریگر۔ لکڑی کے کاریگر۔ مٹی کے کاریگر وغیرہ وغیرہ۔ انکی تعلیم کا کیا انتظام ہے۔ ایسی ساری اہم چیزوں

کو لیکر چھوٹی صنعتوں کے نام سے اس ''ایریے سیریے'' کی مد میں شامل کر دیا گیا ہے۔ چھوٹی چھوٹی صنعتوں کی تعلیم کا انتظام حکومت کی جانب سے ہونا چاہئیے تاکہ ملک سے بیروزگاری کا خاتمہ ہو۔

فائر سروس اسٹیشن شہر حیدرآباد میں تو ہے اسکے علاوہ بجز ورنگل کے دوسرے اضلاع میں نہیں ہے۔ چنانچہ سنگاریڈی میں بھی نہیں ہے نظام آباد میں نہیں ہے۔ کہا گیا تھا کہ اس میں اضافہ کیا جائےگا لیکن اس سال ہم دیکھتے ہیں کہ اس مد کے تحت گذشتہ سال ۲۴ لاکھ رکھے گئے تھے اور اس سال بجائے اضافہ کے دو لاکھ کم کردئیے گئے ہیں۔ آندھرا پردیش کا اسٹیٹ ہے باہر کے لوگ جب یہاں آکر کوئی سوال کرتے ہیں تو ہم نہیں بتا سکتے کہ یہاں کتنی بھاشائیں بولی جاتی ہیں یہاں کی تہذیب کیا ہے یہاں کا تمدن کیسا ہے۔ یہاں رہن سہن کے کیا طریقے ہیں یہاں کی تاریخ کیا ہے کن کن پہلوؤں سے ملک نے ترقی کی ہے۔ آخر جب اتنا بڑا ملک ہے تو اسکی تاریخ ہونی چاہئیے اسکا کوئی تمدن ہونا چاہئیے یہاں کی کوئی تہذیب ہونی چاہئیے۔ حالت یہہ ہے کہ یہاں جو کتب خانے ہیں کئی جگہہ ان میں تالے پڑے ہوئے ہیں چاہئیے کہ حکومت انہیں اپنے ہاتھہ میں لیکر چلائے۔ جوگی پیٹھہ میں وہاں کا کتب خانہ حکومت نے اپنے ہاتھہ میں لے لیا ہے لیکن ہوا کیا کہ عوام کے دخل کی بجائے اسکو سرکاری قفل لگ گیا ہے۔ کتب خانوں کے قیام اور انکی اصلاح میں حکومت فیل ہو رہی ہے۔ ان چیزوں کو دور کرنے کے لئے حکومت کو قدم اٹھانا چاہئیے۔ حکومت کو چاہئیے کہ وہ ان منصوبوں کو عمل جامہ پہنائے جو وہ رکھتی ہے۔ قومی حکومت وہ کہلاتی ہے جو قومی منصوبوں کی عمل آوری کرے۔ حکومت کو عمل کرنا چاہئیے۔ اور عورتوں کو راستے پر لانے کے لئے انکو تباہی سے بچانے کے لئے ایسے شرمناک افعال کو بند کرانے کی تدابیر اختیار کرنی چاہئیے۔ لائیسنس اجرا کرکے انکی مزید حوصلہ افزائی نہ کرنی چاہئیے بلکہ اس برائی کے خاتمہ کی کوشش کرنی چاہئیے۔ The bell was rang

صدر صاحب نے گھنٹی بجانے میں اپنے خیالات کے اظہار کو ختم کرتے ہوئے۔ اور جناب صدر صاحب کا شکریہ ادا کرتا ہوں۔

*శ్రీ వి. శ్రీరామమూర్తి (విజయనగరం): అధ్యక్షా, కార్మిక సమస్యలు చర్చించేందుకు ప్రత్యేక demand లేకపోయినందుకు చాల విచారము కలుగుచున్నది. ప్రభుత్వం కార్మికరంగముయొక్క ప్రాధాన్యాన్ని గుర్తించలేదా, గుర్తించినట్లయితే ఆచరణలో ప్రాధాన్యాన్ని ఇవ్వడములేదా అని అనుమానము కలుగుచున్నది. నిజానికి ఈ రోజునవున్న subject miscellaneous subject. దీనికొరకు ప్రత్యేకముగా ఒక మంత్రిని నియమిస్తే బాగుంటుందని నా అభిప్రాయము. లేక శ్రీ సంజీవయ్యగారికి అందుకు ఒప్పుకొంటే వారు అభ్యంతరమ్ములేదు. ఈ రోజున కార్మిక రంగములోని అశాంతి, అసంతృప్తి పోవాలి. ఎవరికివారికి ప్రతిఒక్కరు పనిచేయాలి. అందరి సహకారము కావాలి. ఇది ఒక పార్టీ సమస్యకాదు. రాష్ట్రీయ సమస్యకాదు. ఆ విషయాన్నే దృష్టియందు నుంచుకొని నేను మాట్లాడుచున్నాను. ఈ సమస్యలు తగ్గాలి అనుకొన్నప్పుడు అనుసరించవలసిన పద్ధతులు కొన్ని వున్నవి. ఉదాహరణకు కొన్ని రకాలైన industries వున్నవి. Similar industries వుంటే uniform service conditions వుండాలనే ఒక సంప్రదాయిక లక్షణము. దానివలన disputed points సందర్భములో అవాంఛనీయ సంఘటనలను నివారించే అవకాశము కలుగుతుంది. బొగ్గు, ఉప్పు, చక్కెర వగైరా పరిశ్రమలలో ఒక similar conditions establish చేయవలసిన అవసరము ఎంతైనా వుంది. పూర్వము వీటిని ప్రభుత్వము అంగీకరించి ఇంకా అమలులోనికి తీసుకొని రాకపోవడము శోచనీయము. వీటిని సాధించేందుకు ప్రభుత్వము ఒక కమిషనును ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. ఈ minimum wages గురించి ఆలోచిస్తే ఒక విషయము బయటపడుతుంది. ఈ wages ఎప్పుడో నిర్ణయించారు. ప్రస్తుతము market లోని ధరవరలకు సంబంధము లేకుండా వున్నవి. ధరలు పెరుగుతున్న సందర్భములో ఎప్పుడో నిర్ణయించిన wages ను ఇప్పుడు పెంచవలసిన అవసరము ఎంతైనా వున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. Minimum wages ను basis గా తీసుకొని wage structure ను సరిచేయడానికి భయపడుతున్నారు. హృదయము వున్న ప్రతి ఒక్క manager, owner ఈ minimum wages ని అమలు చేయడానికి జంకుతాడు. ఎందుకంటే దీనిలో న్యాయము ధర్మము లేదని అందరికి తెలుసు. ఈ minimum wages ని revise చేయవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. ప్రస్తుత market ధరలకు అనుకూలముగా చేయాలని కోరుతున్నాను. దీనికి ఇంకొక సందర్భముకూడ చూసుకోవాలి. ఇతర రాష్ట్రాలలో కార్మికులకు ఇస్తున్న జీతాలనుకూడ దృష్టిలో వుంచుకోవాలి. బట్టల మిల్లులలో కార్మికులు కానివ్వండి, Sugar Factoay లోని కార్మికులు కానివ్వండి, Paper Mills లోని కార్మికులు కానివ్వండి, ఎవరు అయినప్పటికి ప్రక్కనున్న రాష్ట్రాలలో అనగా బొంబాయి, మద్రాసు